

ספר

שאלות ותשובות

הר"ר

440

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

מהגאון הגדול צדיק ומופת הדור

הר"ר דוד לוריא זצוק"ל

מביחעוו ישרן

בהשתדלות והוצאת

אליהו בהר"ר אלעזר לאנדא

בכר הגר"א מווילנא זצוק"ל

פעיה"ק ירושלם

שנת תרמ"א לפ"ק

ברום הר"ר יצחק נחום לעווי הי"ו

ברכות והודאות!

ברגשי תודה בא אבוא לכרך לאלה שרצונם ומגמת נפשם להוציא תעלומת חכמת תורה"ק הנגלה לנו ע"י א"ו הנר"א וצוק"ל, ועומדים בימינו בעזרה וחשועה להפיצם על פני תבל, להראות לעיני בני"ו יפ", ונועם מראיתה, ועמקי דברי וריו סודותי, וכפולה בזה הצדקה שבוה שפתותיו דובכות כו', וביחוד לאלה הנקובים פה בשמותם הלא המה ש"ב המופלגים הג' בתורה ומפורסמים ביראה, נדיבים נאמנים

הרה"ג ר' ברוך דוד זעלדאוויטש
וונתו הכבודה מרת חנה רבקה
וכב"ב ש'.

הרה"ג ר' עקיבא ראפארט
וונתו הכבודה מרת חיי' שרה
וכב"ב ש'.

הרה"ג ר' הלל עמינגער
וכב"ב ש'.

הרה"ג ר' אייזיק עמינגער
וכב"ב ש'.

הרה"ג ר' דובער פינים וונתו
הכבודה מרת הייענע ת' וכב"ב ש'.

ובראשם ה"ה האשה הנבירה הצדקניות נודעת בשערים לתהלה, אוהבת טוב ועשת הסד ש"ב מרת הייענע עמינגער ה' אלמנת הרה"ג הצדיק כו' ר' שמחה עמינגער וצוק"ל, מנוע קודש מחצבתה ומיוחסת למשפחתינו הרמה, יהו ד' אתם ויתברכו מאת ה' השוכן בציון וירושלם, ברב עושר וכבוד וחיים, ובנחת וכמ"ס לנצח.

ובלב מלא ברכות הגני אומר תהלה לרוד, ה"ה ניסי הישיש הנכבד הג' הגדול בתורה הר"ר דוד הכהן אשכנזי, בן לאותו צדיק הגאון המפורסם בדרו הוא ניהו הרב ר' אשר שליט"א, בעהמח"ס „ברכת ראש", ושארית הברכה, ולרעיותו הגדיבה הצנועה והחסודה מרת גיטיל רייזיל ת', ולבנו המופלג בתו"ו מוכתר במעלות ובסודות ה"ר שלמה לייב הכהן שליט"א וונתו ובנו ש', הוא בן אחותי הצדקניות יראת ד' מרת שרה הינדע תנצב"ה, גם לירדיו ואוהבי אשר לא מש זכרונו מאתי המיד הרה"ג יאמ"ר מו"ה ר' חיים אהרן תאזאן שליט"א. יהי מקורם ברוך, ובכל אשר יפנו יצליחו וישכילו, ויוכו לראות בבגון אפרוין וירושלם. ולהתכרך בברכת שמים. כתפלת הסכרך.

המלבה"ד

ספר

שאלות ותשובות

הר"ד

איזה שאלות וחידושים מהגאון הגדול מופת
הדור צו"ח כו

הר"ד דוד לוריא זצוק"ל

מביחעוו ישן

08921

ונלוה אליו בסוף קונטרס אבל משה הספד על מות
הגאון הצדיק רשכבה"ג מוהר"ל דיסקין זצוק"ל

הופיע לאור ע"י

אליהו בהר"א לאנדא

נכד הגר"א מווילנא זצוק"ל

פעה"ק ירושלים תובב"א

שנת טוב על ישראל לפ"ק

בדפוס הר"ר אברהם אהרן זאנענפעלד ושותפו הי"ו

מפתחות השאלות

- (א) אם ראשי בעשות עליה של מלכה מהטעם המובאים מחוץ למדינה.
 (ב) שיבוד הורד ורחצ מפלין ומצאל אם הידור גדולים או בקטנים.
 (ג) אם קטן יכול נקרות בתורה להוליא אחרים יד"ח כענינה שלנו.
 (ד) אם להחשיב חזקה פעמי וכי"צ לחמד מדינה להדלח.
 (ה) אם נותר להפקיר בשבת.
 (ו) צאמן קצום הנועשה לפסח.
 (ז) חשונה לרבינו מנעובי ע"ד יויע שני.

העתק שמר קנין

ב"ה. להיות לאות ולכתיי ומני החיה ביד הכיר גרשון פוסק במוהי מרדכי מנחאב ישן ב"י. חיד
 שכתתי לו אם הכיי שיהי של אחרים כגון הרד"ל ז"ל. ערך השעה בוגין שפדלו והוצקו לרשק
 כל זה מכתתי לו ולצ"ח להלוטין ולענינות עמתי וקבלתי כל דמי המכירה עד סוף ומו"מ כל החשבות
 יהי"ל. גרשות הרב"ש הי"ל וצ"ח להדפיס ולהוצר ולהדפיס. ואני חוקר איסור עולם על כל המדיניות
 שנתולם מלהדפיס את החשבות כהו בלי רשות הרב"ש ה"ז וצ"ח. ועלי החיימ לשלח ולסלק את כל
 המשעבר ועוין נגד שעימ הזאת. כדי להעמיד הזאת ביד הרב"ש וצ"ח וכל הכל נעשה מלה"ע. בלב שלם
 ויכל חוקר ועו. ולכתיי בארבעים יום הי שבעה ימים בח' תמוז חממ"מל בחוככי ירושלים ע"יך מ'ו הכל שריד וקיים ;

נאם שלמה זלמן נהר"ג הגאון נ" דוד לוריא זל"ל מניסאב ישן

ויכן כי הגר"ל זקוק"ה הי' ממורקרי וממחנכי תורה מן הגר"א זקוק"ל בכל הונו ואונו. ורחיקי
 הכיי סגן ביד הרב"ג פוסק הי"ל ; ואחרתי איילי דזוטרי. עירכתי ואולי יאחד ח"ו עונה משנה ישראל
 יהאמיס לדבר הי ולהוכחו של הגר"ל ז"ל וקניתי מרבי"ש הי"ל כפי שעימ שיש אחי וכנחתי זאל לרשק
 להוליאם לאור עולם להאיר לארץ ויוצאי בשוית הלנו כחוליים לכל עם חזק והקתי חזקה כי רבי"ש יאמרו
 יישר לשעלה ענה חכמה הגר"ל יגן עלי שלא ימוש החוכה משי ומשי זכתי עי"ס ולחתי עז וכה להשיך
 תכנתת החוכה הולע לה.

איהו בה"ר אלעזר לאנדא

נכד הגר"א זקוק"ל

איסור השגת גבול קיים לעד ולעולמי עולמים

מגן דוד!

ועשיתי לך שם גדול בשם הגדולים, תני ר'י זהו שאומרים מגן דוד (יטוין י"ב ב').
 פ"י כמו שאנו אומרים מגן אברהם והיינו שזכות שא"א מגן עלינו כבקשתנו וזכור לנו
 ברית אבות כנאמר הזכור לנו ברית אבות וזכרתי את ברית אברהם כו' (כן זכרתי)
 דודו מגן עלינו תמיד בכל יום ויום כדכתיב אם לדוד אבזו וזעו לעולם יהי ואם כו'
 ופקדתי כו' וחסדי לא אסיר כו'.
 כמסכת (נמוס ל"ו ב') אריי אר מ"ד אגורה באהלך עולמים וכו' אפשר לו לאדם
 לגור ב"ב עולמות אלא אמר דוד לפני הקב"ה רבשיע יהיר שיאמר דבר שמעיה מפי בעוה"ז
 ואריי כו' כל ת"ח שאומרים דבר שמעיה מפיו בעוה"ז שפתותיו דוכבות בקבר בירושלמי
 (פזלים פ"ג) איתא הלשון שאומרים דבר הלכה מפיו ודוק בלשונו כי אין המדרש עיקר אלא
 המעשה ועיקר לימוד תורה לידע תמציתה ולברר הלכותיו וחזק החלק אלוה ממעל שנתקן
 לאדם חלק בתורה, כמובא בספ"ק שכאורא יש לו חלק בה ומה שנתחדש בה היא על
 חלקו, וזוה שאומרים דבר הלכה בשם ת"ח בעוה"ז נתעורר כח החיוני הנפשית עד שאפי'
 שפתותיו דוכבות כו' בירושלמי הגיל הלשון מירחשן שפתותיו היינו שהם געים ונדימו
 ומרחשים בהתעוררות חיותם והו' מליצה של דוכבות כי דוכב הוא לשון מעורר השינויים
 ועזי אמר ותלמוד תורה כנגד כלם, כי הוקא בת"ח והלכותיו או שיך שפתותיו דוכבות
 אבל באם שאומרים על ת"ח שקיים מצות כבוד אורא וכו' והשכמת בית המדרש וכו'
 ע"ז אין שפתותיו דוכבות, וכשמת או נסתלק חיותו מעוה"ז ולגמרי ואינו כן בת"ח כי גם
 לאחר ימי הוי"ש שאומרים הלכה מפיו שפתותיו דוכבות בהתעוררות כח החיוני כמש"ל
 וזוה נבאר המשנה (פ"ב פ"ב ב') ואלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז וחקרן קיימת
 לעוה"ב, ואלו חן כאורא וכו' והשכמת ביהמד כו' ות"ח כנגד כלם, וכמה דקדוקים
 נוסף בזה (ב) הכי הוה לי למיתני א"ד שהקיק לעוה"ב ופירותיהם בעולם הזה ואלו הן כו' כי
 מקודם נעשית הקרן ואח"כ הפירות וכלא קרן מאין יהיה פירות. (ג) כיון דתני לשון
 ופירותיהם משמע פירות מכל המצות הללו הוה ליה לתנא למיתני גם והקרנות מכל המצות
 קיים לעוה"ב ומאי שינוי איכא בפירות לשון רבים ועל הקרן לשון יחיד. (ד) בסוף המשנה
 ות"ח כנגד כולם לענין מה בא לאשמיעי' זאת התנא אי לענין שכל המצות נדחת מפני
 ת"ח לא הו"ל למיתני פה בענין שבו פירות וקרן בעוה"ז ובעוה"ב. ואי לאשמעינן
 ששכר בת"ח יותר מבמצות העיקר חסר, ועוד מה הותרת בת"ח מבמצות שבת' גם
 הפירות בעוה"ב? ומה אכילתו בעוה"ז? והול"ל עולה על גביון ולא שיך לשון כנגד ע"ב.

מגן דוד

אולם הענין בן הוא כי הטוב הזמני הניתן לאדם בעוה"ז לאות ולסימן הוא רק לאנשים החמונים התקועים בחומרים ופרודים בפרנסתם ואור החכמה לא ננה עליהם, משא"כ המשכילים והיראים האמתים אינם מסתפקים בזה כלל. ועיקר הטוב והצדק שהם חוסים ב'ה ובטוחים בישועתו הנצחית בעולם העליון ממעם זה אינם מקבלים הטוב הזמני כי איצ לזה מסאת מוהר נפשם, זהו כונת רשע וטוב לו צדיק ורע לו. היינו בעוה"ז, וכדאיתא במדרש אמרה תורה לפני הקב"ה רבש"ע מפני מה בנני עניים א"ל הקב"ה להנחיל אוהבי יש כו' והכונה שהאל הטוב ברחמיו וחסדיו מחליף להם עולם עיבר בעולם עומד וכעד הלקם הטוב הזמני יותן להם מלא חסנים טוב גצחי ואין חסד גדול מזה שעושה להם מפירות ק"ק לעד ולעו"ע.

וכונתנו זה בלשון התנא א"ד שאדם אוכל כו' והקן מהפירות עצמן קיימת וזו חסד שהקב"ה עושה לצדיקים והקן גופא כדאי קיים לעד ולעו"ע כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, ואכילתו בעוה"ז רק פירי דפירי ולזה שייך לשון קרן היינו קרן מפירות עצמן ולא קרנות של המצות גופן כדחז"ל (לנוח פ"ג) הוי זהיר במצוה קלה ככחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות ולא אמר שכרן סתם, רק מתן היינו מה שנקבץ ונאסף מהפירות לק"ק לתתם אח"כ לכד השכר מעיקר המצוה ועושיין לשון מתן כמובא בספר בית יצחק מהגאון ר' יצחק אייזיק חבר, ומתנה אמיתית נק' זאת כי זאת מצד החסד והטוב שעושה הקב"ה עם הצדיקים כנ"ל, ותית כנגד כולם כדחז"ל אם למדת תורה הרבה נותנין לך שכר הרבה, נותנין לאחר זמן לעוה"ב אפילו פירי דפירי, ונוסף לזה ונאמן בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולותיך תיכף היינו כל המקיים את התורה מעוני סופא לקיימה מעושר וכל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עו"מ ועול ד'אוכו' ולשון שישלם לך היינו מה שמגיע לו ההבטחות כל המקיים כו' וכל הטוב בעד עמלו בתורה הכל צפון לעיל אפילו פירי דפירי זה היתרון כמש"ל ששבתותיו דובבות כו' בחי" הלכה, וחי גם לאחר זמן משא"כ במצות כנו'. והי הטוב יורה דרך האמת בתורה"ק להאיר עינינו בתורתו ולכוין לאמיתתו של תורה, וקבתי אני הצעיר לאלפי יהודא ועשיתי ג'ר למורינו ורכינו הגרד"ל זצ"ל והכאתי לדפוס חידושי בהלכה וקראתי בשם "שורת רד"ל" לקיים כזה תפלתו של דוד אגורה באהליך כו' שיהא שפתותיו דובבות, הכותו יגן עלי ועל כל הבאים ברכה הזאת לביתם להתכוון בכרכת טוב חיים והצלחה בפסלים ותחינה עינינו בשוב שכינתו לציון וירושלם.

המלכה"ד

שו"ת רד"ל

הפנמים יש לו צדיקה). או ע"י לביעה
דמהני כדליתא צנדה ס"ס :

הגדה ומתחלה וודלי דהא דעמרא וכיתא
לא קליק להו לביעה צדדי. היינו
רק בשעת לביעה ראשונה יש להכיר זה חבל
וודלי אחי רואין האומנין לחזור ללבע צאופן
שלא יהיה ניכר. (זה שנים הונא מפאצריק
דריגא ון צד לאטו למר שהיה מעורב צו
פשתן בחלה צכונה ולא הי' ניכר כלל צד
המצריק (שנעשה צו הנלאק) רק צד השני
היה ניכרין מערבות הפשתן קלת.) והיה צנדה
הלצוע כנר. א"א להביר עוד ע"י שיחזור
וילבענו שנים כנון אחר. (ובזה י"ל דמיירי
היה דאבל עושה ממנו חכריכין למח דמשמע
דליכא קום תקנחא אסרת אף צנביעה מולא
הזכירות) ולפ"י יש לעורר עשה דאמר רי
יחי בשנת (ק"י) לקברו צנדים האליירין
הצאי ממדינת הים קומקו ע"ש. דסתם צנדים
הצאי ממדינת הים ציד עבדים נעשו ובאו על
ידן וברי רי יחי גופי ק"ל צנדה ס"ס דלקברו
אקור בכלאים והכי א"א לצדוקן ע"י לביעה
שכנר הי' לוצעין קומקו. אלא ל"ל צנדה
לביעה יש להביר צנדיקה (דוחק לומר שרי
יחי כר' דבלאי ק"ל שהצאין ממתי א"ל צדיקה
שחזקתן צנדיקוס דלא ק"ל כר' יוסי. וגם לריי
אמרו בירושלמי ס"ס (ובציאווה הרמב"ם והרי"ם)
שלא אמר אלא כדראשונה שלא היה הפשתן
מלי חבל עכשוו כו' מודה לר' דינאי הי' אחר
ר' יוסי הרבה.)

צ **אלא** דמשמע לפ"י הרי"ם אהני
דהצריקין וכו' לא ילבעס
עד שיצדקס שוא י"ל צניהם פשתן. דהיינו
שוא כמעצב צהן. וכלשון הר"ש צהי
כלאי צנדים קימן י"ז שוא פשתן מעורב
צהן. וכן נראה מוכרח למרש לפ"י צי
שכח הערוך צדק סהן צנדי למר שאומן
הערוך. ופי' זה הלוי צנדיקס סגורקן

שו"ת ע"ד הטליתקעס המובאים מחסן
למדינה שחצורר צום מחינתו
הרג בני מוהרי"ן ז"ל מונראלוויצ א"ס רשאים
לפשות מהם עלמות של מלוה.

א **הנה** זה מוכח צציו שה"י לוקחין
צנדים ון העכו"ם. ושכינו
רי"ם י"א צנעיים הלוקח צנדים ון העכו"ם
כ"י. (ובס' צלמר ופשהים מייירי צנדי
שאר עינין אין מענאין צנגעיים) ועדאמריקן
צצנדה שאצד צו כלאים שלא ימכרו לעכו"ם
שוא יחזור וימכרו לישראל. וכן הציא
התוס' בעכו"ם (תר"ע): וכינו ון היורשלומי
דעכו"ם ודעלה שאמרו דרך צ"א ליקנות
צנדים ון העכו"ם (אבל אין ראהי וכהיה
דמנחות (תי"ג) דלקיחת טלית מליילת ון
העכו"ם שהזכיר מחיו ההי"ג ז"ל. דס'
הליית מוכיחין עליו שא"ס היה צה כלאים
לא הי' ישראל מטייל צה ליית. וכיון
שאי מחזיקין צחצר שלקח מישראל עם
הליית מטייל אין חשש כלאים גיכ.
וצהדיוט דאשמעינן לשון פסולה עיקרו
צא לומר שהליית פסולה. אף להסתייה
משס ולהטילם צעלית אחרת. או אף א"ס
צדקו יפה הטלית מיינו החכלת פסילה):
אלא ד"ל שעי' צדיקה היו לוקחין
שהיו צקוחין להכיר א"ס הי' צו
איה מערבות. וכמו ש"ל לפ"י הרי"ם
דלהן איה צי צמחני דכלאים לא ילבעס
עד שיצדקס. ומשס חשש מערבות שעיכ
יש צדיקה לזה. (ומש' צנדה (ק"א).
צצנדה שאצד צו כלאים שאין לו חקקה אלא
ע"י לביעה היינו דווקא צדיעין שאצד
ע"י איה קינע שא"א להכירו. אבל רוב
(א)

שו"ת רד"ל

פשתן מעורב וכן המנעלים שמשימין בהם
 צפרים לחתום הרגל ברג לומר או לצדין
 אין חוששין שמה פשתן מעורב בהן עכ"ל .
 סרי אעפ"י שרייז מפרש כפי הרעצים
 משום החפירה מיני פשיטא ליה דשאר
 צגדים אי"ל צדיקס עחשש הערוכות
 (ומדקומן ענין כהן משמע דמנחני" הוא
 דמשמעט ל"י וכתיב) :

ושעם היתיר מה שלא חששו כהן
 כששאר צגדים הניקחין מהן
 דפי' אין מעמידין (והולכין) שם ליתן טעם
 באותן שלא חששו כשמן ודבש (יש) .
 ל"ל שהיה ידוע צימין שאין דרכן לערב
 המיין צ"ו (אולי נאמר לפרש הרמזים
 והחנוך עפ"י פשוט טעם חיקור שטענה
 להרסקת עכרים שהיה חוק לכומרי עכרים
 להחלבם בה עכרים . שלכן לא הי' דרכן
 לערב בצגדי הדיוטות מה שהי' חיק לעכרים)
 וכמו כצטים שאין דרכן ליתן לחובן יין .

הגדה והפי' לשון רש"י צבוב"ם (ל"ה)
 ד"ה ופי' מעוררים דמוריים רובא
 דפולחא שדו צ"י חמרא והוי צידוע . משמע דלצ"ד
 לאו צידוע אלא שדרכן היינו בלא רובא רק
 לפשעים קרוי דרכן . וכפי הלשון בתחילת צגדי
 העור ואחריו צ"ב ק"י קי"ד כצטים שדרכן
 לפזמים נותנין בהם יין (אלא שהור ופי"ס
 אצ"ב שאין ידוע שהכל כ"י . וכן אצ"ו כתב
 צידוע בלשון שהכל נותנין בהם כ"י וכן חשב
 רמ"א בהגה"ה"ש והאחרוני' דרך ליתן יין היינו
 ברובא ע"כ וא"כ משמע ממילא שאין דרכן
 היינו שאין דרכן בכל ליתן לתוכו או שצ"ב רובא
 אין צערין . ולבאורה הוכרח רש"י לפרש כן
 צמוריים לפי שנתו דמורי"ג אומן דמותר
 היינו מפני שמתקלקל ע"י זה וא"כ לא תהאבר
 לומר שידוע שהכל נותנין לחובן יין המתקלקל
 שא"כ שלא יהיה מיעוט צמורין ג"כ שהוא
 מקלקלו ולא יתנו . לכן פירש רק רובא שדו חמרא
 צמוריים . ומדפריבין מן מוריים על כצטים שם .
 מוכח דפירש שיהיה שזה זה :

ולפי זה צמורית זה ודאי אי אפשר
 לומר ע"י צידוע שרוב אין דרכן לערב

צקיסא צגדי צבובין מנח"י אי"ל צדיקס
 שמזקתן מן הקצוב כמיש בלשון הריש
 וכיה צמור"ג לאוין רפי"ג ולא שמזקתן
 בקצוב כג"י דידן) ולכן משמע פי' דצדיקס
 סנגל אס יש בו הערוכה פשתן או קצוב
 מיירי . ולא צמור החפירה כפי הרמזים)
 ולפי זה נראה ודאי ממה שהולכין סמכים
 למנות אלו הצגדים ולא חני קחמל הלוקח
 צגד מהעכרים לא ילצטס כ"י דמשמע דלא
 חיישי' להערוכות ולכן מנו את אלו שהי'
 ידוע לכן שיש בהן חשש הערוכות :

אבר לפי הרמזים דהאי עד שיצדוק
 היינו אס חמורין צפשתן . וכן
 נראה שמשמע בהג"ה מלי"ז ספיק דצ"ה
 ע"ש . (ומפני שלא היה דרכן כיב לחמור
 בלמך וכמיש הרמיש צ"ה ל"ה ק"י י"ח
 שהאידנא אין דרך לחמור בלמך) יש לפרש
 שמו את אלו שהן דרכן להמכר חמורין
 כצ"ה . וכמו שפי' המפרשים שהן מיני
 מכסאות או צגדים מוכרים כצ"ה ללצטס
הגדה ויגד עליו רענו קיסא דמנעליה
 שהוא ינעל חמור כצ"ה . וכן לשון
 לא ילצטס עד שיצדוק משמע שהן מוכרין
 ללצטס מיד לאחר הצדיקה .

ולהשמיענו שצבובי יש דבר נוסף שצ"ד
 לצדוק גם חוץ מהצרים . אבל גוף
 הצגדים י"ל שגם בכל הצגדים לריך צדיקה
 לפי פי' זה . אלא שדומה אין נראה דשצ"ה
 חנא עיקר דינא להלריך צדיקה לכל
 הצגדים וחזיר רק דין צדיקה שחפירה .
 אלא ודאי גם לפירוש הרמזים משמע
 ממילא ששאר כל הצגדים אי"ל צדיקה .
 וכן מצינו צרייז כ"י ח"ב ח"ל כל
 סעקיות שששתן מלי' ורגילין לחמור
 צו . הלוקח צגדים מן הסמכים לריך
 לצדוק לחזור ולתפוק אס לא יוכל להצדין
 לה כי אס חמורין צפשתן או בקצוב
 וכל צגדי לומר ולצדין אין צו ששש שמה

סבי ולא תלך מינין (ובפרט אם נלמד דהים
 אישכא קנצום ללמד רחלים צטל . או ליב
 לפשחן . איכ הוי סגי למחני תרווייהו
 כמדא . למר גמלים וקנצום שטרפן עם
 למר . וערשצין פס .) ומקום לומר שזה
 הים דעת . וסריע ורופעכורב זיל שכתב
 בתשצין קטן קי סריע חיל סריע זיל אינו
 מחיר להכניס פשחן חסת למלייע (היינו
 קאמלייע שעקרו למר גמלים ונקרא עיש
 כן . ואות ג' וי' ונחשפין בלשוכס כידוע .)
 כי שחא הלמלייע עשי מלמד של רחלים
 או שחא מעורב צו סיע של למר רחלים
 והוי כלאים עכיל . הרי סקיצר שחוט של
 למר רחלים אינו צטל . ואעפ"י שסריע למר
 גמלים ולמר רחלים שטרפן זה זזה אם
 רוב מן הגמלים מותר . הכפ הלמלייע
 שלנו חף שנקרא עיש למר גמלים אינו עשוי
 חלל מנולה של עזים וכ"צ (ולכן נכתפק
 צו בלמר רחלים . חלל העשוי מלמר גמלים
 ממש הוא עז ומשוכס צמרחו מלמר
 רחלים) וקרוי קאמלייע עיש העשוי מלמר
 גמלים . וכמו שקורין צומרי קאמלייע של
 עשי . וקוצר ששאר מינין איין צטל בהם
 צרוב . כן הים וקום לומר דעת וסריע
 (חלל שרחה יותר שדעתו כדעת סמ"ג
 ש"ת להלן אות ו' בסי' דחוט אינו צטל
 עיש .) וכ"י משיטתא לשון רבנו ישעיה
 הראשון ז"ל בסקר העכריע ר"ס פ"ח דקנע
 עליה של צ' מינין כגון למר נפן ופשחים
 קחס . ולא סש לנאר רוב . ומשמע פשטי
 דחף צמיעוט אינו צטל . ודוקא הני סרתי
 דתקן צמחיתן שדרכן להיות חזרין לנראה
 אי הוא שצטל וכלשון הרמזים צמיעו
 זזה שטרחה הכל זורת למר גמלים כ"י .
 ולכאורה הים נראה לומר שז"ש צחוקפתא
 דנעמיס (פ"ה) וסציחא סר"ס פ"ח (פ"ח)
 מ"ד צגד ששחיו סירקון וערצו למר שחיו
 למר וערצו סירקון אינו מעמעאין צנעמיס .

סלדנא ים כעס מיני קסוחת סמעצצין
 צמלחכחן כעס מינין למר וליב למר ומסי
 וכ"צ (חף למר ופשחן כאותו מין ססוכרתי
 לעיל אות ח' בהגסיה . חלל סהמין ססוא
 צלמח סיה יקר ומ"צ של למר לצדו)
 וה"י רחוי לחוט לכן . ועל הצדיקה לסמוך
 צומרי צר קסס סוא :

ג) וצ"ר סקמכו לסחיר להשחוט צצגדי
 למר ולא חששו לחערוצות
 פשחן . עשוס דמלינין יותר צמתי צליג
 (וכמ"ס הרשציח צהפ"ס פ"ז . צמורייס
 דמלינין צמייס ולא ציין) דזול טפי . וגם
 קל יותר לעוות מענו חועין דקין מעפל
 פשחן [וכעין סברא א כהצ הרשציח צחשוי
 קי חשק"ח וסוצחא צש"ע י"ד קי ס"ב
 ס"ב . וע"ש . צהי"ן] וסיתר זה אינו כיא
 על הלציסס חלל לענין עליחות של מנולה
 סמחדין לעשות של למר שח"צ מן סחורה
 צליח לכ"ע איכ גם סערוצות ליב פוקל צו .
ד) וא"כ צלכו לסחיר מועס ציטול
 צרוב למר וכמ"ס סמגי"א ר"ס
 ע"י ג"ז אינו צרור . חרל שלפי קלות משקלן
 צערך חל סלמר . ולפי זולת דמיהן וקום
 לחוט לחערוצות רוב או מחלה על מחלס .
 ועוד שאין סדבר צרור סיהיה למר גמן
 צטל צרוב למר בלמר גמלים בלמר רחלים
 דמחתי [ססציח סמגי"א] וכמו סהעיר
 סרשצין ח"א ק"ד לסספק סלמח דווקא
 נקט סכא למר גמלים צהדי למר רחלים
 וקנצום לגצי פשחן דדמו סהדדי סוא דצטל
 צרוב חלל איסכא לא . וקיים שלפי פשחן
 צהדי למר גמן אינו צטל צרוב . וססי
 למר גמן צהדי למר רחלים . סלמע"י ששמו
 ליב . מינו לא דמי סהדדי עם למר רחלים
 (ויותר הים רחוי לדעתו לפשחן ססוא גידלו
 מן סחרין . ועתויס סצח כ"ז ד"ה כל כ"י
 ולפטר עדסולרך סחנל למחני צי הדוגמאות
 בלמר עם ליב ופשחן עם קנצום דדווקא

חינו בטל מיעוה הא לענין לילית בחר רובא
של בגד אזלינן. אף דהמיעויע ניכר במקומו
ללא שייך ביה ציטול. כדלמחר רבא היא
של בגד וכנפיי של עיר סייב וציי צמניא
קי ייז קקיה דאס רוב סבג של בגד
והמיעויע של עיר חייבת. עשום דלזלינן
בחר רובא. וכיז העיר סרז הב ויהריר
מעניל כי מדיא דקיק חקק:

אבל מיש להקל בזה עשום דלזומן
לא מרע נפשיה. זה ודאי
חינו כסין. והחלה באמר שציקר קבנא זו
דלזומן לא מרע נפשיה. סקמבו עליהם
המחצרים באזה מקומי הוא בהרים הסלוי
בשערם שאין לו יקיד לאמן מהשם (ולשון
לא מרע נפשי ילא מההיא דליל עם פלוגי
יפה (כיו) דלמרי וחתא סהיא גברא
ללורני נפשי'וכן פי רשי (ש) דיה רובא
מונחה. ועיש צחסי והעירי לזה המושלג
מוהרסן] כי הרין [כפיק דחולין הביא
סרבי ציריד קי שיצ] הביא מהא דמנחה
בעליה מליילת מן החצר כשרם דפרשי
דלא מרע נפשי. ולמדו מה ללזומן (והרין
עלמו כחצו צחולין להלכה ולא למעשה.
וכיכ ריו [הביאו הרבי שם] כיט סיב
בשם הרחביד) ובחמת אין רליה מחצר
ללזומן. והרשעים בחטובה קי רליה כחצו
על רליה הרין שאין הכידון דומם לרלי
שאם אמרם בליילת שאם לא ימכיר לישראל
אין לו קונה זולתו. מכין לטו לדון כן
צמייע. שאם לא יתפור לישראל יתפור
לעברים. ואף לישראל אם לא יתפור
בגדי למר יתפור בגדי עש ומשי עריל
ואף צעיקר הדבר לולי פורשי שפי טעם
סכר משום לא מרע נפשי שלל היוכר
צשום מקום. היה מקום לכאורה לפגש
הטעם כההיא דתניא צירושלגי פי צ דמאי
וכחצו הרמזים פי צ מהי מצטר לערין לוקס
מהפכר. בראשונה שהי א"י מוסוקת רובם

וסרי שחיו וערבי כמחלה על מחלה. דחן
שם רפייא בלמר גמלים וקצבום עם לייף
דהולכי'ן אחר הרוב ומחלה על מחלה
מעמאין בנגעים (ודוחק לומר דלתי כרש
דפליג עלה שם צחוספתח הביאו סריש
ומעמר משום ספק. נגעים להקל.) אלא
טעמא משום דשאר מייים עם לייים. דין
חלוק מדין למר גמלים וקצבום שצחוסקין
היינו מין משי [כמו הכלם וספיקין כי
פייב מטריל צביע] אלא שבחמת אין זה
כרסא שיגרום מחלה על מחלה להקל.
ואפילו כיעא דאין צהן דין ציטול ברוב.
עיו מוחה טעם יעסרו הלמר. ופריש
מפרש שם סחוספתח צפריקין מעין רישא
דשם דמרינו בלצויען סהולכי'ן אחר הנראה.
ולכן הני צפיקין שהן לצויען ונראין לעולם
צין צמתי צין צערב אין מעמאין אכל
הרמזים צמיצורו די צ מטריל סיב מפרש
לה מפרי ששאר מייין אין מעמאין בנגעי.
וכחצו צפשתן וקצבום וטלה של עזים עיש
צביע. סחוספתח זו ילא ולינו מפרש
כהריש. מיעו אף צפי הרמזים כיון
שכחצו צפשתן וקצבום צכחצו צחמילה
כמחמיתין דהולכי'ן אחר הרוב ומחלה על
מחלה מעמאין בנגעי צניכ ליל דצמתי
וערצ טעמא אחרניא איכא דטסור אף
צמחלה על מחלה אף צפשתן וקצבום.
עייב אין להביא משם רליה לכאן לענין
ציטול שאר מייין.

ועוד דלפי האמת אפילו נחשום כרש
דדוקא למר בלמר גמלים ופשתן
צקצבום צמלי צרוב משום שדומים זליז
משאיכ בלמר גמן ולמר שאיט דומין זליז
לא שייך צבו ציטול ברוב. עייב אין זה
שייך לבגד של לילית. דעד כאן לא צעיקן
לענין ציטול ברוב שיהי מחמדים זליז אלא
היכא דצעיקן למחשצ המיעויע כאלו חי
והיינו לענין כללים. אכל כאן נהי דהמיעויע

לחונן לא מרע נפשׁ מהחונן לי: ועבֵים
 אשׁי לפִד האומרים לחונן ומכר לא מרעי
 כפשייהו לרִיך ליתן ארזא גרר ונצול בדבר .
 ולא כל כתיבִי להחזיק כללון מן כחבר לענין
 זה הרי נחזיונין ופיקדקי צמתי דמתי
 פִיב יוכיחי שלא האמינס אגשי סגן לחונן
 (ובדוחק לומר שנקשו ומלאו שנספחו בדבר
 זה) וכן הקירר לענין עהרות שלהי חגיגה
 (כיה) לא האמיטוהו כיה צהי דתן טס
 (ועי״ה שׁי״ה השצביט חיה ק״י חלי בקירר
 עבֵים לוקח ומתו קדרות חשׁי דוקא
 משיס רוב השירו . ולא לקירר על אמיתו
 צמקליט חצים שהיא לחונן .) ובדועה
 אמרו רפיב דעביס (כ״ב) דחייטין לרציצה
 ולא אמרין דלא מרע נפשׁ להשקד שכרו
 צממה דין עיש :

וְבַר מכל דין . כיון שבאן עיקר עשיית
 המחשבתם חיו בשביל ישראל כלל
 שלא לשאצריקין עביס . וגם פאצריקין
 יודעין ומכירין צמלכתן הו . איה מלאך
 נקי וחזס מחצרות ליג . ולקחין זו
 וזו כאיה למלאכתו הראוי לו . פשיטא שאין
 כאן דעיה לחונתן צוה חס ליל לפריס .
 (ו) **גַחְזוֹר** לענין שיעקר היתה בלצושה
 הצגדים עשוס דמלין אש
 נחצרב ערבו בליג ולא בצפתן . איב אין
 מועיל זה בעליתח מליס . אש נחצוץ
 להקל דלרוב ליג לא חייטין . ונאמר
 גיב דאין לחק צין קצבים ולמר גמליס
 לענין שאר עיטין לענין זה דלחלין צהי
 רובא כדעת חגיגה . ומיש השצין טס
 שכן נראה לי עיקר עיש . איב מנשה כל
 מוכח זה של פאצריקין דמליס לעה לנו
 כלך ויקח צמחיות צגדי למר לכן הנצוים
 בפאצריקין עבֵים ונצשה מוס עליתח
 של מליס שאין חסש צאלו יוחר מנשנשס
 בפאצריקין עליתח של ישראל מן
 פאצריקייס שמישו צמאטיע : מליס :

צד ישראל מעשך דמתי וחזרו חצר כל
 סהצו ציגי פעמיס . ועיין צחוסקהח
 דמתי . והיינו שהחצר לוקח מהרבה ציה
 ולכן גם כאן עפרי שאין ישראל רשאי למכור
 עליה עם ליליותו לעבֵים כדחק סיפא לכן
 לא שכיחא טיקח עבֵים עליה עם לילית
 מישראל . חעיג דהא נעי לא שכיחא
 סהצוים עלמו עשה לילית וכתיב סמגי
 ק״י כי מינו צהדיוע שאין לוקח רק
 ממעט חנשים לא חלין צוה ישראל שצבר
 על סדין ומכר בלילותיו מכר דוקא להעבֵים
 הוה . אצל צחצר שלוקח מהרבה ציה
 חלין דל ונא חיקרי ומכר לו ישראל שצבר
 על דין זה דלא יעבור :

ומההיא דמוריס לחונן דמקקי צדק
 (כיד) בשליטי חקיר . (ואף
 צראשון ושני פ״י רשי״ לא עשוס כחמיתו
 אלא דהוא ידע שצירוב הין מקלקלי) מיה
 ודלתי דאף צלומן חיישי לאצרוצי (ואף לפי
 הפרוד שכי ערך אמן טעמא לחונן הצשי
 למכור לישראל שחייכא לערב דלא זצין
 ישראל מיני ליל דמיני בשליטי שסוח לרִיך
 לין לחוקס חיישי ולא קמכין גם על לחונן
 שצצויל סנאס יחרה לא יחיש לערב . וכענין
 מיש צרופא עימחא דחעיג דמחוקי דלא
 מרע נפשׁי ובדפירשׁי (כ״ז) מינו צדיר אצרו
 שס אמרי (כיה) דנקיינו צי מיני צנפשי
 חמות נפשי עיש עיש . או ליל שצצמא
 פליג אצרייחא קמיחא והלכה אכאצמא .
 שסוח אמורס דתי וחמר לה הרי :

ואף המדברי פ״י כילי ענכרין סנצב
 סחר זה לחונן לענין המלחא דלתי חצי
 סדורה לא על עעס זה לצדו קמך אלא
 צרפו לעוד טעס חמר סנצב טס . ועל כ״ב
 לחמו חין למדין סלכה חצי מעשה :

ובן משה סהצו וקפילא חממה . כצכ
 מוצלר טס צצרי הרשונים זיל עוד
 פ״י ספריס ואין סכרע עשס להא דחסיס

מִיָּד אֶחָד לְעַתָּה הַרְאֵנוּ וְקִיַּיִם אֵין חֲשִׁיבוֹת
 לְחֹטֵי שְׂלֵם יִצְטַל חֹטֵי לִיב זְרוּב לְמַד רַחֲלִים
 הַגְּדִיָּה וְעִיָּין זְמַי הַרְאֵנוּ מִי יֵאָס דְּנִבְשִׁים
 עֲהִינֹס דִּין חֹטֵי גַם לְעִיָּין נִבְשִׁים
 וְלִי ע :

וְלְעִירֹב חֹטֵי פִּשְׁחֵן זְלִמַד הַנְּבִדִי כִּבֵּר כַּחַצ
 לְעִיל אֹתָה זֵי דְלֹא חִיִּישׁ לְמַדִּינָא :

וּא"כ אֲנוּ שְׂנֵאוּנֵין עִיָּי אֲזַחֲמִי
 קְדוּשִׁים אֲשֶׁר זְאָרָךְ אֲמַת זֵיל
 לִיִּיחַד זְחִי פִּשְׁחֵן קִיָּין עִי יִשְׂרָאֵל לְעִילִיתוֹת
 סַל מְלוֹס . וְלֹא לְקִטָּה זְנִדִי לְמַד מִהַפְּסוּת
 לָזֶה . זְעִיכ הִיֹּא שְׂאֲנוּ קִצְלָנוּ עֲלִיִּים לְהַחֲמִיר
 אֶחָד זְחַעְרוֹבוֹת לְמַד גַּסֵּן לְעִיָּין חִיֹּב לִילִיָּה .
 וְעַעֲהָ שְׂשֵׁשׁ אֲזַ עֲלֵמָה הִיֹּא לְעִיָּין
 הַעֲלִיָּיקָס שֶׁל הַעֲחִיָּירֵע . וְאֵין שׁוֹס
 חִילוֹק זְיִיָּהִס וְכֹל הַפִּירָךְ זֹה פִּירָךְ גִּידָן
 שֶׁל רַחֲשׁוֹרִים . וְעַל אֵלֶּה זְעִילֵי הַפִּשְׁחֵן קִיָּין
 עֲלִיתִים שְׂפִשְׁנוּ יִדֵיהֶם זְפִלְמָה אֲזַ חַחֲלָה .
 לְקִטָּתוֹן לְפִשְׁחֵן קִיָּין שְׂלֵהֶם לְעַנֵּן הַרְבִּית
 הַוּכַס קוֹרָא אֲנִי עֲלִיָּהֶם רִבְהַל לָכֵן וְגַי וְלֹא
 יִדַע כִּי חֲסַךְ יִצְאֲנוּ . כִּי קִיָּין דְּזֵר יֵהִי
 שְׂבַקְרוֹב יִחַפְּרָס לְרִבֵּי הַפִּיִּיר שְׂכַחוּ כֵּן
 שְׂרֵן הַנְּבִדִי לְמַד מִפִּשְׁחֵן קִיָּין דְּעִכִּרִים כְּמוֹ
 טִלְיָתִים שְׂלֵהֶם . וְיִחַזְעִלוּ הַפִּשְׁחֵן קִיָּין
 עֲלִיתִים לְגַמְרִי . כַּחַצְתָּ וְסַחֲמַתִּי שְׂמִי

דוד לוריא .

שאלה ב

לְעִיָּין שִׁיעוֹר אֲרוּךְ וְרוֹחַס הַחֲפִילָן .
 וְאֵי יֵשׁ אִיזָה הַיְדוֹר מְלוֹס זְבִדוֹל הַרְבָּה :

עו"ד תּוֹסִי עִירֹבוֹן (לִיָּה) דִּיה מְקִיס .
 וְהַכַּס דְּזֵרִי הַתּוֹסִי זְאֹו זְקִלְרָה
 וְחִקוֹר הַדְּזֵרִים מְצוֹאֵר הֵינֵב זְקִי הַחַרְעוֹס
 הִי חֲפִילָן קִיָּיִם (זְפִיקָה) דְּשִׁשְׁטֵן מְקִיס
 הַנַּחַס חֲפִילָן) וְזַחֲיִי זְיוֹמָס (עִיל קִרִּיה
 אֲמַר רִי זִירָס (וְקִלְחוּ גַם זְקוֹרִי וְזַעֲרִכִי)

וּאֵין לְנוֹר דְּרִיעַ יֵשׁ לְהַחֲמִיר זְנִבְדִּים
 שְׂנַעֲשׂוּ זְפִשְׁחֵן קִיָּין עִכִּרִים יִחַד
 עַפִּי דַעַת הַקְּמוּיָג [לְאֲוִיִן רַפִּיָּב] וְהוּא
 מְדַזְרִי הַרְאֵנוּ זְקוּיָּי קִיָּי קִיָּי שְׂהִיָּא
 מִהַחֲסַפְחָא . זְרִיָּס זְנוּן שְׂהִיָּא פִּשְׁחֵן
 וְעִרְף זְיִיָּהִין (אֲזַ זְטַל זְרוּב) אֲזַל הַזִּיָּא
 חִיָּי לְמַד רַחֲלִים וְעִרְף זְיָן חֹטֵי לְמַד
 גְּמִילִים אֲקוֹר וְכִי הַפְּעַס דְּחֹטִיָּין חֲשִׁיבִי
 וְלֹא זְמִילִי וְמוֹקִיָּים זְקוּיָּי כְּדַחֲמִים זְחֹסַפְחָא
 זְחִילוֹק שְׂכוּלוֹ לְמַד גַּמְלִים וְאֲרַב זְלָד אֲחַד
 חֹטֵי שֶׁל פִּשְׁחֵן וְזְלָד אֲחַד חֹטֵי שֶׁל לְמַד דְּאֲקוֹר
 וְלָכֵן זְפִשְׁחֵן קִיָּין יֵשׁ שְׂשֵׁשׁ לְחֹטֵי מִין אֲחַד לְלֹא
 זְעִילִי . מִשְׂחִיכ זְעִילִיקִיָּים שְׂחַעֲרֵב זְכַר
 קוֹדֵס שְׂנַעֲשֵׂה חֹטֵי זְפִיעַ וְזְטַל זְרוּב . דְּזִיָּא
 וְמִלְכָּד שְׂעִיָּקֵר דְּזֵרִי הַקְּמוּיָג וְהַרְאֵנוּ אֲלוֹ
 כֹּל הַפְּסוּקִים זֵיל חִילוֹקִין עֲלִיו . (אֲעַפִּי
 שֶׁהַקְּמוּיָג רַחֲסָ לְזַחֲר דְּזֵרִי הַמְּצוּזִים כְּדַעַחו
 חִיכוּ מוֹכַרְח . [וְעִיָּין זִיֹּאֲרוֹי הַגְּרִיָּא זֵיל קִיָּי
 רִלִיעַ קִקִּיה . וְיֵשׁ עֲלִיו . זְחִיעַ] וְלָכֵן
 זְפִיעַ הַשְּׂמִיעַ דַּעַת הַקְּמוּיָג וְלֹא הוֹכִירוּ .
 וְגוֹרְסִין זְחֹסַפְחָא בְּרִיקָה שְׂלֵנוּ שְׂלֵם חֲסַךְ
 דִּינוֹ שֶׁל הַקְּמוּיָג כֹּלֵל . לֹאֵל שְׂחֵף לְדְּזֵרִי
 הַקְּמוּיָג לְפִי מַה שְׂנַחֲלָה עִיָּקֵר זְכוּוַחְתָּה זֵיל
 כְּמִישׁ הַרִיב זְחִיעַ חֲמִיד קִיָּי קַפִּי . לְלֹא
 מוֹשֵׁם חֲשִׁיבוֹת חוֹטִיָּין הוּא שְׂלֵם יִצְטַלו שְׂלֵם
 מוֹלִינוּ חֲשִׁיבוֹת לְחוֹטִיָּין (וְזְשִׁלִּי הַחַוִּירָה
 פִּרְכִּיִן זְאֲרוֹב . מְלַמַּד זְכוּר זְנִבְדִּי אֲמַחִי
 יִדְלַק הַנְּבִדִי לְיִצְטַל זְרוּבָא וְמוֹכַרְח לְחִרָךְ
 זְלִיפִרְחָה אֲלֵמָא דְּחוֹטִיָּין זְעִילֵי גִיָּה) לֹאֵל
 רִיל שְׂחִיָּי לְאִיָּקוֹר כֹּלֵלִים שְׂחַל עֲלִיהֵן
 אִיָּקוֹר כֹּלֵלִים (וְעִישׁ זְנִיבִיב שְׂכַחַז שְׂהוּא
 דְּחִיק זֵיל הַקְּמוּיָג אֲזַל זֵיל קִיָּי יִרְאִים הַכִּיל
 שְׂעִיָּא מִהַסִּיָּס דְּחֹלִין מוֹשַׁמַּע כֵּן . דְּעִיכ
 מוֹשֵׁם אִיָּנוּ מוֹזִיא רַחֲלִים דְּחוֹטִיָּין חֲשִׁיבִי דְלֹא
 זְעִילִי . שְׂהִרִי שֶׁס אֵין חֹטֵי מְעוֹרֵב כֹּלֵל
 וְאֵין שִׁיד זֹו זְיִטוֹל כֹּלֵל אֲלֵל רַחֲמִיתוֹ דְּחוֹטֵי
 אֵי חֲשׁוֹב לְעַנֵּן כֹּלֵלִי וְחַל עֲלֵי שֶׁס כֹּלֵלִים
 וְעַעֲהָ לְעִיָּין חִיֹּב לִילִיָּה זְעִירֹב שְׂאֲר

הליץ. ואחלי פקיק ריב וחרי רק שנים
 שנים (ויש לדחות דמסוס של יד נקט לי
 ובשל יד חין לנו רליי שיחזיק מקום הפילין
 גי אלצעות אנפיי שלפמיש פלג זרוע
 לכאורי דררצה מעס רליי שפוח יוחר
 עמקוס גי הפילין של אלצעייס על אלצעייס
 גיכ. [וכיש לדעת הגריס זיל שכל הקיצורת
 כשר להניח הפילין כמיש צפיי כיו סקיה
 ודלי הוא עמזיק סרנז יוחר צן הני
 סעחצר]. אלז עיע חין רליי לאלצעייס
 דוקא רק שיהיה מעט יוחר מאלצע. אלז
 שקייס עייש צקסיה שס חיל וחו נפרש
 דווקא עקוס יש צרליש להניח צי הפילין
 ולז יוחר לפיי חלי אלצע איכ עייכ רחצו
 של הפילין צי אלצעות ושיעור זה סיס מניח
 הפילין צעערו סכרלס וצי אלצעות כנגד
 הליץ דלי אלצע וחלי רחצו של הפילין
 וכך סיס שערו כרלס. הלז כנגד הליץ
 יש צי אלצעות וליכ יש חלי אלצע יוחר
 (צרלש על עקוס צי הפילין) וכיכ צקלרס
 צפיי סס. ולזה כרלס נסכונו הסיס
 צעירוצין כאן צלשונס שבי ועדקאער
 עקוס יש צרלש להניח צי הפילין משמע
 דשיעור רחצו שיחמלס עקוס סשנים עכיל
 וסייעו צקסיה שס וכן כי צשיעושל רצא
 חרתי אלצעי על חרתי אלצעי. ועלשין
 זה וכן כי עשמע קדברי שמייר אחת הן
 עס לצרי ריי צעל החוקי שלפמינו. ובחמת
 חין שרין שסשיעושל רצא סנחיס עלמן
 לצד ססחורל קאמר. שפרי כחצ שחולק
 שיעור זה צען סרפוס וקרי זה על עקוס
 סנחיס לצד. אלז לפי רלוח ריי צעל
 החוקי עמקוס הפילין סיינו עס ססחורל
 ואשילו נצוי לדחוק ולוער שסח תורל
 יכול לסרס חוץ לעקוס ספילין חין זה
 ריח לסחורל של הפילין סססחין של לז
 סעלז וכן של סעליון של לז סרלש אלז
 לרדי ססחורל סשנים סנצין צי ספילין

וחמליה דצריהס שפרי צעל סחוקי עפיי
 יקוד דעת ריניל [ספסצורוהו סחוקי
 צקוכס (הי) ותי ציומל סס] שמוקוס
 סליץ סיס צין עירוי צמוקוס ספילין ועמזיק
 צי אלצעות ועליו סיה עקוס ספילין סכריע
 חס. דליכ צעייכ רוחצ ספילין לכל
 ספסחות יוחר מאלצע [כרלס סנחטין זיל
 להוליח מדצרי סלכוס גדולות דרצ חלפס
 ססציו צקסיה סיי ריע (והוצח צקלרס
 צמורדי דיה ספילין מרוצעות סכחצ
 חיל רפוס ספילין של יד עצר ליי מרוצע
 עען חורכי כחלי חורכי דאלצע חמה.
 ופוחי כפוחי דאלצע חמה. וציחל צקסיה
 סס דסלי חורכי סיינו גונס סניה אלז
 חרכו כרצו אלצע צמרוצע צעיק גס
 כשל יד (וצציי סיי לייכ סציו לסון זה
 מסי סעייעור צסס סיעושל רצא וכשיעושל
 רצא שלפמינו סמועחק צרלש צהיק לתי
 גס מוס סנצקסיה סהציו צפיי רייח סל
 דשיעושל רצא דללצעייס על אלצעייס
 ולז חוכיר כלל לחלק צעמו צלל יד
 צאורך אלצע. משמע שגס. לפכו לז סיי
 זה צעמיר) סעמילל בלעד דלרכו ורצו
 אלצע (ולדברי צעסיעו מחלק צין של יד
 צללצע חמה ושל רלש צללצעייס
 ועפיי שפיר עשוי להכרחו כי סס סיי נקי
 סיי לבן שיעור גדול יוחר עשוי ססוס עכוכס
 דגרה"ד או ייל כעסס רש"י סיי בניעין (כ"ס.)
 דיה כי סמחוק סרפוס של רלש לירך
 לחלק סנחיס ולהיות ריוס ציייהס וקציעין על
 עושנ חמר הולרך סמועצ להיות רחצ וכו' על
 חסד ש"ספ סצורוב. עייש ומוכס חסל לכדיח
 צנמרל סניה של יד סול שליש מעל רלש צפיי ע.
 ולהוליח מדעת זו סכריח ריי צעל החוקי
 דייחל שיעורן של רלש יוחר מאלצע] שסס
 לז סן סל משכחל לס עיוליח
 גי זונת ספילין לריג סנעקוס צי אלצעות
 של סליץ עקוס לסרס צי הפילין של אלצע
 לצד ספיליני עמקוס לו למעלס עעקוס

הרי הוא בכלל מקום החפלין של אלציות
(והרעיוני צעירונן עם כי זה בלשון עמך
ואפשר שהמעצרת בכלל כיון שהיא הלינו
מקיני ולפי כל החפלין יש להן שיפור
ולטעמי אזיל שהעתיק דברי החוק
בבגנון אחר בלא הכריתו אלצעיים ומוקים
יש בראש . רק כהז שמך לזה לין שהיה
ז' אלציות.) אלצ בתי ציומא עם הביא
דברי השומר לא בלשון וכן רק כענין צמיע
וזה נידוקק כתיש שאין דצריהם שוין שיש
כינו ציטיהן בזה אם התיחורא בכלל הבי
אלציות . וכן צהוק צעירונן דקדקו
בלשוקם וכי צרלייתם מהא דמוקים יש כי
שמעונו שמהמלא מוקים השמים ולא הזכירו
כלל שיעורן שרי אלציות כלשון קהית
והוי הכל . (ואפשר נמי מוסם דקיל דמוקם
שבראש נראה לעין שמוחוק הרבה יותר
ען ד' אלציות . וכתיש צהוי ציומא עם
שיש לתמוה דמוקם זה הוא שיפור גדול
ומשמע שהן גדולים הרבה.) ושזו כהז
ואריי דעלא צודרש (וכן צריעניא ונחשי
הרעניא חיה קיי י"ב כהז צשא מירש
וקראו כן להשימושא רבא על כי לא
לעלאו דצרוי צהלמוד צבלי וירושלמי כתיש
צתי עם . לכן חשצו שנואלה הדברים
צחיה מירש אגדה.) דשיעונו צי אלציות
וקמך לדבר לין (שהרי זה מורה כענין
להון כריעניא הכל קמך צעלמא שמוקמא
שיעור הפלין כשיעור לין אחרי שהוא
צמוקם הפלין):

צ) ולפי המניא קיי קים סקיי
שקיום המנהג להניח
החפלין בכים זה אלל זה . מוסם שאפור
להניח חשיי על חשיר עיש איכי יש להביא
דשיעור הפלין צי אלציות ולא יותר הוי
כילין ציוי הגמרא . מתיש צצרכות (כי)
עישא למן כים ומתיחן פי מתיש החפלין
צתיך הכים עמש שהיא ד' אלציות . איכי

ראינו שצי החפלין נכנסין לכים עמש
על ד' אלציות וצעיכ חינו יותר עני
אלציות כל אי מתיחן . (עם התיחורא)
שאיכי לא היו יכולין להכניסן בכים עמש
ואף שאפשר לרשות דכיון דשיעור עמש זה
הוא מוסם חשיצות אוהל כדפרש"י איכי
שיעורו עמש על עמש מרובע כמו צעומא
פי"צ דהגהות . איכי טבל לומר שיתחן על
לידן והוא הגיזה לרוחב הכים וכלומר
שגובהן הוא של צי החפלין יחד לא יותר
ועמש . אלל באורך ורוחב הוא יותר (וכמו
שנראה מלשון העיטור שבצ"י עם שכי
ומדת קומחו לא שמענו ואם רלה לעשות
קומחו ככחצן או פחות או יותר . וכן
ורב האי שהיבא צצ"י צשא חיה וצצרוך
שאמר שאין להן שיעור גבוה כי והתלמודים
מתיחן הפלין קטנות כשיעור אלצע ומחלה
חמה העלמפת כי משמע שהגובה יכול
להיות פחות מהאורך ורוחב . אלל מיל
היי דר"ף שהוצא צקהים קיי ריעו שבהלתי
לעיל לפי מה שפי צקהים הוי הגובה
חלי אורך אלצע חמה והרוחב . ואורך
כרוחב אלצע חמה . איכי הגובה יותר
מהאורך ורוחב) ויכול להיות עד שיעור
עמש באורך הכים שהיא עמש על עמש
מרובע מיע חין זה נראה שודחי ראוי
להניח כדרכן התיחורא למטה והפרשיות
זקופות למעלה כדרך שמוחין בחפלין
(וכמו צהוחם לפיד רשיי והרמזים צעמדה)
(חקיפה):

מידן לדעת הביא וכיכ הרשען בחשוכה
קיי כיו להכין בכים זה עיי זה
ודחי חין רחיה מהא דכים עמש רק על
הגיזה שאינו יותר מצי אלציות לכל צית .
אלל האורך והרוחב יכול להיות עד עמש :

ג) אבל מתיחורו של הרעניא זיל
בחשוכה חיה קיי י"ב למדכו
רחיה נכונה שעיכ חין שיעור החפלין

זכר היום (נלין) דגרסי' ש' מוסי' חינוקת
 על חזן אחת וש' קופות של קלוני' חפילין
 נמלאו צביאר משמע דהחפילין בכל ביתר
 יחד נמלאו סך זה; ואיכ' לפי משצון
 מי קאה שהיא אחת על אחת ברום ג' אמות
 אש' כחמד דשיעור חפילין הוי אלנצעים על
 אלנציים ברום צ' אלנצעות יהיה סך הכל
 רק חמשה אלפים קפיד צחי חפילין.
 וכך מועטו היא מאד נכד סך הסרוגים
 שאמרו שם (כ"ז) ה' רצוא ואיל' ת' אלפי
 רצוא. ואעפ"י שהיו עם נשים וסך. מ"ו
 הזברים גזרי' מלחמה ודאי לא היו מועטין
 כיכ' ובדאי היו זכורין כולן בחפילין
 במלחמה. ואשילו שח' זין חפילה לחפילה
 אמרו (בסופה ע"ד) שצבירה היא צידו
 וסודר מעורכי הולממה. וכ"ש שהיו זכורין
 להכ"ח חפילין ואשילו כנאל' דכל יד חפער
 משני' לחתהן בכלי' זין לא ה"י מניחים
 ובדחמיי' צבירי'הא דמק' חפילין. (שכדפס
 מהדש) שאם הנחתום היה חומה צב' ידיו
 פעור וזן חפילין של יד. מ"ו של ראש ודאי
 היו מניחין ומיהו צבסיר' פ"ד (ע"פ כנגדל'
 דוד אמרי' צ"ב חלף שהלכו למלחמת מדין
 שלח הקדים' ה' מהן השי' להשי' שאלמלי
 הקדומו לא היו יולאין משם צבוס. ה'י
 קלה שבשעת מלחמה עלמה ה"י מניחין
 חפילין של יד ושל ראש. וצליקעא פ"י
 ש"ש וטרף זרוע חף קרקוד בזכות השי'
 שבזרוע וחפילין של ראש שצן עיניך נכד'
 הקרקוד. וכעין זה מלאחי' להנרי' ז"ל
 באדרה אל"י שם ע"ש). אלל' ודאי שיכולין
 לעשות החפילין קטנים מאד. (ויה"י לטון
 דעבדל' כאמנח'א שאמרו (צמלה כ"ד)
 (ומנחה ליה) כפסטי' גם צבמות הגודל'
 (ולא כחמונה העגול לצדו) שהוא פחות
 הרבה וזן אלנציים על אלנציים. ואיכ'
 יעלו צכפלי' חפילי'ס הרבה מאוד:

ג' אלנצעות באורך ורוחב. שצ"ל צההיא
 (דוצמ"ס י"ט). דמסקי' דשי' אינו חולן
 צכסני'ס צעצירה. ולא הוי ייהוד צנדי'ס
 משום דאיט' במקום צנדי'ס (וכמ"ש בחוקי
 ט"ס) דיה חפילין ע"ש). והא' חמירין שם
 וצטלנה עירובין רבי על ג' חף שלח צמקום
 צנדי'ס חולן והא' ייהוד צנדי'ס. וצ"ל
 הרשבי'א חפילין לא הוי ג' על ג' ששיעורן
 אלנצעים כלן וכמו שמוכח במדרש ע"ל.
 (י"ס"ס שם ע"ד הרשבי'א חפילו' למיד
 דלילול קטן דחשיב הוי ייהוד חפילו'
 שלח צמקום צנדי'ס. דוקא לילול
 שמהשיצותו א"ס מנחו ואשילו לחסר
 השמישו ומצטנו צמקומו. הכל חפילין
 ש"כ גסלקו צלי'ה צשעת סינה וכש"כ
 לצ"ח אינו מצטנו צמקומו. ולא הוי
 ייהוד צנדי'ס ע"ל. ואיכ' ק"ב חן הכרה
 צ"כ ע"ז שחן חפילין ג' ע"ג אלנצעות
 דהא להאי מ"ד לילול קטן ה"י כ"ג ע"ג.
 וכ' ה"י שחן חשיב צלילול הש"ס שאינו
 מצטנו ה"י י"ל שאעפ"י ש"ס צהן ג"ג
 חן חשיבין ייהוד צנדי'ס. ויש לחלק:)
ד) קצת סוף שיכולין החפילין להיות
 קטנים מאוד מ"ש (צנדי'ס
 כ"ה). מ' קאה קלוני' חפילין מלאו צראש
 הרוגי' ביתר. ומדל' קחערין צלשון
 ומלאו צמקיס אחד ובדחמד' להלן צמות
 ד' קצין מוח מלא על חזן אחת. משע"י
 פשט' הלשון דעל' ההצוים נתקצ'
 מראשיהן ציחד שיעור זה. (ואעפ"י
 שצירושלמי פ"ד דהערה כ"ג' ש' מוסי'
 חינוקת מלאו על חזן אחת ועלאו
 ג' קופות של קלוני' חפילין כ"י. דמשמע
 שגם הקלוני' חפילין נמלאו צמקום ה'
 קחער. חן זה מוכ"ח ד"ל דהחפילין
 מלאו בכל הרוגי' ביתר יחד. וילמד סה"ס
 מן המפורש צלי'ה רצה פ"ב (ע"פ ולא

(ב)

למנין ז' ציוס שקירין ז' ובלא נשאר ימים
ואם נאמר שהתקרה לינו חסוב כקורה אלא
כתקרה אחרים להיליא יח. ותעשה
פלטו לן מחשבות הכל רק שיש לדון אם
קטן יכול להוליא ירח את הקרואה'
בהקראתו וגם אם יש לחוש צוה מחוס מיש
הנחלו מארה לאדם שאשתו ונניו מקרין
איהו את ההלל:

ח) ואבאר צביד על אחרון ראשון
חידי דזיטר וילי נפטיק
ודרי' ליה דלכאורה חף אם נאי דהא דחבא
עליו מארה שלא למד לא שייך כיה צבהמין
והלל ש'הוא שייך לקידורח דיומח של
התפלה. שכל חדם מחייב ללמוד עלתו
להיות צקי בהם. (ולכן וילי צפיקי ריא
פ'ח כשהיה ריא עיה וצא ללמוד לפני
ריצין שאלו החילה לא למדה ורעך קיש
וחפלה ובהמין ולמד אוחס החילה לכל עיש
וכן צוים דקמי ייא צביצדא דבן הקלצ
ואמר עשית' הרב המנוח מיהריא כוי
יל עומח דהני ג' חין לאדם מוליא חצירו
יח (כיה צחלה צעורה ובהמין צומו)
כדאיחא צירושלמי שהצילו הסיקקים ולכן
חונה עכאריא ללמוד) וכן ליל עיכ לפני
פינת הירוצין צולחמיה פ'צ דצרכות
(שהציר הרין בקלרה צקיכה שס ובקשיצ
דמגלה אמתני' דהלל כשרין לקרוב המגלה)
דלחוקקה מהני צצנו גדול ויירי [וישיין
שויה חיק' ח' אריח קי' ח' צהינן] ושיח ה'ח
דחבא עליו מארה צצציל שלא למד לחוד'
הוא דציוין חין כהן כלל דהא צר חוצא הוא
וכן לפיד הרשציל צהמו חיא קי' קק'ט
דעבד לכיע הייז חן הסורה צצמין ל'ג
צצבד כן ח' צצכחאותו צלחמ צצריח'ח
דצהמין מקיים יהא לו מארה לאדם שאשתו
וצניו מצרכין לו ולא הוצרו עבדים
וצוהר צלק (קליח) יצוהר גיכ'הא דחבא
לו עארה עשום דלא יע. אבל אם יע

כ) גם תחיש צצצנה (מיס) צאלישע
צעל צכפים צנעין מראשו ואחון
צידו. דחשמע שטען צכף ידו ונלא היו
כיראין עד שפסע ידו וחחלה לא ראה
הקסדור מה צידו וחיל מה זה צידך.
ואם הי' לריכין להיית אלצעיים על אלצעיים
(יצבוצה אלצעיים כניל) חין להעמינס
צכף ידו (אם לא שהיה כבן קנחית שמאל
חסניו די קצין (ציומח ח'י) וכי'צ):

ו) ור'א ידעתי מקום הידור יוצר צגדולים
נאור ואעפי' שצצמיר כחצ וחי
היו עפי' (מן אלצעיים על אלצעיים) שפיר
דמי. חין ריל דעדיף עפי' דחיב הריל
לתימר שפיר עפי'. אלא ריל דכל מחלצעיים
ולמעלה שופ. ולמעט צלציר מהבי לכחחילה
לא. ולא עוד אלא שמיין שרוחצ מקיס
הכחח הפליין צראש לא כיהצבר. ומקיס לוי
שאם יהי' גדולים הרצה. יצומן עכ'פ
רוחצ החפליין חון למקיס הכשר להכחחין.
[וגם מחוס זה ח' ואחיהו נמי ליכא עיין
מגיא קי' י'צ קק'ו. צהגהינן]:

דוד לוריא.

שאלה ג.

פיד אם קטן יכול לקרות צחורה להיליא
אחרים ידי סונחן כמנהג שלנו.
הנה עיקר השפן היא הלוי צוה.
שאם נאמר שהתקרה חל הצוליס
צח' כמנהג פלטו חסוב כקורה הוא צעלמו
צחורה כל הקריות (וכחשי'ח ח'היש)
שחח'ל כן לרד לדקק אם יש לחוש
לדעה האומרים שכל הקריות חקור לקבינס
גם לדעה האומרים דחין מותר לקטן
לקרות אלא. לאחר שקרא השלישי או
הראשון לכל חד. ומפסיקיס כדאיחא ליה.
וגם לדעה האומרים שאין קטן עילה אלא

אש"י בקטן ארבעה אלטרך לתוכה לברי
 ע"ש. אבל בשאר דברים ובשאר בקה"ת
 שהעולה לריך לקדמי חזילה ג' וד' שגוים
 ואף ציווי ההנחיה לא היו בכלל מיוחדים
 לקרות וכעצמה דריע (צ"ב שביד וריע
 כי משא ובתחומה י' יתרו ופי' וקדל)
 שהציווי הסיקרי. וכ"ש עתה צומתו
 זה דברים וכן שלמים חזק בקדמי צדק לפי
 שישמך על קריאת הע"ן. ודל"ה לא שייך
 לתלמי"ה כזה צביל שלח למד. אבל היו
 חידך עתה דרש"י ואם למד תבא לו
 מורה בנזוה חת קינו לעשיה שלישי כאלו
 שייך כהן. וגם לעמח דשלח למד
 דקטורה הסיקרי ז"ל ובתי י"ל לעיקר
 וביה ציריטתו שם תבא מורה לכן כי
 שריך לכן עשר (ונקט צן עשר שומנו
 להחיל משה. וכבר למד על וכוונתו
 מקרא כי בים וידע להקרות וקטורה)
 לריך ג"כ להשי' עמח דהא צדול מקרא
 חתו לה חתו תבא עליו כ"י. ועיה היינו
 עמח דדוקה צבתי כתיב ההוספת שמוזה
 לעשיה צ"י דל"ה צ"י מיוצב נכחו [והרע"ב
 צדוסי' והרין שם (שהעתיקו מהרע"ב
 כאשר קה"ת רוצ' דברי הרין צומכה הן
 מועהקים צמפה אחת ודברים אחרים
 מרצ"י הרע"ב) הסיקרי שם שגדול דרך
 הוא להקרות לאחרים חגיגי' שהן יודעים
 לקרות. ובתחת לכאורה צה"ל דתחתי
 סיה שייך לומר לדדדנה מלה וכן המוצר
 כך כעיקר דינא צ"י שיעשין מלה אחת
 בקידוש והצילה של' מוצר ומצונו יולא
 וכ"ש הרין פיק' הקורא עמד אמת"י
 דל"ה פורקי' על שמוע פחות מעשרה.
 וכמו שצ"ח רצונו בגר"ה ז"ל צצ"אורי חיה
 ס"י ס"ק י"צ מן הוספתה. ואל"ה עע
 של הרע"ב והרין שלא פירשו כן הוא
 דקיל דהלל שייך לקדור תפלה דומה קלה
 לתפלה (אבל לא לנערי דהא לא צעיק

עשרה דוקא) וכמו מלבי"ם וכוונתו וסופרות
 דריה דלש"נו צה רצותה אם מול"ה
 שא"י בקי צפוח מעשרה כמבואר במושיע
 ס"י הקל"ד ע"ש] גם לדעתי לשון תבא לו
 מורה צעלמו מוכרח שמש"ס ציוון הוא
 שלשין זה כ"ל שהוא נקמך לקרא (מלאכי
 צ"י) אם לא חסונו על ל"ה לתח צב"ד לשוני
 (ובתי"ש שם לעיל מיני' לבס' ההנחיה צווי
 שמו וגוי' ושלחתי צבס' את המורה וארותי
 את צרכותי כ"י שלח תבא עליהם צרכת
 ניוצבוא"י להיות כל המוצר מחצ"ך להנח
 צרכת אל צומו וצצרכם הל"ה סולטת
 המורה ר"ל) וזהו לפי תבא דנקט הסיק
 כיכתיב ושלחתי כ"י (והואו דחמרו צע"י
 שחיות וצירי"ו פי"ג דמיק' והצ"ו הוספת
 צו"ק (כ"ה) דיה מבאן כ"י צלבל העושה
 מלכתה אחר ג' ימים צל"ן לו מה יחבל
 שחצו מורה לכבתי שהלריכוהו ל"ה כך.
 ש"ח"ק הרש"ן צבתי חלק א' ס"י קס"ח
 לפרשו ג"כ מש"י שלח למד יעו"ש. לעמיד
 הוא נקמך לחידך קרא (ושל"י כ"ז) טמן
 לרש' חן ומקרי' ומעלי' צי"ו רצ' מרצ"ה.
 וכן ש"כ"ו שהעל"מו ע"י' ונתנו) וכן הו"ה
 דתחיל' חצ"ו יע"ש בקדו"ש (צ"ב) והוספתה
 וירושלמי דמע"ש. יש לה סמוכה ע"ז. וכן
 הו"ה דפיה דשנת (כ"ג:) תבא מורה
 לאדם שלא הנה פאה כ"י (ודקטו שם
 ג"כ:) ומורה משלחת צעערים נקמך
 לקרא דמלאכי הני"ל) וא"כ גם כהן בשעשין
 הקטן של"ה ליצור להקרות יש צו מש"ס
 ציוון ומש"ס מורה ח"י:

צ **אל"ה** שצאמת אי אפשר להחשיב
 כהן לקטן ללו' צ"ר מיוצב
 לענין קה"ת. כיוון דעולה עכ"פ למנין ז'
 (איך שיהיה פירובו) הרי חיה צמלת
 קריאה. וצמ"י ק"ת"ים פ"ה סלכה ד'
 תרא ומתנס' ש"צ"ו צו שלח. הע"ש והנשים
 וסטיקת סהנשים (וכ"ה לת"קת) אל"ה

דלא שייך למחרי חזנה לדדוקי (וכן צריכ
 חגיגה (ג) נשים ברות לשמוע כו טף למה
 בלויס כו חבל קטרים המצויים בלויס גיב
 ללמוד ולשמוע רק דלא שייך לומר חזנה
 ע"י חניג דצריש ערכין מרבי מהכל
 חיבים לאחרי קטן שהגיע למיכך לעמן
 כמה לצריש ע"ש) חייבות לשמוע קריאת
 קשר כאלוים ע"ל. והוא כעמד לקרא
 נחמי (ה) וחזיל הבהן חת החוי לפני
 הקהל מליש ועד אשה כו וכל חניג לשמוע
 וגוי ונקרא צו וגוי כנר האנשים ונשים
 והמצויים ולחיי כל העם א קשר החורה.
 וחיי ילפי כמה דיני קהיה נשם (ואפשר
 האי וכל חניג לשמוע דכתיב היינו קטרים
 המצויים וכדברי הוי"ק הכיל אך עיקר הש"י
 היה נראה מצויים הם המצויים לעם כתיב
 להלן הלויים מצויים לעם אך לשון לשמוע
 לא כן משמע) וכן יש להיר מתיב
 השיק דמנינה צריח וחיימי שאין בהם
 ציבור מלככה לעם ופרשיי מושים דנשים
 חקורים כגולככה מ' דחייגין בקריאת החיי
 ובתיא קי כפיצ סקקי המיל כחצ שעתה
 נהנו ללאת חולה. וחיל הטעם כיון דחין
 מחננמן עתה חין היעלה להן צשמיעה
 שאין מצויים בלויק ולא מחננמן אינן קלם
 ומתי שלא רלו לקמיה לעשות כזהו חננוס
 חדש בלפי שלבו לחננוס צו בליבור לכן
 בעלו החננוס ומחיל שומעת הנשים גיב.
 (ולפי' שהינ בעצד שיעלה למחין (וכדאי)
 צירושלמי פרק צרי העיר היד והציאו
 צכרך עי עצד נשם יעמדי ע"ש וכן מוכח
 משיק דידן ספיצ דכחוצות (כ"ח) וכן
 מנולר כחטובח מהריו מלוטכנרנב קי
 קיח המוצא במדכי פרק החקין וצריבו
 יוחס גח' צי חיד דנקט ליטנא דצריחא
 הכל עולין למחין ז' חפילו עצד חפילו
 שפתם. ובמקחא שלבו ליחא (חולי קיל
 דעלסון הכל מצויים מצדים נשים כדאיחא

ריש ערכין לענין צמיו) זפרומים קשוימו
 ועין בהנתיי ספיצ וחלטה חגלה הנמ
 אות פ) יכול להיות מקרא. וכן אשה
 לפי' שגראס' מחפיי מהריו מרועננירב
 הניל דנשעיד כגון צעיר סבולה כפרים לא
 חיישין לכציד ליבור וקורין לחוי נשים)
 ועוד יש צקטן להוסף דלחננה שייך
 צמיות קריאת החורה שציקה חינו היא
 להשמיע לליבור למען ישמעו ולמען ילמדו
 והרי קטרים לחייהו צמיות חיה ומחוי
 חצי' וציד ללמדם חירה. וכן כחצ סרצ
 המחוי (חנינו של השעניא) צפקיד
 למגלה מחתיותין דקטן קורח צתורה חיל
 ואצפי' שהוא מצדך הרי קטן יש לו גיב
 שייכות בחים עד שאחרים מלורן ללמדו
 עכ"ל. וכן כחצ עיד כס אצריחא דהכל
 עולין למחין ז' חפילו קטן חיל ותיב קטן
 מצדך חוליל ריש לו שייכות צתה גב
 אחרים חלויים ללמדו עכ"ל. ועיקר הקפת
 קהיה צעביל לימוד חורה היא שלא ילבו
 גי ימים בלל מים כדאיחא קיש חננה
 צחקת קריאת צהי. (ולפי' נשים וצדדים
 שאין צחיוז חורה כדאיחא פיו דצריח
 חיי.) וצייק דקיוסין חצי' לאו צרי
 חיוצא בקריאת צ' ויהי. חבל קריאת חצי'
 צצחח ופי' מועידות שציקרם לפי כדאיחא כדי
 שידעו החורה לשמור ולעשות צותן ושייכ
 צהו נמי נשים עומא קי קפי' סיק גי וצחשי
 מחרייל קי רכיו צוה.) והיט נמי דמנילת
 דלרי מכשיכ צקטן קורח חפילו בליבור
 לסוליא רבים ידי חיצתן וכדאי' צצריחא
 צמנילס (כ) קטן היינו וקראחי לחעלה
 חרעו וסוקרים. ועשמע דלהיגות ריש
 והוקרים יח היה. וכן צצחחא ש' צ'
 דמנילת ח' חרעו חכאי סהיבו שיהו
 סקסרס קורחין אותה לרבים וכן היא
 צירושלמי מחאי חנה סרובים (כיה עיקר
 סגי פירש קטרים וכן סגן ספיצ דשצ'

לקורין האחרים ללכת צנכחו קודם
 הסקה שהפיתח והחיתם מצד לא אמרו
 חלל על הצרכה שהם מומלת מזה ומזה
 דרכן על הקוראן ז. חבל על שלם
 הקריאה פשיעה כיון דעביד עונה למיין
 ז לא שייך לומר שאינו מוליד אחרים
 יח. אי משום דהוא נמי חסיד צד חיובא
 קלח צמיתא סת או משום דאינו מצינה
 ומזה רק עיקרם מלות לשמוע וללמוד אי
 השומע עמי גדול או עמי קטן. וה"כ חף
 לעיין הקוראי עלמה, להוילחם בעלם
 הקריאה. אין חיובן זה יומר מכל
 הליצור שהי' מקום לחוש שלא ילאו
 בהקראת קטן עקרא:

אך (7)

כיון אה נאמר שהקורא מוכסגינו
 אינו חסיד בקורא עלמו אע"פ
 כן הוא לפי הדגש בצסקיו ר"מ הקורא
 עומד ונחשו סדעמו דלא מסתכר
 שהעילה לתורה שאי לקרות יצדק על
 קריאת שין חלל לרדך שהיה יודע לקרות
 צדקרוק עם השין ויקרא עמו צמח [וכן
 היה נראה לכאורה שאף לפי דעת הסוסי
 שהיא שלא לצי"ס את מי שאינו יודע
 כצדקתה צבורים. אי"כ כהן גמי לרדך
 שיקרא העולה עמו כמו צבורים. דג"ס
 ודאי דיכל הכי דלשון מקרין דתנן התם
 פ"י שהול עונה לחזיו (וכ"כ לשין עקרא
 המוזכר בקים מלות חליה פירושו שמהיצי
 היצם וסיצמה לענות מה שקורין להן)
 וכן מלחתי אח"כ שכתב הכענים צמשי
 קימן חבים וזיל שמי הקראת ציבורים
 והיצמה הוא שחל קורא וכן עי"כ לחזיו
 מה שהוא אומר כמו צה"י הלל שבמק"י קי"ב
 ומק"י קי"ב עי"ל. וכן צדן כיון שיקרא
 וידעי צבורים עמן וידעי מחויב כחיל
 לסודות צביו. וכ"כ הצענים לעיין וידעי
 מעשר ש"י פ"ל מהלכות מעשר ש"י היה
 חיל וכא"ל אומר צמשי צמשי (כלומר ואינו

גמי הדליקה השוין צמח צעל הפיזור
 הניח לשון הירוש' מלאי סתק"ט שהיו
 קטנים קוראים אותם לרבים) וכ' צמשי שם
 צמילה כמנהג צמח להלכה, והצמנים
 פ"י"ב והלי חפלה היו פכתו וקורא אותם
 קטן עם הגדול ואפי' צליצור. נראה ג"כ
 שלפ"ם התיקפתו היו כתב כן. דליל
 עם הגדול. דלא כסל"י לומר דהנפשו
 כפי' דלא קיי"ל בוותי כמי' שם פ"א היו
 ולא מיישין להא דמבזה לצמות שומים
 כללו. דהיינו נמי משום דקריאה המנילה
 חף שצוקרה לפרכיוני נקט ומלית קריאה
 כדחזרי' (פי"ב דמנילה י"ח) מי' י"ט צמלה
 מלות ח"מ ג"כ דקטן שייך זה (ומה העניס
 היה אפשר לומר דמי' ג"כ לא פליג כ"כ
 צמילה חבל צמח מורה וכה"כ קאמר
 לה"ס צמח צמשימות שהדליקה השוין
 לעולם ושלל כדברי צעל העיבור שהצית
 הרין ס' וס' צמיל וסתמי סוכה (וכן דעת
 דליו צמין) דלמי' דפקו בוותי' גם צמח
 ילא. וחינו דוגה לקריאת הלל שאינו
 חלל כקוראה ושבת ובקום ופקקים
 צמחילה:

ג) וממוצא הדברים חזי למדין ג"כ

דלא שייך כהן לומר
 צקטן. הוחיל ואינו מחויב אינו מוליד
 אחרים י"ח כיון שאנו רואים צעולה לעיין
 ז עי"כ חף טובל לחסיד אותו אין
 מחויב צדד. ח"ל המחירי (חמתחתיין
 דקטן קורא צמחה) שאין סכונת חלל
 להפשיע לעם וליון ז מזה גמורה כשא"ר
 מלית שמתר צזה כל שאינו מחויב צדד
 עי"ל. וכן כתב הרמ"ש פ"ז דצרכות ס"י
 פ' חיל והם דקלפי צדד ואשה וקטן
 דליתחמו צמח למיין ז משום דק"ס
 כשעשה קלף עי"ל. וחף הרין לשעמו
 שכתב שאין סקטן עולה לעיין ז חלל
 צמח"י ולת לשון ובס"ין לפי שא"ס

שירת רד"ל

הדבק סיס נהיה "מזקן" כי שחזר
 חיל חי בדמתי לית המציג יכול לומר
 מלחל מלחל ליקים כח עזל סיי קירא
 השך נשס מקיץ (מגילה) הוא שיקר קירא
 והאזיר בקול) ובשגל המזך 'עלמו לתי
 לני שיקרא צבה נחת הלז שיוצג כמורה
 דמי וכתיב הנני טס (ואגשה סיס ידע
 הרמיס להשומה קחז לנחיה) (אגשי
 סלעיל לחז ג' הבאתי מניניו סחצז דלז
 דמי עיש) וקיל כיעה האגיר צבי סיס
 מיו טבל סיסרי נדית חלז לנדך צהית
 אלא שבאמת כחן שונע כשונה עדיף נמי
 (ציון חוס סיג דברכה כ:) דיה כראשכתן
 כיי ומציא סיי סיה סקצ) והיה ללעז
 לומר דמנהג שלטו שהשך מקרא הוא מוקד
 עשי החוקשה סהגיל סייף והראש פי
 הקירא עומי סיד ושאי פוסקים מלא סין
 להס מיי שיקרא חלז ח' עינד וקירא
 וישב ומזר ועומד וקירא ז פעמי. והלמיש
 כהנ שזה הי קודם תקנה שהי יתנדך רק
 הכיתה והמיתה ולכן לנדך הכירה
 ציגיה צין קריאה לקריאה. חלז לחז
 דתיקנו רצנן שמונדך כל אחד מהקוראים
 איכ הצרכה הוי הכירז ורצ' כי שמונדך
 ראי שאין להקרות מיי שאינו יודע
 לקרות כלל כמנהג שלטו שאיכ יותר טוב
 הי צעני זה (דאיכז עכ"פ ז' גברי) מנהג
 שאי קורא זי פעמים. וכן כהנ ראי ז'
 אחריו רייציש בהצובי סיס ריב. ולעניד
 כטון מהחבר לומר דמפני שהס קפחא נישכח
 קודם החקיק לכן לא הי אפשר לעשות כך
 שיצלו ז' גברי דליכז הכירז כלל צתי
 שעולץ ועומדין אלל העקרא וחלין קוראי
 ולא מצרכים כלל. והוי מילי דרצנן כמובל
 לאחשובינהו עולין לחון ז' וזל ענדי כלום
 צעלייתן. לכן הוכרחו לעשות עיי אחד
 שקורא זי פעמים וישב צין קרי לקרי.
 חלז צהר תקנה שהיקנו לנדך על כל קרי

יולא ייח צשומע שהיה כענינה) ואס רלו
 להסודרי כל אחד (כיל צביא חלז ודלי
 כ"ז חייב לאומרו צבי) מתיודין עיב
 וריל שזה ניב מיש ריב. הרוחה סד צנרנות
 האגה וחס איכו לא קח מודה סחצז
 סכו"ס קיי רייט שהקטה הרמיס דהאי
 שומע כעונה דמי ונדחק לייצבו עיש
 ולפתיש חחי שפיר דהודאה נמי ענין
 וירוי דקאי גומל לחייבים טיבים (וכס
 נקטה סייט פעמים צלמן וירוי מעשה
 ופעמים סודיות ועשכ כי שך המלות ענין
 אחד) ולסכי מקשה דצענין שמירה צבי
 ולא כשומע מצי חזרו. ומשכ דעני צהרי
 חון. וקיי"ל (ק"ס צהירא דשציעות לוי)
 דחנן צו קבלת דברים והיול כמורה צבין
 וכן הוא צלטון סהיי סיי דריס וסלמי
 מועד קנין דף כ"ז וספיק דציב ובציק
 הקוונן הכל צלטון סניס קוראין) אך
 סיניטו רוחות צומן הזה כמעט רוב השילס
 לא המזיקו לכהוג כן ולין קירין עם השך
 צלחש והצי"ק קירא רלה להסודך
 המנהג הזה לפיד הוסר עיש וצין חשיבה
 הריא הלי סקרא זקן אהרן. גס צאמת
 צעיקי הדבר שולית קהית כיונה להשמיע
 וללתי לליצור איכ מה שהעולה להי קירא
 צלחש חינו יולא מזה שום הובלת לליצור
 ומלחתי אחיכ צהשי צשמים רחש (כמיוחס
 להראיש) קיון דליא סהנגיש צזה ונדחק
 ליתן טעם צזה עיש (אס לא שהי טהגין
 כמנהג צר רומניא שהגיל הנני קיי קירא
 שהקרא מקרא סחיבה סחילס ואחיכ
 חוזר העולה והומרה (צקול רס) ואף
 לציבי רבינו סעדים גאון שהגיל
 הרדיא והשתיקו הנני ריב קליט שאס
 כשחקרין לו עליה צמלה יכול לטומרה
 מיהר לקרותו כרחם כוונתו כן. וסכה
 הלשון מוצר יותר צנוף חשונה רניט
 קעדים גאון כהמנהג בחטרות סגולמיס

עולין ומוכח גפרשו כן להשלים לרובו
 צבוי שכול להוכיח זמנוו הדין חדש הזה
 וזהו מלאט שלהו זיק ד"ס ר"י הכל עולה
 למחן הכלת וסיה לכל מין קשר גודל אם
 ה' חובין או הגדיל (ע"י חידושי רבצ"א
 שם וז"ל ח"ה ק"י י"ח) מחזיק כל השיעור
 כולו עולה. וכן הא דלחמיון פ"ד (רנה
 ל"ו). שם (כה) ימי לידה וימי כדה שאין
 רוחה צהן עולין לכפירה זיכחה פירושו
 חף לכל הימים. והרנה כ"ז. והרנה
 ע"הא פ"י עולין דוקא להשלים לרובו אין
 מליכיכ (ואין צבורי כעה דוגמא לזה
 כ"ה היא דחק פ"ג דנקולות ור"צ צמי
 ערות פמנים מעלין כי בטל קאה וכהן
 קאה. דק"ל שהוא עד רוב) ואפילו יהיה
 פ"י עולין משלימן. אין זה תכרית לדעת
 הרין דל"כ היה משמע דוקא להשלים
 ממש לשציעו וכתיב הה"ר (צריה ל"ג) גדיה
 הא ר"י דלשון עולין לנחן ז' משמע צסיף
 ז' (ודומיא להיהו דרפי"ג דנקולותה שמעלין
 ולא פוקלין כי מקום שיש צו מים קאה
 קשר אחת ונפל אחד מהם להוכיח העלמו
 פירש השלימוהו) אבל לדעת הרין שציחר
 נחן דלשציעו או לרשאין אין עולין משים
 צרכה כלרין להולא חסרים הקוראים י"ח
 צרכה לשים עיקר דינא שהסוחת והמהס
 אצדק עכ"ל. ודאי לא משמע מלא כל
 חף אם נפרש עולין לשון השלמה סיהיה
 השציעו שהוא המשלים ממש מילא מן הכלל
 פירש לשון כולין וכקוריה החוספת צריה
 ר"ל. ועמשל אות י"ח ח"ה"ס (ואפילו
 כל משלימות ממש חששי שפיקרו ודאי
 נאמר על מועיט המשלים לרוב דוקא
 ודמוכה צכיה וצפנר היהו דקפ"ד דחולין
 (צ"ו): ע"ש צפנר"י ועיין פרק חסרה
 (ב) והשלימו ובר היע מלאט צפרק
 ב"ל לובין (ע"ב) ופיך דקסהדרין (י"ג)
 פא דגשים משלימות להסורין כר דלכאורס

פלא דוקא עינן אלא חפילו כל הטורין
 מן הנשים חו רובן הדין כן לומר לשים
 צראשין הוצה וכיה לפי הנוקחא ישיבה
 הכתובה שם עה"ב צסס ק"י כגון ירכיח
 ד' בצרי מהורין ושיח נשים טהורות ע"ש
 גם הריצב עלמו הצ"ח שם שחם חי
 הקשה לו דל"ח ה"ל מלטרף. וכפ"ד
 דחולין (פ"ט) מ"כה מלטרף פירושו מאלה
 על מהלך ע"ש וה"ל לנקט כאן משלים.
 וקיים שם כדלחמיון צרכות לרובו מומין
 וליחא צוקהא סג"י לשון מלטרף צקטן
 צרכות. רק לשון מומין עליו וצח"ך דמי
 וחזן וכנה נקט לשון מלטרפין ע"ש
 (ולד כיז לכאורה היה מקום לומר דלשון
 עולין פירושו כפי הלשון הרגיל בצוקקים
 על השומדים לקרות צתורה צסס עלה
 לקורה מפני שקורין על צימה צזיה סיה"י
 כמעט לציור (וכתיב צספר נחריה ח)
 ויעמיד מורא הסיפר על מגדל עץ אשר
 עשו לדבר וע"ש צפנר"י וכן בקריאת הח"ך
 פי הקהל שטבו פ"ז דק"טה (מ). שגישין
 לו צימה של עץ לקרות עלי. וכ"כ הרמב"ם
 פ"ח מהלכות תפלה ס"ב ומעניינים צימה
 צחמצו כ"י שיעלם עלי הקורא צתורה)
 מ"הא ל' למחן לא משמע כן. דל"ח ה"ל
 עולה לקרות צתורה ח"ל מדה"י ע"ל
 למחן משמע דעולה להשצין קצבי לחי"ת:
 (וא"י) **ובת"ש** הריצב סימן ל"ה
 כתב דקדק מדתרי
 חפילו אשה חפילו קטן. ונח ח"י חפילו
 נשים חפילו קטנים משמע דכולם קטנים
 לא. גם זה ח"י סייע לדעת דל"ח
 לירוק מ"ה דוקא קטן או אשה ח' משלימן
 ולא יוחר וכדעת הרוקח שיה להלן אות
 ט"ו. צפ"ד. וה"י מ"ל הריצב שם ובשימן
 שכו"ו וכן מ"ל הרין אמרתיו דקטן קורא
 צתורה וצואר דדוקא צטולין או רובו ככולו
 הוא דלא אבל מיעוטו ז' קורין ע"כ

ועשלימין . והדקדוק וייע הני אשה או קטן לשון יחיד הוא דקדוק קלוש מאלד דזכותין טובא אשכחן דאין התנא מדקדק כיכ בזא (ועיין תוספתא ריש חגיגה (3) דיה נשים כו') . גם כאן יש לומר ולהכי נקטי צל יחיד משום אשה ומשום רבותא דקיסא דאצל אמרו אשה לא תיקרא צליצור משום כבוד ליצור . דאפילו אשה אחת אסור משום כבוד ליצור :

ועשלימין . והדקדוק וייע הני אשה או קטן לשון יחיד הוא דקדוק קלוש מאלד דזכותין טובא אשכחן דאין התנא מדקדק כיכ בזא (ועיין תוספתא ריש חגיגה (3) דיה נשים כו') . גם כאן יש לומר ולהכי נקטי צל יחיד משום אשה ומשום רבותא דקיסא דאצל אמרו אשה לא תיקרא צליצור משום כבוד ליצור . דאפילו אשה אחת אסור משום כבוד ליצור :

זי"ו) ודקמן אהתייתן דהעפטייר צנצוא הוא פורק על שומע פ"י הרין עעמא ללא חשיצא להו לעלמא ונחא דהעפטייר משום דאיהא אפילו צקטן עכ"ל . ועיב לר"ך לפרש כוונתו משום דבהמה כולן קטנים לא כשיעורן אצל העפטייר כל עיקר הדבר אינו צקטן . ולפי"י יש לשמוע לפי"ד הרין עלמו בכל הפטורוס אחתיירו צקטן זין של ויעדים צקורין חוצה היום זין של שבחוס שקורין צפרסה . דהא וודאי דינא דהעפטייר צנצוא פורק על שומע לכולסו ומפטורין קחני כן . ובלא כדברי הריב"ש בהשגחה הי"ל וגם צקטן שביא שכתב שעפ"י דברי הרין מוסד דעה ק' המוכיג צטס ר"ח שאין לקטן להפטייר בהוצת היום (ווי"ש המוכיג כן צטס ר"ח הוא תמוה דבהדיא כהז ר"ח צקפד הישר (עניב מדפי הקספד לרבינו משולם ח"ל ומה שהקטן קורא צמוקסין) מה צדך הלא לכתחילה עולה למנין ז' כיש לשומרי ולנוקסין של יו"ט לא מלאנו סיוצ קריאחס כלל בהלמוד עכ"ל . ורבינו משולם הוא שהציא קצרה זו לראיה לחקן שהצביעי יקרא ההפטורוס גם צמוקסין והעפטייר יחזור ויכפלנה ללא ונקטנר לקטן העפטייר יקרא חוצה היום וכמו שהציא גם הראש פרק הקורא עווד קסיה עיש) דכיון שאין קורא אותה אלא אי אין הקטן

ס) נמצא לדעת הרין טוס קמוך ראה ון הש"ס . פיהיה כדאי לקמוך עליו להוליא קתמא דחנן קטן קירא צחורה ומפטייר דמשמע צכל הקריות וכמו ומתרגם דקחני שהוא כל הקריות כולן שלא היי דרכן להעמיד מתורגמן מיוחד לכל קרי"י אלא מתורגמן אחד לכל הקרואים) ומש"ס הולך רש"י צפ"צ דחגיגה (י"ד) לפרש הא דאין מעעידין מתורגמן על הליצור פחוס מכ' שנה דעל החכם מדורש קאי ולא על הנתורגמן עלמו משום דחזינן כאן דקטן מתרגם וחייו כל הקריות (אך אפשר להטק דהתם חסוב עפי לענין להיות תורגמן על הדרשה צ"ל רבים . ועיין בהוספתא פ"ג דתגילה שהציאו הרי"ף והראש"ש ס"פ הקורא עווד ב"י ס"י י"א קטן מתרגם על גדול אצל אין כבוד כו') . וצקטן שכיו כהז הריב"ש שהקשה תחכם השואל לפי"ד הרין אדחני קיסא אצל אינו פורק על שומע לפלוץ צדידה . והריב"ש דחה זה דאדרבא הא הוי צדידה עפי דמייירי צקטן אי . ואין זה דחוי צדור . ד"ל דאיכ עאי אצל אינו פורק על שומע דקחני הא כה"ג אף צקסיה וצמפטייר . נני אין קטן קורא כגון העפטייר צחוצה היום שלדעת הריב"ש שמפטי שכולס נעטי צקטן אי אינה צקטן כמיש לעיל צשמו . ומ"ש עוד שם הריב"ש לרמות קיישיהו

חיל ועוד דהוה כמו פירושא דרישא וכעין
 כתיבה טעם למיש ואם היי קטן חזיו או
 רבו עוצרין על ידו לפי שאעפ"י שהקטן
 קורא בחורה אינו פורק על פתח עכ"ל וגם
 זה אינו מוצן לי דמתיא חס כוונת השואל
 בקושיא דלפלוג צדיקה ולתני גס הא
 דאין כולם קערים קורין בחורה צהדי מי
 שאינו פורק על שמע. ע"ז ודאי אינו עולה
 דיחוי הרצ"יש כלל. ואם הצין הרצ"יש
 ככוונת קושיא השואל דר"ל לפלוג ולתני
 רק הא דאין קערים קוראין בחורה לחוד
 ע"כ ל"ל לפי שכוונת השואל הוא דמינה
 הוי ידעינן ממילא ג"ס הא דאין פורקין
 על שמע וכלהו אינך דכלהו נעשו כל
 המורה ע"י קטן הא מלין נעשי בקטן
 וכו' איב אין דיחוי הרצ"יש כיב יפה דפירושא
 דרישא הוי איש נמי אי הוי חמי הא דאין
 כולן קורין בחורה פריל דממילא הוי ידעינן
 שאין פורק על שמע ויש לרחוק ליישב דברי
 הרצ"יש צום ואכמ"ל צום עוד :

ע"ד (ט) כחז הרצ"יש שצנוקה פירשי

שנפרכו מלא שפירש הא
 דקטן קורא בחורה המעטיר קחני דלר"ך
 לקרוח בחורה מחילה וכחז הוא ז"ל
 שלפי לא שמעין מתחיתין שהקטן יקרא
 בחורה מלא כשהוא מעטיר שקורא (בחורה)
 לכבוד חורה אבל למתי ז' לא יעלה כלל
 שאינו צ"דיוק מלא מצייתא ה"ל עילין
 למתי ז' שאינו חשה אשי קטן שמעין
 שאינו למתי שצנע עולה ודוקא צ"דיוק
 עכ"ל. וגם זה לפי שפירש דחוק מאד
 ולא הוי דומיא דקורא בחורה בקיפא
 דשוחם וקיומא דפירש דכל קורא בחורה
 דמתיקן קורא בחורה מעט. ואין לומר
 דאינה נמי בקהיה דמעטיר קאי לרביחא
 לאשמעין דאשילו הך קריאה שאינה מלא
 מעט כבוד לצד בעלמא אין קורין.
 דאיב ה"ל למתי רבוהא נמי דאשילו

בבבא אין מעטירין דודאי הכי דינא. גס
 אין סברה שאי יקרא בחורה ואי ימור
 בבבא. ובגמ' פ"ד ס"ד דקחני נמי להא
 דקטן קורא בחורה וכו' וס' בהלכה מי
 דקחני הא דהמעטיר בבבא פורק על שמע
 כ"י ליחא להך צבא שאם היה קטן חזיו
 או רבו עוצרין ע"י וגיב ושמע דהא דקטן
 קורא בחורה כל הקריות קאי כפשטי'
 ולא המעטיר קאי (ואפשר אף לנוסחת
 פרשי שמלא הרצ"יש מתשרט שאין ר"ל
 שבקריאה אחת לא יקרא הקטן (דל"ל)
 לרשי לרשוק למש כן צנחיתין אחר שעי'
 מצרייתא שמעינן הא דינא דעולה למתי
 ז' אלא כוונתו רק למש' קידור המעט
 דחמי דינא קטן הקורא בחורה דלא חייבין
 צ"י עד הכא כלל. לכן פרשי דקאי אחת
 דקחני המעטיר בבבא חס היה קטן כ"י
 דמשמע מינה ממילא דקורא בחורה ג"כ
 דהא המעטיר בבבא לתיך שיקרא בחורה
 להכי הקדר וחמי דינא דקורא בחורה
 ומתרגם :

ג"מ (יד) עיקר סברה ה"ן שחז כאן

דלאו בני חיונא בינהו לא
 מפיקי לגמרי. הוא כהלכתא בלא טעמא
 דמתיא אי קיל דקיהא הוא מליה המותלם
 על ה"ציור חיוב קריאה ענא. כמו קריאת
 המזילה וקריאת הלל. איב אשילו קריאת
 פסוק ח' נמי לא יהא הקטן כשר להוליא
 י"ח לרצן דקיל כותיהו דפסלי קטן
 צמלם [ולפי דעת המוצין שהביא ה"ן
 שם (והוא צמלמות פיג דצרכות דר'
 נמי לא התיך כיא ציגילה מעוס דאף
 הן היו באותו הנס והא לאו הכי כיון
 דחיוב קטן אינו מלא מעוס מינד אינו
 מוליא אשילו לרי לא היה לו לקטן כאן
 לקרוח בחורה כלל) ואי קיל שמעין קהיה
 אינה חוב מליה קריאה מלא לשמעו ללמוד
 ולעשות כמש"ל ק"י ג' בשם הרמ"ש והע"א ר"ך

ר"ת לרמות רח"ת ר"י זכר יהודה דנשים
 יסולת לזכך על מ"ע שז"ג תהא דעולות
 למנן ז' דליכא למימר דזלמלע קאמר .
 והעתיק דבריהם הראשם פ"ק דקדושין ק"ס
 ע"ט . דחויא הוא שדחו דליכא למימר
 ס"ב . וכיון דלעיקר דינא מקשים ר"ב שם
 צבאמו דנשים יסולת לזכך ברשות . ומיילא
 יודה ר"ת ג"כ שא"ל לרמוק לומר כן . חלא
 י"ל כפשטי' דעולות לכל מנן ז' קאמרי (וכן
 יש לשמוע ללתיש לעיל אות ז' בשם ר"ת
 צ"ק הישר שקוצר דקטן יכול להיות משטיר
 בחוצה היום . ולפי דעת הר"ב שם סבבתי
 שם מדמה זה לכל הקריות צ"ק ע"ש)
 וכן צדן לצי' דעת ר"ת שהצי' הראש
 צשמו פ"ז דבריה דק"ה עיקר לשמוע
 כמ"ל ר"ש אות ג' . והתיק' עלמו צ"ה
 שדחו דברי ר"ת וכחצו שלשון עולם . למנן
 ז' משמע לשציעי אין הכנס דעתה . ש"ל
 דווקא לשציעי לחודי' חלא ר"ל רק לסכריה
 שא"ס לומר שלא יעלה רק צאלע דווקא
 שעבים אין להוליא גם השציעי עלמו
 חכלל לשון למנן ז' . וכמ"ל אות ה' ע"ד
 סרין ו"ל שקוצרים לדינא דלשון ענין ז'
 פירושו למנן כל השצעה ג"כ :

(צ"ו) ודעת ח' מהגאונים האסרוניס
 שהצי' הרמזים צ"י
 המשמיות צמילה שא' שגס שקטן קורא
 בחורה הוא אחר השציעי דווקא . לא
 ידעין רח"הו ועעמו . גם הרמזים
 עלמו צמיוורו השעיעו וכן ש"ס לא הזכירוהו
 ובהשוצה הגאונים שדפסו ק"ס כהרות
 דעשק (המוצא לי' משהיק חוצביא) ק"ס'
 כמלא השוצה לרז האי גאון צפ"י ש"ב :
 קטן כהן לקרא ראשון ג"כ . וצרוקת קימן
 שלי' פ"ש הי"ו דקטן לקיה עושין אותו
 קפ"ק דהיינו לקרות לחורס . לוי' בדעשמוע
 פ"ק הקורא עומד חלל לגי' אינו מלטרק
 דמסקיק (כ"ל ור"ס צ"י) (וצרוקת שלט

איכ' אין רנו י"ה הקורא ונשמיע וי
 ע"סיה איכ' כל הקריות נמי י"ה כשרי
 צנשים וקטרים :

וראותי בחשוצה עשרי' מצורכי'
 ק"י ר' צאלעוטהם שכתב ח"ל
 וכל סא דקטן עולה דווקא למנן ז' וקורא
 פרסה שלו והסחריס יולאין צקריאה
 האחרים שקראו לפירו חלל שהקטן יקרא
 לצדו כל הפרסה לא וכן צמניהם שהקטן
 יקרא הענילה . הממוייצים אינו מוליא
 אחרים דק"ל עד שימוע את כולה איכ'
 עה שקרא הקטן מן המגלה (ח"ע מקלחה)
 שהיא חוצה ל"ס השמוע וליע' עכ"ל .
 כדאה כוונתו דקס"ה אינה חוצה לשמוע
 בולה (ועיין בדבריו ק"י ק"ג) וליע' . וע"ש
 צקוף החשוצה שהצי' דברי הראש
 דפי' שלשה שאכלו שהצאה לעיל אות ג'
 ונראה דלא צריכא ליה מילתא למסרי'
 צרייין כלל :

ומצאתי צמ"ס קופרים פ"ט הי"ב
 דהרי ק"ה שכתבו ע"ד ח'
 חשם או קטן חל יקרא צו זה הכלל כל הכוונה
 מוליא הכצים י"ח . מ' דהני אין מוליאין
 הכצים י"ח ע"י צשים דידן (צרייין ק"ה)
 ילפינן לה ממוס כל דלית' צקס"ה איחא
 צכתיצה ואלוי' גם צמ"ס לזה כיוונו ולג"י
 הגריא (וכוס . מלשון האגודה) כל שאין
 משיצ צדבר אין מוליא הכצים י"ח השק
 לו לשון המשכה קפ"ג דריה . י"ל ודאי
 פכיון להיה דג"יין שהוליא ולין מחויצ
 צדבר אין מוליא הכצים י"ח כתיצה . חלל
 לא ידי קהיה קאמר :

עתה חלל לזקק צק"ד צדעות שארי
 פוקקים ז"ל שרלו ג"כ להחודר
 צקטן שאין עולה בכל סקריות צחנחי'
 לכל נ"ד כדלית ליה :

(י"ח) והנה דעת הסוסי' צרים שהצאה
 לעיל . אות ה' שכתבו צ"ס

שו"ת רד"ק

(ג) וכמדומה שטעם דעה זו
 הוא שצדקה ענין
 לירוק לקיח לגמרי לדין לירוק לזיומן. שדעת
 הירוש'י דלשלשה און קטן מלטר וכתיב הפסי
 וכן הציח הרוקח עס. אך אי כזיל צחר טעמי
 אין זזה כדי סמיכה. דלמרי' צירוש'י עס
 הטעם דלגי מפני שאין מחרי'י ה' אין עושין
 אותו סקיף כלל אינה מליה גדולס כ"כ. ודוקי
 לי שחכ'י הפס כדאי לעשות סקיף מוסס מלרי
 אבל לקהית מה לי קריית ג' עס לי קריית
 ז'. ופס' שאין זה טעם. לענין של יעלס
 לשלסס ראשונים. ומחרי'ט צחשו עס
 כחצ. טעם דברי הרוקח היכא דאין קורין
 אלא ג' בגון צחול דאינו עולה למנין ג'
 מוסס דפחות מני' לא אשכחן. אבל ס'כ
 דחוקסי מוסס כבוד יויע' וצחצ' ליכא
 קפידא חס יסי' עכ"ל. ואין כחאס שאיב
 לדבריו קוצר הרוקח דכל החוסמות ע'ל
 צחצ' וירגי יכולין להקרות קטנים רק שיהיו
 הני ראשונים גדולים. וצחצח מנה סהציח
 הרוקח עס מיד אחיכ דברי הירושלמי אי
 סקק ואי וקטן. עושין ססקק עיקר סקטן
 סקיף (ויחא כניקחט הצי' שלפנינו עס.
 אבל צירושלמי שלפנינו יחא צזה) וזיל
 דקטן אחד לצד מלמקף (וכעין מיש צסיס
 דין לענין לירוק עצה דדוקא אחד מלמקף
 ולא צ') עשמע דעל קהית קאי לומר דאין
 עולה למנין ז' אלא קטן אי' (ועשום דצטל
 צז' דנפיש' צצרי כחשיל סצחט סרי ישעיה):

(ד) ועיקר פירש: הרוקח דצברי
 הירושלמי אין צו כדי
 סוכה לדעת זו. דודאי עיקר פירש
 הירושלמי הוא כפירש סוסקחט וסיפ' עס
 דלקקף לצחטה לקהית קאמר. וסחא דצד
 הלמד מצינו שנאמר. עס חחלס גס לענין
 זיומן כלשון זה סקיף לעשה לבחתי'.
 גס לשון עושין אותו סקיף עשמעותו שלפנין
 אותו והקטן עלמו אינו עושה דבר. וכעין

דלמס דעמקדי וסחא עיס) ונקט לשון ססיס
 סרק אלו מגלסין צרגלים מפסקין ואין
 עולין) ואינו עולה וכן הסיצ רבנא כח
 צעל סערוך עכ"ל. ועמפי' שפסע לשון לבי
 אין מלמקף הים כחאס יחכ לפסס סריל
 ציוס שקורין ג' והיינו דעיייה מפרק סקורח
 עומד דחריא עולה למנין ז' ריל ציוס שקור'
 ז'. סא ציוס שאין קורין ז' לא (ולפי' לאו
 דוקא לבי אלא היפ ציו' שקורין ד' וסי' או ו'
 אינו מלמקף ודוקא ציר' שקורין ז'. ויהי סטי
 דוקא צז' מוסס דנפיש' בצחא וכתיב צצבילי
 סלקי ס' יד צצס רצ'י' עי' וז'ל משי' דדוק'
 למנין ז' עולה דנפיש' בצחא אבל לשלסס ולרי
 לא. או י'ל לאו דדוקי' אלא היק גס קטן עולי'
 למנין ז' וסיס לכלוהו עכ"ל. וכיס דל' לפי
 סצחט סצ'י' ס' קליה צדעת הרוקח סריל ציו'
 שקורין ז' דוק' שמוסיפין עליהס סקטן עולה
 צרוספין עיש אבל צחצח דצרי סצ'י' ממוסין
 שאיכאף אס יסי' סקיף דירושלמי נק' דדוקא
 על סנוקף. איך יחלו הרוקח על ססיס דקאי
 להדי' למנין ז' וכן הסיצ עליו מחרי'ט צחשו
 ח'ס ס' ק'י' ס' ע'ט) ולפי' דציר' שקורין ז' אין
 קפידא לקרותו אף צג' ראשונים הי' חילק
 עיד אחד מהגאונים שהציח סרומים. אבל
 צחצח אף שמהרי"ט צחשו' עס סי' י'ן צצברי
 הרוקח מני' לשון הרוקח סצחצ' דמסקי'
 ואינו עולה. כחאס דציוס שקורין ז' קאמר
 שיש עוד קרואין אחרים. ואשילו סקיר
 לקרותו צג' ראשונים שפסקין צין ג' ראשונים
 לשאר סקרואים (וכיס ציוס שקורין רק ג'
 שאסיר לקרותו מני' ראשונים) וסן סן דצרי
 אחד מהגאונים שהציח סרומים. והדבר
 צרוך צעיר שלחשו' רצינו נחן צעל סערוך
 סקי' גאון סאף סהיס מהאסמורים נקחא
 גאון סחא סנחטן סרומים צפיש
 סמסרות צזה וכידוע סצסכתי' רומא
 סהיס סערוך עס סיס סחלר גאון
 עדין נהוג ציוני :

ע"ה עדיקת סרביש צחשו ריש קימון שכי
צין לשון מלמדסין ללשון עולין עיש :

והמאירי צפסקיו למגילה
אצרייחא דהכל עולין
למנין ז' אפילו אשה וקטן . כהנ זיל ים מי
שאונר שמיך לריך בכל קריאה קורא אי
גדול הואיל וכד קרא אחד כבר בשלמה
תקנת מרעיה ואין כאן עוד קריאה אלא
מסקנת עזרא שלא היה מנין הסדרוים
מחקנת משה אלא גוף הקריאה בלבד ושכי
להשלים הקריאה ע"י אשה וקטן עכ"ל .
וקיל דליק מהא דלמנין סוף פרק מרובה
(פ"ג) דנעיקרל היקנו (נצאים שנייהם
ציי משה לפי לשון הצרייהא שס . והמאירי
גקנו משה כלי המצאים ריש י"ב מהלכות
הפילה (כדרכו של המאירי למשוך אחר
המצאים תמיד) והוא מן הירושלמי פרק
הקורא עומד סוף ה' אי ומקנה סופרים
רפ"י) חד בצרי ג' פסקוי והוא עיקר . וכן
היה נראה לכאורה מלי המצאים שם שבחז
וגם הוא (עזרא) תיקן שיהי קורין צ"ב
והי שלשה צביא . ולא יקראו פחות מעשרה
פסקוים עכ"ל . שריל עזרא חידש שלשה
צביא (והא דוי"ד פסקוים הוא תקנה
אחרת שאף ללשון זה שערס חידש בצרי
קיל שגם תקנית וי"ד פסקוים שלא מלינו
מי שמקנה הלין בעזרא שתיקן כל עניני
קסיה וביע לשון השי"ם צפרי מרובה ש
שמקיים שם צחקי עזרי נד"י צמלכין) ולפי"ז
אולי היה אפשר לומר דסערוך . שכ' דצ"י
ראשונים אין קורין קטן . קיל דעיקר
כלישנא צחאל דקיים מרובה שם דנעיקרל
תיקנו שלשה בצרי וכן סמני עשין סוף
קימון כיה הביא רק לשון זה עיש . ואיכ
ג' בצרי תקנת משה הוא והא דסקלו צו
לקרות קטן היינו עכ"פ לאחד שקראו
גדולים בשלשה ראשונים לקיים הסלה
תקנת משה :

אבל צאמח נראה לכאורה צביגי
דמרוצם סריל דמחל לא
פוסיק לסדש דבר בקריאת שוי"ע . רק
צקריאה צ' וסי הוא דלמנין סאי שנייה
דנעיקרל תיקנו ג' בצרי חד מדי פקוקא
עד דאחי עזרא ומיקן שלשה בצרי שלשה
פסקוים . אכל צשווי"ע לא חלי לעזרא שום
תקנה שס . (וצירושלמי ועיש . ששצאחי
לעיל (אית הקדום) חניא שקרי אה שוי"ע
ריח ומחסי"ת תקנת משה . והצחיקו המצאים
פ"ג היה לענין מעינות ונראה ונלשינו
שבחז שתיקן סקורין בכל מועד ענינו
ושאלין ודורשין כוי דמפנש סך צרייהא
דעייתי השי"ם שליח מגלה משה תיקן להם
לישראל שישו שואלין . ודורשין צענינו
של יום כוי לפנמי עמתיין קאחי דחכו
על כל הקריות של מועדים שכלומר וידבר
משה כוי ולידת שי"ה קורין כאריא צומן
שלבן קורין צענינו של יום . ואיכ דורשין
צצרי ושואלין צענייה וכן נראה מלי המאירי
צפסקיו שלו) וכן לענין שצחות צרי"ם י"ח
כזכי תקנת משה ולא זכר כלל דעזרא חידש
דבר בקריאה שבת ואיכ היה תקנת משה
על מנין הסדרוים גיכ צשווי"ע ומיעדים
ואין שום טעם לחלוק צין קריאה שלשה
ראשונים . לשאר קרואים :

ואע"פ (י"ז) שלכאורה לפי לשון השי"ם
צמגילה (כ"ג) דנקטו כלל
צידן על מנין הסדרוים צבולהו יומא כל
דעפי מלחא ומצריה עפי לי בצרה יתירא
סלכך צרי"ם כוי . ואיכ סרי כלל זה מיוסד
על תקנת ג' הקצועים . ומקסיפין וסילכ"ם
עליהם צבל יומא דעפי מלחא אמצרי .
ומגילא ללשנא קמא דקיים מרובה דנעיקרל
תיקנו חד בצרי איכ איא לומי שיהיה
תקנת משה צמועדות צמנין הסדרוים
אלא עזרא שתיקן שלשה בצרי הוא שתיקן
השוקי צבל יומא להאי כלל . אכל צאמח

ואגבני. ויש בזה עוד הרגל דברי ולכתיב (י"ט) **ומעתה** חז"ל לדיני שיעור המעין סיפר יסמיט בלדק. שרעיות אלו שילאו להוליא מפסע קמחא דמחכימין דקטן קורא בחורס ובגריחא דהכל עולין למיין ז'. דעות יחידין הן (והן עלמין לא אמרו דבר אי בזה. בלחוס סכפלוגחא דחנאי ולמוראי כהני מקרי שיעה. שאין הלכה כמותן.) והרמזים עלמין שהביח בפירוש המשנה דברי אחד מן הגאונים בזה השמיטה מן חצורו. והרי ישיעי שבשיל שפקק לומר חמלה למיין ז' דווקא קאמר חזר והגילה על דעתו דלאו דווקא הוא (ואומר חזי לרביחא נקטיה לפמיס דאשילו בולן קטרים כשרים וקמיל דאפילו שצבה קטרים שיד. וכיש ביום שקיזין פמית מן ואפשר שריק גלי רי ישיעה שבשיל וליל אלא היק קטן עולה גם למיין ז' ונקט לך ז' ויהיה לבלהו עכיל. ולפי י"ל להעמיס שבחנחו ז"ל לריש) והמאירי כתב בלי יש מן שאומר. ושאר פוקקים לא הזכירוהו כלל. ויש מהן במוכס ומדניהם בשיחוש שכל הקרויים כשרים בקטרים כמו מדברי השו"ת מהרי"ע מרומנובורג שהנחתי לעיל אזה סי' והוא הביא שם ג"כ צ"ח דברי שוחם כן. וגם אין לדעות יחידין הללו נצח ומקיר צדור מן השיך כלל. לכן אשילו היינו קיברים במיש לעיל אות ד' שהמקרא שלט דינו כמקרא כל הקרויות בעלמין אין שום צית מיוחד כיכ לזה. כיש לפי מה שתשקו הראשונים והאחרונים שמתקרא אינו הקירא לית דין לריק צושט. והתשובה של מהר"ם מליבורק בתשובה ב"ו (שהביא בתיא נשם כנהיג) (כליל כי בתשו"י ב"י איכה נמלטה ובכנהיג נחיש הרי"ע מלמד (הוא בעל משפעי לרק) בתשו"י כ"י (כ) והיא דפסקה כעת בחיג מקסר משפעי לרק סימן ר"ג. וכן מ"כ בהגהת

אין כדאי להוליא תכח זה מפשטי קוביא דקיס מרובה. דמרי בתקנה עזרא רק צ' וס' ומנחה דשבת. ויוסר ככון לדחוק צהאי קוביא ולומר. דנקטה לבי ליב דקוף מרובה דעניקרא ג' בצרי. ולאיך ליק יהיה טעם מכן הקורא' כדמפרשי להלן בסוגי (כ"ב) הרי ג' והי' כנגד מי (רק עדיין יקשה מן ד' דריח ומריס דלא מפרי שם טעמא ועיש צחוקי דיה סרי כ"י וכשאר עיקר טעם משום דלעפויי גזר. איכ להאי ליטחא דעשה תיקן צעכליל דמזרח תיקן צריס ד' ומי לא הני לה בתקנה עזרא (אך י"ל דמזרח לא תיקן רק ג' צ"י והי' וממילא לפי הטעם דכל דעמי מלהא עמי חד גזר. שיהיה מעיקר תקנה משה ג"כ. סוקיסו והלכו בצבה ליריעוריס ומריס ג"כ:) **ו** עוד אלא שבשאי לעלמי. **ו** לעי"ד לפרש הרי חזי לישי דקיס מרובה דקא קטו ליב צ"י אי נמי כ"י לאו הרי לישי ממש דפליגי אהדדי הן אלא מרויחו אהדדי אהמרו. דעניקרא תיקנו כך או כך. או חד גזר. שלשה פסקין. או ג' גצרי ג' פסקין. ועזרא קבע מרויחו יחד והיינו דעקיים צחר הרי חזי טעמי ולי כנגד כהנים לויס וישראלים. דהאי טעמא קאי אחרויחו. צין אשגשה פסקין צין אג' בצרי. וכדנקט ליטחא צריס הקורא עומד (כ"א). לעעמא כנגד מי על מחכימין דהחם קירין שלשה. והיינו טעמא דנקט שם צפרק מרובה רק האי טעמא דכנגד כ"י. דלי ל"י רבא צמגילה שם ושצק טעמא דרב אשי דנגד חרף (כ"ב) מה ש"ל דעניקרא צימי משה לא רחא ליה למימר דתקטו נגד טיב שיבהצו אח"כ) משה דהחם צני למימר טעמא על מרויחו לישי צין שלשה בצרי או ג' פסקין. ולהכי נקט רק טעמא דכנגד כ"י " והוא בצרי ושיך אחרויחו אשקין

הש"ח מהר"י זרנוא רמ"י ר' ועלמתי ק"ל
 תמנע בנפשו דמ"ח סוף חלק א"ח ע"ש
 לא זכרנו לראות פשוט צום . אולי למזק
 המנפ"ס פ"ס צ"עו כחצ"ה . ועל כ"צ
 אמרו אין למידון הלכה מפי מעשה כלל :
 (ד) **ובהא** סליקא שמעיקר דינא אין
 פקפוק למחות קטן להיות
 מקרא בכל ימי הקריאה . ואדרבה מזה
 היא כדי להנכס וכי"ע ציושלמי קפי"ג דקובה
 כל מה שאמרו בקטן לא אמרו אלא כדי
 לחכמו . וזוהי הדעת הנכונה סמוכה לקרא
 צמי צימיהם שהיה העולם קורא בעלמו
 וזהו סיכורו . אבל צימ"י שאין העולה
 קורא בעלמו ואין צוה חיוב . ולכן הנהיגו
 עלמן שלא להעלות קטן למצ"ח צמ"ה צוסי .
 ואין צוה קפידה : אבל מה שערערו קל"ח
 לפסח"ב שלא להשעיר קטן צמוצ"ה סיוס .
 יש צו קפידה בקטן ירוס ומפי שאלמו
 צוה חדש צהר (תי ע"ה) צשעמא דא' צרי
 השמרה צקהל פקטו לי מן דינא כ"י . ועיקר
 הסינוך היא להיותו מקרא צומנינו : וע"י
 הניקא דינקוחת חסיה שמורה וערוכה לילדי
 צמי להיות צק"ח"ס צהורה ה' וצנעורה
 כשיגדלו ולא נשא עוד חרפת נעורינו אשר
 צ"ס ושלימים צהורה צומנינו זה לא ידעו
 קרא מקרא ולא רגילי צקרא' דאורייתא .
 ואפ"ל היה חשש איקור קל"ח צום . כיון
 שצומנינו נהגו כן צקהלות גדולות
 (ומעמ"ס שחצ"ה) . ונקצ"ע המנפ"ס ג"ס
 חיוב אין לבעלו וכמו שכתבתי מלשון בעל
 העיבור שהצ"ח סרין צפי"ג דשצ"ח לערין
 נר חוכה ובש"ל קימן כי דא"ח נהנו צקטן
 שבו"ע לחינוך הכל חלוי צמנהגו כדאמרינן
 ציושלמי לענין מילה (אע"פ ששפ"סות
 הש"ס לא נראה כן ע"ש) וכמעט ראוי להזהיר
 פעוזה על קטן להסתך צוה . צאהרת
 הסר צלק (ק"ל"ה) צינוקא דריה קנא
 שהצמתי לעיל אות א' ש"ח לערין צהמ"ו

דוד לוריא

שאלה ד'

ע"ד אם יש להסגיב משקה הטעמי לחמר
 מדינה להבדלה . הואיל וקובעים עליו
 לשפ"י נכדה כמו על היין וכמו בן
 ר"ס שול"ס על הקאווע וכ"צ .

(א) **הנה** אע"פ שהאחרים ז"ל קבלו
 צוה הרבה . והמניח קימן
 חשי"ג רולה להקל צמי לחקרין ויין הפוסח
 (וע"ן צמ"ן קפי"ג שהמניח עלמו עגונס
 צום) וצ"ס אהרש"ל כתבו להקל בצחרש"ס
 אבל לפס"ד לא נראה בן דנחו"א חנן לרי"ק
 צמעמח דצ"י יין לקידוש ולהבדלה (ש"ד
 סעעו"ן בוס) כי צש"ל"ת"ה דרי"א באין

שו"ת רד"ק

פרשת יתרו סימן ק"ד (ותזכירו בקלרה
 הרשנים בפקחים (ק"ו) דיה לר"י) וזהו
 הלכות קידוש וכדלה כחצו מהא דזכרה
 על היין וז"ל ומיני דעל היין דלרשב"ן
 (ברכות ל"ה) מיין שא"א שירה על היין כו'
 אם אכזים משמה חלקים כמה משמה
 הוי אומר בשירה מכלן שא"א שירה ח"א
 על היין. עכ"ל. ועמ"ס זה נראה מרומ
 זלשון הש"ס משפטים (ק"ז) לחמר רבי
 על הפה שכל ד"ג ומני כגון זה ראי
 לקדש ולומר עליו כל שירות ומשפחות
 שצבולם. דמשמע דהא ציין הוי ברואים
 אמירות שירות ומשפחות שכלאי הוא לשבח
 ולהודות עליו להפקוס צ"ה. ולהאי יעמא
 משמע מנילא. ד"ן המשמה בקציעה זרכה
 לחלקים עליו. היינו דוניה ד"ן המשמה
 חכמים נשתתו דהיינו יין שיש בו הזק
 לשמה לצב כשתתו צמדה מניצ לצו
 ציין. וכשתתו מוצא משכר. וכן השכר
 שהזכר בש"ס לחומר מדינה. שמו מוכיח
 עליו שקראוהו צמם שכר על פה משכר
 (וכדמתרגמינן על יין ושכר דשכר הוא חמר
 עתיק שמשכר צייתר וכדפרשי' בפרשת
 טהא בזיר שתיין יין משכר צייתר לן

נקרא שכן). וכן נראה וודאי נקרא
 שכר שהוא על חמרים. דהשתא בהמרים
 עלמן אמרינן פ"ק דכחוצות (י"י) אכל
 חמרים אל יורה דערנן. כיש שכר הנעשה
 מהחמרים שהוא מיץ וכן החמרים שבזרדי
 יש בו כה יתח לזכר (ובצרייתא דחופת
 אליהו נצא שהוא צרייתא דמעשה חונה
 שהצילו החוספת ורשונים ז"ל) שצבים
 ראשית חממה שער חמפה. מונה צחמפה
 דברים שיש צמכר אי מהם שהוא קשה
 נלש. והיינו מחזקן). והוא היכ
 לחידך מיני שהוכיחו בצמחא לחמר מדינה
 פרומא וחאי ולקצי שה"י עשין כעין
 שכר חמרים חזקים לשמח ולשכר (וכן
 נקראו צביצ (ל"ו):) של שעורים גיב צמם
 שכר. וכן רפיג דפקחים שכר הנודי דמפרשי.
 עס דמיו צ"י שצרי. והיינו פרומא דהכא
 לפרשצ"ס). והן הן שקרויין חמר מדינה
 להיחם צמדיחם צמקוס יין לקידוש
 והצדלי ושיד (ולכן בההיא ד"ג מניכרי לערי'
 לרבי ארי ויסקין ומפי"ק. דמשמע דר"ל דחזק
 צ"י מדצרו החלה וס"ל שאין לקדש עליו
 הואיל ומלערי וכדפרשצ"ס. דכיון דמלערי
 אין דומין ל"ן שהוא רק לשמח *)

(* וראיתי להזכיר. שלפ"י מקום נגמם על יין מחוק שפסק צוויצ איח סימן פריצ סיב
 צמחא דמקדשין עליו. דכרי מחמם מחיקוחו סתמא ל"ן צו כח המשכר (ויין נמתו דמקדשין עליו הואיל
 ודיעבד. כשר לנכסי דמ"ל רשנים צביצ (ל"ג) אע"פ דהינו משכר בדמוכח צבריות (י"ב) אינו קשה
 דשם מ"ן זה עכ"פ כשיחייבן הוא מ"ן יין המשמה ומשכר) מש"כ ציין מחוק שהוא מ"ן ענבים
 מחיקים כמ"ל בסיד) וזאת צלא זה לציב דהא דקחמו הפוקים להכשיר יין מחוק לקידוש.
 דהא צמחות (פ"ז) רמינן מחני' דשם דהני רישא לזיומטין. כשר והדר חני מחוק אם הביא
 פקול ומשני דצינא כרוך וחני ופרשי' שיהם לפקול (וחוקי מפרשים שיהם להכשר כמ"ל
 בסיד) ורב' אשי משני חוליא דפירא מליס ופקיל כשתחיקות ממין הענבים מעיקר גידולן ורישא
 דלזיומטין כשר בחוליא דמשמא. ומ"פ הרמז"ס כרז אשי. וז"כ צייות המחוקים שמ"ן הענבים
 מחוקים מעיקר גידולם כמו יין המושק"א אע"פ. היינו וודאי חוליא דפירא דפקול דיכבד לנכסים
 וס"ה לקידוש וכדמוכח צביצ (שם) שכל הנכסים אם הביא'פק' פקול לקידוש גיב (ודווקא ציין מצועל
 דבבב"י עכ"ל) הוא שפזרים קלת פוקים דח"ג דפקול לנכסים כשר לקידוש. הא צמחוק
 וביצ שפקולין משום גריעותן. הכל מודים שפקול לקידוש) ואף לפי הוס' דרבינא דאמר כרוך
 וחני היינו שיהם להכשיר (וצ"י קונר נס הרמז"ס צמדיחיו ל"ג (שם) שבי דמ"ע כ"י דייק'
 שם לקצוקי מלי לל אמרינן למעונו מחוק משום דרבינא שחק כרוך וחני ור"ל וכשר לקידוש
 לנכסים) דפ"ז וודאי מחיטט יתח מפרשי'. דלפרשי' ז"ל דלרבינא מחקי מן המשנה הא

והתוספת

צפסקים (קיו) כחצו
 בלשון זכירת משמעו על
 יין כדכתיב זכרו כיין לבנות והזכירה דודיק
 עיין. וגם לפירוטם. היינו נמי זכירה של
 נחת רוח ולהצנת שומחה. וכתיב כשיי צפי
 הסוכה פי ויקרא על לשון אורחתה שבמנחה
 שהוא לשון אזכרה לערב ולנחת רוח. וכן
 פרטיי צפייה על מזכרה דודיק מין
 משחה עובג ושומחה:

ושעמים

אלו דכתבו ציין דקידוש. ודאי
 שייכי נמי בהצדלה ושאר
 כוס של זרפה. לא מייצעי טעם השאלחות
 וכהייג מוסיף שירה על היין.
 שפסוטי שביד טעמין כוס של זרפה הוא
 צביל. זה חלף חף לטעם הפוקשה מוסיף
 לקון זכירה הכתוב ציין. שפיט עומם זה
 כתב בחוקמת שבמדרכי פי עיט צטס רבי
 פרץ לכן מצדלין על השכר אי הוי חומר
 מדינה מפרי שאין כתוב לשון זכר ציין אלא
 בקידוש עיש. ואיכ היה מקיס לבגמס
 שענין חמר מדינה בהצדלה לא קפדין
 כלל שיהיה צו זכירה של שומחה ונחת רוח
 ציין. אצל צלמות אין זה נראה. שכיון
 שציקר אלטרכי חמר מדינה עכ"פ בהצדלה
 צע"כ- כי קידוש הוא שתיקנו ליה רבנן.

ואיכ משתבחה שצעיקר ענין סייג ומסותו
 של חמר מדיי יס להסותו לקידוש דכתיב צי
 לשון זכר כיין. וצלליה- רוב הפוקקים
 זיל כראין חולקין עיד הערכי צטס ר"פ
 צום (ועיין בחשיבת הראיש כלל א' סייגן
 ייז וכלל ק' ס' כיז עיש עיד החוקי
 שקברו תלמידים ותלו צהריס זיל). שהרי
 הרמב"ם צפי העלות עשין קריה כתב
 זיל. וציבור אמרו זכרנו על סייג
 צבנקתו וזיילתו כלומר הצדלה שהוא
 גיכ חלק מזכירת שנה ומתקנת מליתי
 עכ"ל (ולפינו צשים ומכילתא ושינו לא
 נאלף הא הצדלה. ואפשר סי זה לפני
 הרמב"ם צמכילתא אחרת שהי צידו ומצואר
 גיכ צפי העלות והוא הקפרי זועף שמיצ
 סילקוט ושינו זיל כתיב בהסותו לבגמר
 קטר נשא פיז אות י"ח צקיד) ואף
 הסומי עשין כיט כי דרשין וזכרת
 צצדלות שניות על הצדלה זיילתו (ובהייג
 סי קדוש והצדלה כי דמוזכרת דרשין
 הזכרה צמשילה וצחומי. אפשר הצדלס
 סי לפנו גיכ הדקשא כדמציא הרמב"ם
 מזכרנו צכניקתו וזיילתו) ואיכ בהצדלה
 נמי כתיב לשון זכר דרש"י ליי על סייג
 מדברי חוקי. ושלא כדברי הר"ם שבמדרכי

דמתן בליונמטין אם הציא כשר. ולשון כרוך וחתי משמע שאינו מביא כלל המשנה רק כרוך וחתי
 צ' צבי אהדדי. גם אין מתיישב לפרש' כיין דהתי חרתי אליונמטין ומתוק שיהן לפאולי
 למה הפסיק התנא לשנות ציהן מלחא. דייין יסן דרבי כמזואר צגומ' שס דאף לרבי נמי
 אם הציא כשר. ואינו דומה לאליונמטין ומתוק (ול'ל כרוך וחתי מביא דרבי רבי אחר זה)
 אבל לפי חוקי יחא דבל הני כשרין דיעבד. ודמיין אהדדי: מ"ע לא פסיקא מלחא לפסיק
 כרבינא וכמטיל דהרמב"ם פסק כאן ברב אשי (ותליא צאשלי דרבי מחלוקת ריי כיוז עלם
 וציהג עם ריי צבל החוקי צראיש פ"ק דקדושין סי עיז וכן צפי הזכות להרמב"ן (הדפס
 צפי טצע עיניס וצאלבגי ד' ויין) צפי החולץ מחלוקת צהייג והראב"ד צזה היבא דציניא
 רבינא ורצ אשי לבחא כמאן עיש). וצלשן הרמב"ן צחידושיו לצייט עם כתוב חוליא דשמש
 מלוק. וכן לביט עם צחידושי הרמב"ן צזה אליינמטין כתוב חוליא דפירא לא חלוק דשמש
 שהי לבגמסו להיפוך מצי רשיי הרמב"ם. וליט שיהי גיי הרמב"ן הפובה מרש"י ומרש"ם ויזכור
 חומה הרמב"ן צחמח ולא ימש שהיא נגס זיל. ואיך שיהי הדבר שבו צמחלות גדולי
 הלאשויס זיל. ולא הי' להטוש"ע לקמס הבשר יין מתוק לקידוש וליי:

שו"ת רד"ל

וכבר כתב גם הסק יעקב בסיון ח"ב
 שאין להקל יותר ממה שהקל המח"ס
 וכוונתו לחלוק על מי לסקרין ויין חמוצים
 שהקל המח"ס שס. ולפי שמהלך נשיק
 שנקרא נסם יין חמוצים נזכרים (ב) ופי' צ
 דע"ז (מ): ומכ"כ בקאזוע ומי עניי דאין
 משקם המשנה ואין זהם כח לשכר כלל.
 ובפרט על מי עניי וודאי שס מים עליהן
 חף בשדו צ"י עלי העניי עדיין שס כסא
 דפושרין עליהם. וכדומע קלה מההיא
 דפי' צ דע"ז (כ"ט). כסא דפושרין כ"י חבל
 שדא צ"י ל"י כ"י שפיכשי עשין חבלין
 ונשמים שכל זה היא עדיין בכלל שס כסא
 דפושרין דשם ר"ל מים חמין. ותו
 על ע"מך לשי מה שהחוקו רובא דעלמא
 לשחות משקה העניי קודם החפלה.
 שקוצרין דהוי כמ"כ צעלמא ש"י שפוסקים
 ז"ל שאין זהם משום גלוה. איכ האך
 אפשר להחשיבו משקה חשוב כחמר עדינא
 להצדיל עליו. שאיכ וודאי אין להחיר
 לשחותו קודם החפלה. ואיז כהרתי דקתרי
 אהדדי:

וראיתי לזכר עוד בק"ד. שלערין
 הצדלה חף צמקים סהסכר
 חמר מדינה. מ"ו מ"וה לסוזר על יין
 מוש:

לכאורה מההיא דפי ע"פ (ק"ג)
 דאי יוחנן ג' מוחלי
 העוה"צ כ"י המצדיל על היין צמליש.
 ומקיימם זה מאי ריכו דמשייר מקידושא
 לאצדלחא. דמשמע דהאי קיומא אינו
 מדברי ר' יוחנן עלמא חלל שישק מלרש
 לדרי יוחנן זהבי (וכן בצריחא דחשת
 ח"י רצא צק"י ריש שער שלשה חגי
 להא דר' יוחנן ולא מקיים זה האי מאי
 כיוו (כ). ואיכ קשיא לכאורה מ"כ
 להשיק למרש כן הא דרי יוחנן הא אפשר
 לומר דרי צמחיר להצדיל על היין דווקא

הכ"ל (ומה שהקלו בשאר מדינה בהצדלה
 יחר מצקדוש עיי בהש"ה הרש"ץ ח"א ס"ק
 פ"ו שצ"ל מוסס להצדלה עיקרה דרצק
 חבל קידוש עיקרו דאורייתא לכ"ע ח"י
 לדברי הקוצרים שכל היין דרצק צקדוש):
ומעתה וודאי חמר מדינא. אינו
 חלא כשהוא כעין יין שהשמה
 ומשכר ושוחין אוחו. כדרך משחה היין
 שקובעין בקעודה משחה ושמה בקעודה
 עליו. וכה"ה דקפ"ו דצרכות (מ"צ):
 צשו"ט שאלם קובע קעודה על היין (ומ"ל
 שזו"פ הגור בפסחים (ק"ז). זהא דאבי
 דאי"א רצא כש"צ לצדך חלא על היין
 דמשיימין צ"י וה"ו דלא קבע עלי' חבל
 קבע עליו ל"ל זה שנתקו הרשעים
 (ובקמ"ג עשין שס כ"לל ידע טעמו
 למה נחקו והצילו בהגמ"י) ועיין בר"ש.
 חבל צה"ג להרי"ף גרסי' ל"י ע"ש. שאין
 פ"י קבע קעודה עליו למזון צמקים פה
 כההיא דקפ"ו דצרכות (ל"ה) חלא כההיא
 שקבע קעודה על היין צשו"ט הכ"ל).
 זהו הנקרא חמר מדינה. ואולי יתפרט
 מ"ש פ"ק דמגלה (י"ג) והשתי' כדא אין
 אינא שכא"ה השקרו עיין מדינאו.
 דהיינו חמר מדינה חף שאינו יולא מהגמ"ן
 וכשכר חמרים וכ"צ כיון שה"י זה חמר
 מדינאו היו מניחין לו לקבוע משחה
 שמהו בקעודה ההיא צשמה יין חמר
 מדינאו זה. (חבל רש"י מפרשו י"ן גמ"ן
 שגדל צמדניחו ע"ש):

ומעתה אין בכלל חמר מדינה שלנו
 רק מיני דבש שקורין מעד
 מחלימק וטושיק וכ"צ וכן י"ש שהחוקו
 צמדניחתינו לחמר מדינה. וכן משקה חלל
 (כשאינו מעורר עם מים שאז בטל לגבי
 מים) ואף על סכר שלנו שרובו אינו עשוי
 חזק כיכ שיה"י צו כח המשמה ומשכר
 כיון ל"ע חלל לקוחו חמר מדינה.

לקטורו והוא גזר על ערס ועיית פריעי לקטורו. אבל הוא דמוק בלשון הס"ס. ומשוער יותר למרש כתיב שלא הי' מלוי עם יין כלל. ואפי' הי' לו זרות גדול על פטרה להציא יין :

והא דמשיימין והוא דמשייר עקדושה לאזדלתא י"ל שהיא מדברי ר' יוחנן עלמו דהכי במיר לה דלחאי דווקא הוא דמשיימין ל"י מוחלי העוה"ב. ולפי' הכ"ש דכשחין יין מלוי מקדשין כתי' על חומר מדינה. אולי י"ל דהס"ס הוא דמשיימין להאי ומאי כיוו דמשייר כו'. ללא ניחא ל"י לפרושי דר"י במקום שאין מלוי יין ומדבר על"י קאמר. דל"י סוליל כתי' המקדש על היין בליילי טנת ריל שמהדר עליו במקום שאין מלוי כ"א חומר מדינה (ודוחק לומר דלדבר דוקא בהצדלה שאין חיובו גדול כי' שעיסקס דרצנן והוא מדקדק להדר על יין הוא דשכרו גדול להיות מוחלי עוה"ב. אבל קידוש שמוצו יותר גדול אין לקצוע לו שכר גדול כי' :

והצת יש לי לסמוך דעת הכ"ש הא דמקדשין על הסכר במקום שאין יין. מהא דרז גיפ"י דאמר אין מקדשין ואין מצדילין עליו. עבד עובדא צנפשי' ואשכחי' רב סוכא דקדש אשיכרס וצביי' ל"ל דהא דאמר אין מקדשין ומצדילין (וכולי סוגי' אצחרי') מיידי ציש יין מלוי (וכהה"ל דרזי' דייג' מנני' שהי' צאי' והיה יין מלוי עם כמש"ל.) והא דרז' הוא עובדא שלא הי' אז יין מלוי במקומו (והרשב"ם לשיטתו שמתרס כולא סוגיא צשאין יין מלוי. ע"כ הוכרח למרש הא דרז' קדש אשיכרס משום שהי' מציב עליו וכמו ביטחא (ומדברי רשב"ם אלו יש סתך להמנהג שבי' כרוניא סימון ללוי' להצדיל צמולאי' יוע' של פסק על שכר דחציב) ולפי' רשב"ם איש דרז' הונא הקפיד עליו

במקום שי' חומר מדינה. אחר קאמר (ואעיג דרי' קהנא קאמר. הא כולי סוגי' קיז) צעיקן לאזדולי' ולקדושי' אשיכרס קהנא אומר. ואעפי' מרש רשב"ם ושינו דכשאין יין מלוי קאי ע"י צרא"ש עם צום. וכן הא דאמר רבי צשיכרס דייג' מנני' כגון זה ראוי כו'. אעיג' דנכאורה הי' הי' דרזי' צאי' הי' מלוי במקומו יין.) ומדלא מפרש הס"ס הכי משמע דמשיימין ל"י דלחאי במקום שהסכר חומר מדינה אין כ"כ מלוי לחזר על יין דווקא. ואין לקצוע לו להמחר כ"כ שכר להמשיבו מוחלי העוה"ב. לבן מוקמי' לה צמשייר מקדושה לאזדלתא ע"י צחסי' עם ובטור ס"ס רל"ו פירושו. גם צחיר דף' ד' יין מלוי מלוי כיוו קדושה ואזדלתא ריל צפירות טגס על הצדלה בלרך יין: מרש"ל מסיקס :

אבל צאחה אין כראס כן והיה"א דקפי' דתענית (כ"ד) צההוא גזרס דאמר משיי' הרוח וכטב זיקא. צוכות מה דהוי' דיי' צקוסטא דחיקא דליה צ"י חמרא לקדושה ואזדלתא וערס ועייתו חמרא לקדושה ואזדלתא לאפוקי רביס י"ח. דמשמע ודאי פטעה דלישכא דמרחנא ומייחנא. שלא הי' מלוי עם יין וערס להצילו מניא רחוק. וכהה"ל דחמייר בפסקים (קיז) למחר מרחנא ואייחנא ל"י חמרא כו'. וא"כ משמע שאף צצמקווס לא הי' מלוי והיו יכולין לקדש ולהצדיל על חומר מדינה. מ"מ זס פטרה להצ"א יין הי' לו לזכות גדול אף על הצדלה (ודוחק לומר צצמקווס שהוא לא הי' מלוי כלל אף שום חומר מדינה). וע"ש צפרש"י צתענית דפי' טענייס הי' (וכפשו' לטון קסטא דחיקא דחיקוס צעעות מעיכותס) וי"ל לדבריו שהי' יין מלוי עם רק שלא הי' ידס עשנת

שׁוֹת רד"ל

ואמר שכי אבא למיקמי אספירא אשיכרא .
 על שהיה יין מלוי גיב . ולפ"ד הרא"ש
 י"ל דריה סקפיד על שלא היה עורח מעייש
 לתלוא יין . וריה לשפוצי שהיו רגיל וחסיר
 מאוד בקריה . על היין כדל"י פ"ד דמגילה
 (כ"ז :) דלשכחי רב דאקר ריחא דמשכחי
 כהעייני לתתיי הערס לקידושא (דהיינו
 יין ומששה"י רגיל ריח לחזר עליו וכדלחזר
 ריח פ"ד דשבת (כ"ג) הוהיר בקריה זוכה
 וממלא גרבי יין . דהיינו מתמלא זמיר
 בקה"י על היין . שמשלמין לו במדה שזכה
 למלא גרבי יין . וכן שלמו לו לריה פה"י
 לו יין הדבה כדליתא בפ"ק דברכות (ה"י)
 דהו"ל ה' דני חמרא) ולכן הספיד על רב
 דלא הו"י חסדר . וכראש לומר דלכן לא
 אספירא וילתא כהה"י דמגילה דלימא
 ל"י ריח לרב וכן למר (בשבת ל"ן שזירכו
 רב לריח דתעוים צטירא"י) משום דרב לא
 הו"י זמיר כיכ כריה למרות להדר על היין
 כשלא היה מלוי לו וקדיש אשיכרא . וריה
 לצדו הוא אבא ששכרו הלחצנך ע"י רב
 עלמו דלימוס צטירא"י . ומצרכו יבוכך כל
 הוהיר כ"י :

שאלה ה

שאלה אם נוחר להפקיר בשבת
 ויריט . ומה שהצ"ח לסקפ
 זה . שראיתי להרב פריה ח"י"ח קיון חליד
 ק"צ פשיטא ל"י וילתא דאסור עיי"ש . וא"י
 וילתא להרא"ש צק"פ אין צין הנודר
 (צ"ה"ה) דפשיטא ל"י להפיק . לזאת אמת
 חזרר צק"ד לפעמיד הקלושה . וזה הח"י
 צק"ד :

תנן צפי מעינין (ד"ה"ה) לא נקדישין
 ולא מעינין ולא נחרינין וכו'
 ונחרינין צנר . משום נקח . ומעבר .

ופרש"י דאסור משום גזירה שאל יבא
 ע"כ . ולה"י אפילו עכ"פ וחמין ללא
 צני כתיבה אסור . וא"כ לכאורה הדבר
 פשוט דהיה הפקר וכדברי הרב פריה .
 וה"י צני מחנה כפי דברי ליחן ובתיש
 בפסקי תוס' דצ"ה ק"י ק"ל"א ע"ש . וכ"י
 צתוקי עירובין (ק"י) ד"ה יפה עשינו וכו'
 ע"ש . ועצתים (ד"י"ז) ד"ה ואסור כו'
 נוחר לו לחבול כו' ע"ש . מ"ע אעריב
 צק"ק (ד"י"ד) דהיינו דוקא צמד . ולא
 צתלחא משום דמפסקא מילתא דמ"י
 למכירה . וא"כ הפקר צני חתא וע"כ
 לא פליגי ריב"ל ור"י בצדדים (ש"ס) אלא
 אי מלאווייתא או מדרבנן . וה"י דאפילו
 חד נתיי סיינו דבר . ק"י"ב לאומרו ציו"ט
 ומשום שמתא יו"ט כהה"י דמ"י צפ"י
 הרמזים צפ"י הנשנה דמשום נקח
 ומוכר נגעו צה יעו"ש : וא"כ הדברים
 נורין כדברי הרב פריה . אבל לפעמיד
 מהש"ס מוכח כדברי הרא"ש מדלחריבין
 ר"ש מפנין (דק"י) אמתיתין דמפנין
 דמ"י . משום דל"י צני מפקיר נכסיו
 וחז"י ל"י השתא נתיי חז"י ל"י . והתם צע"ק
 קעורה הראיה לחזרו היום דווקא . וכן
 פירש"י צמח"י שם על תרונה עמאה ופשוט
 והשתא אי איתא דל"י יכול להפקיר
 בשבת מ"י שרי לאפניו ו"י האי ראי
 ממש ע"י צכל מערבין (ד"ה"ה) דמערבין
 דמ"י מ"י דל"י צני מפקיר נכסיו .
 ואין לומר דצ"י"ב לא צע"ק אלא שיה"י
 ראי צה"ס כדמוכח התם (ד"ה"ה) וא"כ
 ה"י ודל"י ללא גזרה על השבת צה"ס .
 ואפילו לומר ה"י שרי לטעם צ"י שכתב
 רש"י דה"י רבנן משום גזירה דכתיבה .
 וא"כ כ"ש הפקר דה"י גזירה א"י מוכר
 דה"י ליתא דע"כ ה"י דלחריבין לומר
 נכס דל"י צני מפקיר נכסיו כ"י ולא
 ק"י צנה דסוד לע"י . סיינו דצ"ק

לאוקמה כקונוכוס דקיל דבעינן רחוי
 למערכ וכמיש התקין קם צדיה דנאי
 כו וקונוכוס הא עסקין ההם (דיל)
 דקיל כרצק דגזרו על השבות צה"ס
 ע"ש. ולכאורה ה"י אפטר זו ג"כ נשי
 לולב הגזול (דליה) גבי אהדגו לאחרי
 ג"כ האי טעמא דלי צעי מעקיר ככפי
 וע"כ חייבו לאשון לחוד קאי דצויר
 צ' לא צעי לכס. וא"כ לא צעי דין
 ממון וסיחך אכילה ושיע דמוחך להפקיר
 צויר. מיהו הא ליחא דעיב ההם לא
 חיישין אי רחויים לימים אחרים להיות
 צה היחך אכילה ודין ממון. כחבאל דשס
 (ע"א) אמרינן למיך דין ממון איב תרומה
 טמאה יש צה דין ממון. ואי ליחא דבעינן
 דין ממון צלוחו יוס איב מאי קושיא הא
 אסור להאכיל קדשים לבהמות צ"ע מוסוס
 דאין טורפין קדשים צ"ע וכדמוכח צ"ע
 אין לדין (דכ"ז) ובפרק אלו עובדין (דמ"ו)
 יע"ש ובכ"ט. וע"כ כיון דחזי ליוני אחריני
 לדין ממון לכס קרינן צ"י. ואי ה"י חזיק
 ל"י. חד איכש תרומה טמאה לכסן צויר
 דה"י מחסיב לשלומו ל"י :

עוד

כ"ל להיר לדברי הרא"ש מהא
 דאמרינן צפריח דעילה (דקל"א)
 דאע"ג דריח ק"ל מכשירי מלוח דוחין
 אה השבת מודה שאם עשה ליין לעליחו
 שחייב מוסוס דלי צעי מעקיר ל"י ולאו
 עלי דמיח חוצתו והיינו דצעי לפרטי
 טעמא אפילו למיך ל"יית חוצת מכל
 וכמיש התיב' צמנחיה (דק"ד) צדי
 טליח כו ע"ש. ואי ליחא דאסור להפקיר
 צשבת. איב צה"י יונח ודלי אחסיב
 ל"י צליית דיד"י הוא ולא מלי לאפקורי
 צשבת. ובדולאי כדירי שצדין ל"י צה"י
 יונח. ומדע דגבי לולב אפילו מוסוס ע"מ
 להחזיר כדירי שצדין ל"י וקרינן ציה לכס
 כדאמרינן צ"י לילב הגזול (דמ"א) ע"י"ש

עוד כ"ל להיר מריש האורק דביעין (דמ"ז)
 גבי סימ שללה לזכות גע לאשתו צשבת
 אמרינן ליקריי חיהו למקום גיעא וחזיל
 חיהו ותקנה ע"ש. והשתא תרווייהו עבדי
 שבות דרצקן חיהו צקרינא וחיהו צמה
 דנקי לה. ואי ליחא דהפקל פרי צשבת
 איב טפי ה"ל למימר דמעקיר אחרו המקום
 ואי ה"י חזיל ותזבי גע. דהשתא חיהו
 לא עבדי חיקריא. וא"כ לכאורה מבאן
 רחויים לדברי הש"ס. מיהו י"ל דהתם
 לא ה"י יכול להפקירו דאיב אול ל"י גיעא
 מרשותו. ואפילו תמזיר ותקנה המקום
 אין כאן לקיחה מידו. דדווקא כשהמקום
 שלו אז לקחה מרשותו ודמי כלקחה
 משלומו. הא ל"י לא (דעיקר טעמא
 מוסוס דהקנאה ידיה היינו נתיבה.
 ועוד ל"ל להיר צורה לעמיד מוחנן צפ
 הדך (דק"ט) דציה מחירין לצטל רשות
 צשבת. ומשנתן טעמי' ההם (דמ"א)
 מוסוס דק"ל דציעול רשות אסתלוקי ה"י
 ואסתלוקי צשבת אסור. הכי הדבר
 מפורש דשריח להפקיר צשבת. ומקרינא
 זו למדנו עוד טעם לחזק צין מהנה
 והקדש' וחדס ועירובין. ובין הפקר. דלא
 גזרינן אהו ע"מ. אלא מיידי דמ"י ל"י
 צוקנה וקויה. אכל הפקר דאסתלוקי
 הוא שרי דחי' דך מ"מ כלל. ולהכי
 גבי צעול צ"ש דק"ל דצעול אקטוי רשותי
 להו להכי אסרי צשבת דמ"י למי"ע אכל
 ציה דק"ל דלא לרבינן להקנאה דיד'
 אלא למה שמוקל עלמו מרשותי. איב
 לא ה"י דך מ"מ. וא"כ לא חיישין ג"כ
 למה שאומר הציעול צלשון להם כיון
 דמוכחו לאפקירי והפקר כסי' ה"י הפקר
 מיהו הא ליחא דק"ל כצ"ה. דקצרי
 צפי' דמליעא (ד"ל) דהפקר לכל צדין
 וחל"ה לאו הפקר הוא וא"כ ל"ל דלאו
 מאורח הפקר אה"ן עלה אכל מ"מ

כשמוע מינה דכיון דנעצא מפרשין דדך
 אסתלוקי הוא. ואינו מקנה להכי כלום
 אלא שמוכר נשותיו משם. שזו לא הי
 דך מירמ ואיכ כיס הפקר גמור דשני
 צט. דליח ציה כלל דך מירמ. לא אסתלוקי
 בעלמא. (ורי יוכחן צפי הסלכות פי וזל
 חבל ציעול דאמירה בעלמא הוא ומיל מצעיי
 ומיל משחשיכה עביל. והצניו מותמעים
 דאנו דיצורא מי לא מחקר הכי עירוכין
 ומרמין דדיבורא הוא ואפיה מתסק.
 (ואולי כיון דלא קאי לפרושי הכי עירמי לא
 דק בלישני. וכמו שצמחי צפירושוו חדיק.)
 והדברים צדוקים לפעמיך כתיב צפיר.):
שוב עיינתי צדצני סחליש שהצחתי.
 ואין מדצניו רחיה לדצני כלל.

דכוונתו וערצ צנת זה פשוט. אבל מיע
 לעמיד הדברים צדוקים כתיב דשני להפקיר
 צצנת. וגם בלחיה דצני הסרים תמוהין
 דכלה להכריח מה דציעול דחמץ לאו
 הפקר גמור הוא מהא דחכי פיק דפקחים
 (ד"ז). אחד צצנת ואחד ירעו וכו'. דהא
 ודאי אפילו יהיה אסור להפקיר צצנת מיר
 מותר לצטל וכיון דאיכא מלוס וכדלמארינן
 צפרק שואל (דקמייס) צהוצות הקצועים
 לחס זמן שרי להקדים צירע לרי יוסנן
 עיייש. ועייכ לא חילטריך רי יוסנן לאשמעינן
 אלא גבי פסקה דמיע היי וייל להעמידו
 דצריהס אפילו צוצטל מיע צצנ ולאיה
 וכדלמארינן צפרק אשקה רבה (ד"ל): אבל
 הכא דליח הוא לכיע אכרי רצנן ליעלמ
 חלצטל. וגבי מחנה כתי צתקוס מלוס
 שריי (עיינן צמח סיון שיי סקטיו). וקלח
 רחיה דמתנה שרי צתקוס מלוס מדלח
 אמרינן צריש מגילה (ד"ד): כי דייקנן מיע
 דחין פורי מיקתי צצנת משום משלוח ענות.
 מיהו אין זה רחיה דהחס כתי כחצו
 הפוקסים דצעינן דצנ סחליי כמו שסוף
 (ואעיג דהס כחצו ראוי לאו כל היום)

ומשמע אפילו צצנ חי ועיינן ציחורי הגריח
 סיון חלחיה סק"ד. מיע יכלין לקיומי
 צצנת צדצנים מוכרים):

שוב רחיה דמה שדמיה צחמלה רחיהי
 מקוכה חינו ככון. ומיש רחי עדין ומון.
 ייל דווקא דין ומון חיה ציה. אבל אכניה
 לא. וכתי אחיכ להרליש צחצובה ח"צ
 סיון ל"ב. אלא דמיר נראה להכריח קצתי
 ודלח כהחליש מדלמרינן צפ"צ דקוכס
 (דף כ"ג). דקוכס עיג סלינן לריע. שרי
 דקיל כיון דמדלמורייתח משרי' ורצנן הוא
 דגזרו לא חיישין. ואמאי הא ודלחי דאיסור
 דרצנן כתי לא מיקרי לכס וכמו דמאי וכצ
 עמד גזה סרי' מהרי' די מויליח צחצובה
 שס. ולמעינן כחא. אלא שמיע חינו
 כחא לי קצרה זו. והעי' כדצרי סחליש סכיל:
ויש נדסות רחיהי סחליש כיון דלי
 ענד והפקיר מהי וכתיב כל ספסי
 מהסוספסח וירושלמי עיייש. ודחוק.
 והכתי מריח דמילה יש לעיינן דרצנן לא
 נשוי דלורייתח עיינן צמיל רפי' מלכות
 סדמות עיייש. וגזי דחוק ומיע רחי אסרוכי
 אין עליה חצובה. דיחוי זה שדמיה סחלי
 ואי ענד והפקיר מהי. אין ככון דחיכ
 קשיא לסומוכס דחמוס כתי כיעל סחלי
 וענד וחקנו מתוקן אפילו צצנת.
 ועייכ כיון דקיייל צחצוקן (דריד). דחורס
 צצנת קקסיהו רצנן דאקרו צאכילה ליומי.
 וסיה הי' ליקקסיהו רצנן. ואעפיי שיש
 לחלק דהקנס הוא שלא יחקיים מחשבתו.
 ואיכ דווקא צחמוס. אבל הכא הוא
 הפקיר ככפי ויקקסיהו שלא יאכל דמעאי
 מיע אין זה עיקר:

ודע דלפי דברי קסר עעורה ראש
 צצרכות (מ"ז). דהפקר דמחאי
 מהי הפקר צלצ ייל דזה שרי צצנת. וצזה
 ידחו כל רחיותי מתי צני מפקיר וכו'.
 ועייש צדצניו אבל אין דצני מחורין לדעמי

בלבד מהי אבתי קשיא לריי דקיל צנדרים
הפקד צניגי אס כן חיקשי כולשו
מחסי דנמאי :

ועתה כתיב צתשו' מהכיל (סקריה)
דקיל דשרי דשאלו השואל בצרכות
ליג' למינר אי צני ומקיר ככסוי לינא
אי צני צני כפיק לאורחי וסויל אכסאי
דשרי צדעאי . ותי' לו דצני למינר
אשי צצנת ווייע שאינו יכול לילך צדך
עכ"ד . מוכח דנעמא דספתא מהי אשי
צצנת :

ואתרי אשר צרכנו צקיד דהפקד
שרי . ראוי לצבא אס מותר
לזכות מההפקד צצנת דלכאורה סהי
דעירובין (דעי"א) . מנכעא עליו וכן יש
להיר מפיק דציו (דעי"א) אלא נעשה
הגביה חרקי צצנת וכו' שאין דרכן
וכי' ופירש העדרי שס' מוסר מוקלה
עיש . הא לאי שריא אלא שמהגב
אין ראי' דיל דהאי מהיע קאמר . אלא
שיש להיר צרורה לעמיד מפי כל כחצי
(דקי"ב) דפריך חשבון מאי עדצתי
מהפקירא זכו . ומקקנא צירא שמיס
עסקי' דלא ניחא ליה דליחסי מלמדים
וכי' עיש . וספתא ליל ירא שמיס דלא
ניחא וכי' דזרו מדת ריפ צן יאיר צמולין
(דיו) עיש ועיין צרכות (דיו) הכולה
ליסנות כו' . וי' מנן דלא עמיד הכי
לדיק הוא דלא מקרי רשע כמי לא מקרי
וכה"ג דייקין ציצמות (די"ב) וצנדא (דיו"ב)
עיש וסא עבר אדרצנן דזוכא מההפקד צצנת
ושרי למקריי' עברינא כדליתא צצנת
כירא . (דיו) וכי' צציע איח סימן קיא
לגזי קיש מנן דענד כביש . ועי' דשרי
כמי לזכות וכן מורין הדברים צצני הסוקי
קרקיו עיש ודויק . ועיין צצאיש פיק
דציו סכרלה מדצני' דהסיא דציו עיקרה
לעכו קמיש . נקח ומנכר כאמרה . ועיין

דאיכ מה סועירו חכמים צצקנתן של
דמאי דמיא יפקיר צצנו דמי' דצצנן
לחובא . וכו' איבינע מקילין צכולשו קשי
דנמאי סא אפער לחקוי עיש הפקר צצנ .
וכל סיכא דאפער להקוי מתקין אשילו
צצצנן כתי' מהחיע חיד קיב וצתשו
צ' צמידושו לקדושין . והרמיה צחי' צ
סימן עיש הי' לזה מהסיא דמגילה (ד"ה)
דחוקי' קרא צצצני' כו' וצפסקים (כ"י) גזי
סקיצה עיש . וכי' סתוקי' צהירא צצצנן
ותו איכ מוכח מרדות דנמאי לא משכחת
לה דהויל סתם כעין עיש צצאגת ארי
סימן עיש לגזי חפץ עיש . ודעיונו של סרצ
הי'ל לחנון כאוכלל לנכא דסתם הי' כיון
דלסוק צצנאס ולאו צצשותי קאי אלא
דסתורה עשאו כאלו הוא צצשותו .
צנילו דעתא קני' ולאו מחורה הפקר
אחינן עלה . אצל סכא דצני' לאסוקי'
ככסי' דקרינן לו צצקין גמור ודאי לא
מחי' וקוסי' צעל עעיר אספי' דצרכות
הנה לדצרי הכלציד קשי' מתי צרכות
אין ראי' כלל דכיון דאי צני מפקיר ככסוי
הויל קציעה סעודס . דלעו צצמחצתו
היל' אלא דלדצרי רשי' דקיל כווחי'
כמי לקיע דצצנ כחצ רשי' צצפסקים (דלי"ה)
דנמאי דצצנן וכדעיי' אמאכילין כו' חו
לא הו' מל'ה סכאס צצצירה וכי' צעל
סוייע זיל צצרכות שס עיש . ולענין
הפקד צצנ אעפי' שודצרי חוקי' צצדרי'
וכן צפי' דציע (דיל') דיה אפקרה כו'
כרסא קלת דמהרי' . אצל צצצנת (דחי'')
(וכן צצפסקים ד"ד) כרסא שחזרו צצס
וגס איל כתי' הכצציא צמידושו' לצצנת
(דסי') דלצ ציד מנחה עליסן . דעי' כ
סייעו צלא אפער דווקא . ואיכ עיש
מעצין דנמאי אשילו לכחסי' (ועמיש
צקיד צמידושו' לצצרכות (דעיו) צזה עיש) .
ועוד אשילו לדצרי חוקי' דקיל הפקר

בהגריס קרקסו קקיס. ולכי חונר דהרונזים
 מפרש דאקור משום מוקלה. ודיכא דהרונזי
 צמליה ויירי מצעי דועיא דצני הכמס
 צטעה שמהלך שכתב הים פ"כ היד
 שהרונזים קאי מצעי. אי לא דהדרא
 קושי' הראיש פרק וי שהשך קושיתי
 דמצעי הויל מליאה דחתי ליד' שזכה זה
 מיד יעייש. וההיא דשבת קיז עיז דנכס
 לו ליפור צין ככפיו יושז ועשמרה וכו'.
 מוכחא לכאורה דשרי לזכות צמליה.
 ויש לדחות דליפור דיד' היא חלה משמרה
 שלא חצרה איני דהפקר ואין לרבו לזכה
 בה. עי' מ"ש ופשוטו :

שוב

הגיע לדי ליקוני הרמזין
 ומלתי שכתב צפטיעות ריש
 פקמים דהפקר אקור צטעה חלה שנהא
 קלת דמדן מעריבין ועמרימין אח' **עלה**
 ע"ש. וצדכני המליכי צמסקיו ריש
 מפיין כהצ להסיר ע"ש :

שאלהו

ע"ד שאלתו צטון קצום שטעשה לשם
 פקח וככר נחמץ שאמרו לו
 שככר הורה זקן אחד צקציותו להסירו
 צפקח. הנה חלה מעתיק מ"ש צזה
 צקפמים להחמיר. ואח"כ ח"ה"ש חציר
 מה ש"ש לי להעיר קלת צזה צקיד : וז"ל
 ונהגוי הגרי"ח ז"ל (הכדפס" צטש מעשה
 רצ) סיון קש"ז כל מירי דמדגן נאסר
 ואין להסיר מיני קטניות כגון סיר"ז ואפי'
 צשני צלרות. וכן טון זרע קצום אין
 להסיר עכ"ל :

ואחד

מגדולי הדור הגי' לצי חיות
 מחלקיו (כעת חציד צקאליש
 צקפמו מנתה קנאות (שנדפס זה מקורו
 הסחרי"י נגד המחשלים צאשכח לעצור

סוק ונהגוי רז"ל צחושצעים : וכלל
 דצריכס היה גם ענין זה להסיר מיני
 קטניות צמסק) כהצ וז"ל כ"ז אינו ענין
 לבזיכה קטניות שכתפטעה חלנינו צני
 אשכמים שצבה"ג אפילו צעל הצעם
 ואפי' יש לכוועם עתה לצעל גזירי הראשו
 ואפילו יש כאן גדר וסייג להשך לעקור
 החקנה ראשונה צכ"ז לריך דווקא צ"ד
 גדול מהמתקנים שאו הוא סיובלו לצעלה.
 דמכא שכתפטע דינו כדית צמור כתיש
 הרמזים בהקדמת הויד וצפי' מומרים.
 וזה כלי שכה שהגי' ליב חציד דקאסקעל
 צוועקט פאלין ועמו ח"ו גדולים רלו
 להסיר קטניות צטנה יוקר ורעצון. ועמדו
 לנגד גדולי זמנא וכללס צ"ד הגדול
 דמ"ש דפלאג הגי' חלוצר פלעקעש
 (צעהמ"ת שצוזה מחצבה) והגי' שמואל
 צן הל"ח. וכחצו מעעם זה דכיון
 דכתפטעה הגזירה צכל אשכח מככר אין
 צידינו לצעלה. ועל ענין זה רמז צשערי
 חציצה צלויח סיון חגי' שכתב וצימיו
 עמדו חכמים לצעל גזירה קטניות ולא
 עלתה צידס. וצפוט שמהרי"ל חסיים
 דהשורץ גדר צזה עוצר על לא חקיר ע"ש.
 ואף החכמים סלרו להסיר ציניהם ללורך
 שעה היה זה צוונס. שעדיין סיה דורס
 יפה והמון העם שומעים לדברי חכמי
 הלור ולא סיה חשש חקלה ועכשול משאיכ
 צדוכינו המוקלקל הזה צעויה שסוירו
 הדורסים האשכמים (פרידיגער) צכיו
 לצעל חקנות ונהגוי רז"ל. והמון העם
 אין יודעים להצטן ולחלק צין הענינים
 אס חל' הודאה מחכמי ישחלל השכרים
 צהסיר דבר צמיני קטניות. אחי למגבר
 אצחתי צשאר מילי סיו. ומצטב זה אמרו
 שלפי צרכות (ק"ג) שה"י הוא מעטא וחס
 מעסדין כי סיכי ללא יגברו אצחתי.
 עכ"ד הגי' מ"ה לצי חיות צקלרס

ומפני שהרב העתיק דברי מהרי"ל בקלרה ראיתי להעתיק עלשון מהרי"ל הנלמד לענין (כי אולי אין נאלץ זידן) ח"ל מ"מ גזרו מיני קטניות אע"פ סי' מ"ב. ואלו יאמר אדם כיון שאין איסור גדלווייהא אין לחוש. דכל דגזרו רבנן העובר עליו חייב מיתא ועובר על לא חסיר. גם ח"ל כאן מוכה להחיר כ"י. שדבר שפסע איסורו ונאל להחירו מכה מכה שצמקומו. יקבר פי דוברי שקר. וגם אם הולכו בחכם. שוא ושקר דובר הנביא הוא. ואילו סי' החכם שס' סי' משיב הברכות ועדותי שוא על פני עכ"ל מהרי"ל :

המ"ב. וע"פ הטעם הראשון הוא שחולקך בהסיד לבחור דין בגביר בחנשיל. דע"י המעורבות לא גזרו. אבל לטעם סי' משום המעורבות ה' מ"ב י"ל שצמחה אם זיכרו שרי אפילו צעירי ולא ה" לריך הסה"ד להאריך זדין כפל בגביר לחנשיל לפי טעם זה (אלא שיש לעורר קלח על לשון הס"ד שם שכתב לענין השמנים. הע"פ שרבי"ל שבותתים אותם זרעונים צמים קודם שעושין מהן השמנים וא"כ קרוב לרד"י שכתבנו עכ"ל. ולשון נהמולו לא שייך כלל צמ"י קטניות שקבלו חז"ל שאין צ"חן לידו חיוצן אלא לידו קרחון. אלא ה" נשמת שפוא תופס עיקר טעם. דשעת נהמולו זכון חנואס. ועל צרע"י הסנואה הוא שאמר ש"י סלחם ורד"י נהמולו ויהי טעמא בקטניות. אבל בלחם ז"א (וי' צמ"א שלינתי לפיל לענין האבנים שעושין מהן משקה). ולשון נהמולו שבהס"ד צ"כ לאו דוקא. ולפי המכנה שמחזירין זכון קורא חיוצן גם בקטניות וכן נראה בלשון השאלה שם (ע"ש) :

עתה אבא להעיר בזה בק"ד. והחלה אומר. שאחרי שדבר ידוע הוא שזרע קצננוס קודם עמינחם לסוליא השמן מייבשים אותם בחמור. וא"כ יש צד זהם כי חסע פירות יבשים. וע"ן מניא סימן חק"ז קק"ה לענין משקה שעושין מהאבנים יבשים שסגנו איסור בהרבה מקומות :

גם מעיקר הדבר שרובים לקמוץ בפשיטוי על הברכה מן גרע"י חנואה הדבר חמוה. אחרי שנלשון הגמ"י שהביא ה"י נחזק שכתב ח"ל שלפעמים חנואה מעורבת זכון וא"ל לזכרו יפה עכ"ל. א"כ מ"י הוא שיאמר שדעתו יפה יותר מבעל הגמ"י לקמוץ על בדיקתו :

והנה בזה דלחלופי ביאר בקמ"ק נ"י טעמים. ח"ל בקלרה. אלא מטעם גזירה היא. דכיון דקטניות מעשה קדירה היא ודגן נמי מ"ק הוא כד"קא. ה' שריקן קטניות אחת לחלופי להחיר ד"קא דל"ד וא"י מיני קטניות הוא. וגם מ"ד דמ"דן הוא כס' הע"ב כד"א צמק הסוכר את הפועלים דק"י לקטניות מ"א דמ"דן. גם יש מקומות שרבי"ל לטעות עסן פח כמו מ"א המ"ב ולכך ח"י לחלופי לאוחן שא"ן צ"י סורה כ"י ואע"ב דלמאודא שרי אורז. זהו צ"מ"הס ש"י בק"א"י בסלכות א"ה אכל עכש"י בדורות אחרונים ורד"י יש לנו לגזור עכ"ל (ה)

ולפי הטעם הנחזק בקמ"ק ואחריו צמקומו והגמ"י משום דח"י לחלופי צ"י המ"ב. הדבר פשוט שאין הצרכים נועיל להחיר. ולא הולך השואל להאריך בזה ולהביא ראיה מן הסה"ד שכתב ואם נאלץ בגביר כ"י. כי הסה"ד כתב שם חסילה צ"י הטעמים פן יענו מדגן זה לדגן של ה' המ"ב או איכא ל"מ"ש דלע"ל אסערב צה קטניות ע"י

ועל טעם הראשון שכח דקטניות נמי הוי ח"ק. יש להעיר ומהיה דנדדים (כ"א) דהנודד עמיך אינו חסיד ללא נמשעה רחמחא ומשגשג בירושלמי שם הביאו הרין חיזוהו מעשה רחמחא חלקא טרגוס וירסי זרוד ועסנן ואורו. (וקרוב לומר שזו היא הנרייחא שביא צדיק דידן פ"ו דזכרות (ל"ז). אלוהן ח"ק כ"ו ולענין נדרים ומה"א. אלא שרש"י פירש שם לענין זכרה. אפשר דעתו ז"ל הי' אי לענין נדרים ומה"א ה"ל למינקט לשון מעשה רחמחא כמה"א וירושלמי דנדדים (ה"ל). אבל הכי אין בכלל ח"ק רק הי' פתיחן ואורו (וא"ל דאחר השיג נשתנה ז"ל. ועינין ח"ק מכל ח"ק קטניות. ונחמר דזהו טעם שבימי השיג לא גזרו זה כתיב הקומק ושיג מההיא דפי' ע"ס (קט"ו) דעמד חלקא ואורו לבי תבשילין. ועוד שא"כ הי' להם להסוקים ז"ל לכהוב זה גם זה נדרים דלדין גם מיני קטניות הוו בכלל ח"ק. והכי קתמו וכחצו שם כדברי השיג בנדדים. אלא שבאמת אין קושי ונדדים שחלו זלשון ב"א לקרוח ח"ק שזה הוא רק על מיני רחמחא. אבל כאן חלו הנזירה במחלית העין דחתי לאחלוף כל מידי שמחליתו דומה לח"ק של הי' המינין כדייקא וכ"כ צ"ל שזה גם למעשה קדירה של קטניות:

ומ"ש הקצ"ק צטעם דמינא דמירגו הוי קטניות כהי' המינין כדא"י צ"ל הפועלים דקרי לקטניות מינא המירגו עכ"ל. לא נמלא דבר וזה לא צפרק הסוכר את הפועלים דצ"א. ולא צפרק הסוכר את הפועלים דפיז. ואיפ"כ ע"ס יש כאן צמחיק. ול"ל האי' כדא"י צ"ל הפועלים להגן צטעם השלישי שכח דרגילים לעשות עסן פת. שפי' הביא ע"י הפועלים (צ"ל

צקלרה. והצ"א צמדכי צשיטי ליקלח ולפי טעם א' משום ח"ק וטעם ג' משום פת. יש מקום לחלק ולומר. דזרע קנבוס שאין עושין ממנו ח"ק (ואף שכוחשין אותו ואוכלין אותו עם פת או עומכין אותו לאפחו עם הפת. ע"ז אין זה ענין לח"ק. וצפרע לפ"ד האומרים צ"לס קימן ר"ח ק"צ וק"ד דח"ק הוי דוקא כשתחמטבו הגרעינין. וכן כאן בצורה א' י"ל דדוקא כשתחמטבו ענין ח"ק הוא דחתי לאחלוף דדייקא וח"ק של הי' מינין משאיכ כשניכרין צעין כרע קנבוס (כחוש). וכן אי' לעשות ממנו פת י"ל ללא שייכא גזירה דלאחלוף דזרע קנבוס. אבל לטעם הכי דהוי מינא דמירגו. פשיטא דשי"ך גם דזרע קנבוס. ואדרבא י"ל דצקנבוס שי"ך עמי מצטאר גרעינין וקטניות להחשב זדגן כהי' מיני תבואה. וכדמשמע מההיא דפי' דמנחות (נ"ו) דלמירגו לענין כלאי קנבוס ולוף חסרה חונה לפי מה שביארו ר"ח ז"ל צ"ל הי"ך ק"י תכ"ס ח"ל כי הי' מינין חסרה חונה וכל שאר גרעינין כ"י וקנבוס ולוף אוקרין הכ"ס כהי' המינין כי המלאה משמע כמו מלחשך ודענך לא תאחר שאינו אלא צדי המינין כ"י ושאר זרעים אינן בכלל המלאה חוץ מקנבוס ולוף עכ"ל. (אלא שגם צקוף דצ"ו נ"ל ח"ק שקנבוס שצדיק אין זה מה שאנו קורין קנבוס ע"ס. וע"ז צמוס ישי"ס יומא (ע"א) דיה ואימא כ"י צ"ס כ"י חפ"ס). וכן הראשון צק"ו ח"ג לפי פירושו צק"ו ז' שם ביאר דקנבוס ולוף מפני שדרכן לזרוע מהן שרות שלימות ה"ל כחטים ושעורים לענין כלאים ע"ס:

וטעם זה דמינא דמירגו. חפ"ס האחרונים ז"ל צלשונס לעיקר. מהרי"ל צתשו קימן כ"ד וכן בליקועי מהרי"ל. וכן צתמיד ק"ס ק"י:

לכן ילא מכלל דגן . ועיין מ"ש עוד בחידושי
 למ"ק שם בפי"ד (זה) :
וכשנני לעלמי . כלפי"ד להוסיף עוד
 טעם כפי"ק להחמיר בזמנינו
 צוניני קטניות זרעים . שהם מפני שאין
 ידוע לנו צירור פ"י . כל ה' המינין כי
 פ"י כוסמין אין אחת יודע עד מה (וי"ו)
 כוסמין גריקני וסאעתי שבה זרבות
 כהנין שצקדורי ה"י ונלמי הי"מים
 היה כחוצ שצוקני היה ספק מה המינין
 לענין זרבה . ועמה נהפ"ק הדבר . שצחצח
 מקימות כחחסים קלת חכמים לחבל
 חצילי ומחללים מן גרוקע צסקר) . וכן
 שיבולת שועל שרגילין לפרשו האצער ,
 קרוב לזרמי שאינו כן . כי רש"י פירש
 צמקסים (ל"ה) . שצבלת שלה עשו
 חונז בועל . והבר ידוע הוא שהאצער
 אינו כן שאין לו שיבולת כלל רק כל גרעין
 גדל צמ"ע כדיוחן ושאר זרעונין . (וצצורני
 על הצורך . ציחתי שיחתי צחוכה צק"ד
 שלדעתי קרוב הדבר . ששעירים הוא מה
 שאנו קורין האצער ולא כמו שרגילין לפרשו
 גערשטין . כי השעורים אמרו צמ"ע שמיחד
 לקוסים ולכ"ס . והוא האצער . אבל
 גערשטין אינו מיוחד כלל לקוסים ושעעתי
 אוערים שאכילתו נחקה לקוסים וגורם
 להם שלשול . וכן מנ"ש פ"י הסדומות מ"ג
 שהשעורים שואצח . משמע שהוא האצער
 שידוע שיש לו זרע וז לשאוב ולקלטו
 רוח מדבר סמוך לו יותר משאר מיני
 הצואות ועוד הארכתי שם בזה צק"ד
 ע"ש) . וליכ מקום צרוח לומר שאעפ"י
 שלענין שאר דברים כמו לחלם וצמ"י .
 אנו קומיין על הפ"י שרגילין לפרש ה'
 המינין ואין מושטין להפדיש חלם ושלח
 לאכול שלא צחך הסעודה מיני קטניות
 משום חשש ה' המינין . אבל לענין חמץ
 צמקם שזכרת וממירין זו סוערות סכ"ס

פ"ו דלמרי" שם פה קטניות חנן כ"י וע"ש
 צהוקי (וה"י יכול להצ"ו מהס"ח דזרכות
 (ל"י) . פה אורה ודומן וכן צעירובין (פ"ח)
 פה אורה ודומן ועדשים . אלא משום
 דהס"ח דהפועלים נקט פה קטניות סתם
 עדיפא ל"י שכולל כל מיני קטניות)
 אבל כאלן צמ"ע דמיני דעידגן . ליל שהר"י
 היא מפי הסודר מהירק (כ"ה) דחנן הסודר
 מן הדגן אקור צפול המלרי יצ"ש דצרי
 ר"מ (אע"י דלא ק"ל כוח"י שם) ומפרש
 צמ"י שם דרצנן כל מידי דמדגן משמע . ופ"י
 הר"ש צמירשו שם שצבל מיני קטניות
 הק"ר צמ"יין וכן כ"י . ופירושו מוכרח
 וק"ש דהכ"י שם דחנן אבל הסודר מן
 הדגן אקיר צבל ונוחר צמ"יח האילן
 וירק . דמשמע שלצד פירות האילן וירק
 אקור צבל מיני קטניות וזע"ש דמיקרי
 מיני דעידגן . וכן פירש הרע"ב דחקור
 צבל היינו צבל מיני קטניות (ודעתי צרישא
 פול המלרי יצ"ש . הוא לאשמעיין דפול לח
 צרי כדחבי"א צצרייחא צמ"י ש"ס) . וחצ"י
 דחבי"א צצרייחא שם שמוחר צחורו . אין
 להוכיח מנ"ש רח"ו לאו . עינא דעידגן
 הוא (וכמו שהל"ה חמ"י שהקס"ה צחק
 יעקב ע"ש) ד"ח . דהא ח"י גמי עוחר
 צחלקא וטרנוס ועיקרי . שפ"ן מ"י מיני
 דגן . והיינו עממא כמ"ש הר"ש צמ"י
 שם שאף שה"י החילה עידגן נכשיו כשנשח"ו
 ילאו מכלל דגן . והכי אמרי" צמ"ס קפ"ב
 דמ"ק (י"ג) וליכ גם צאורו י"ל כן שחלה
 כשה"י צקליפתו ונקרה סעורה של אור
 עיין פ"ס פ"ס ע"ג) ה"י ודאי מדגן
 חבל כשהסירו קליפתו ממנו ונקרה אור
 (וכמ"ש צמ"י"א דפ"ה ש"ס . ואין כאמין
 עליו צ"ן כ"י . שקראוכו צמ"ס אור לחמ"י
 שילא משעורת) ה"י הוא עומד למ"ק
 כמילקא טרנ"ס מה' המינין וכמ"ל מהס"ח
 דיוגש"ל"י שהצ"ו כר"ן צדדים (כ"ה) .

סרעצים צמירוש המערכות על פרגין שזהו
שאלו קורין פרגין :

תשובה לרבני מנצובי"ה ע"ד יום טוב ישיני .

הנה מה שפרש"י אהא הענין דזורו
בזרה לקילקולי . דהיינו שלא
יחטקו צתורה וישתכח קוד העיצור :
אין כך שאף ססיו בקיאים בקציעי דירחא
הים הרבר מקור להס נקוד מפה לפה
לגדולי הדור לבדם . וכענין קוד העיצור
שהים ציר חכמי א"י שהיו מחזיקים אותו
בקוד ואין מגלין לרבים (ובשלהי כתובות
(ק"צ) צרשי ע"ז לשון בקוד עני שכחצ
צמחקאל . ושם (ק"ח) פירש החיטפת
וכן רש"י לפירש ראשון שיש שם שפסניצם
שלא יגלו הקוד ובפי' דריה (כ) תי"ח
בקוד העיצור פירש"י שהיו עוכין צרי"ח
צמחוס . צכרי שיציר עפ"ז מקום פ"ס
לרוען לטעון שפכסיו ח"י צטל הטעם
שעליו אדרי הליקור הטעמו כי נחפסקס
הקוד צכל העולם ונמלא צאלף חלפי
קפריס צכל חפולות ישראל וא"ח להשתכח .
שהרי צמירוש אמרו צירושלמי קפי"ד דעירוצין
רי יקסי שלא כחצ להון (לצ"י צצג) אעפ"י
שכחצו לכס קדרי מועדות אל חטמו מונכב
לצותיכס נוחי נפ"ש . והיינו ה"י שלמו
מחס שהציוו צסיק דין צצילס כאן .
והוא על קרר הליצור והקניעיה טעמס
יהודל צנו של ר"י נשי"ח נכד רצונו הקדו' :*)
והיס ציעי ר"י יוקי זה שהוא ר"י יוקי דסיק
דין כידוע והוא היה ציעי ר"י נשי"ח .
וכחוריס הדצכיס למיש הרעצים צכלכות

יוחכ . מצחיקין אחרים . החמירו ע"ע
כני צום לבזור לחקור כל מיני קטניות
מהשס חינוץ מעעס שחא א"י מהן צלוחת
חכלל הי המינין שלא כפי המורגל צפיו
פירושם :

והראשונים ז"ל שלא הזכירו טעם
זה . איפשר ציניהם
היי צכור ומקובל צירס פ"י כל הי המינין
מה סן . נשאי"כ צינינו חלו . ומיש השואל
לענין שמן שומשמן עשה"ח דשכח . הנה
לצ"י ציחר הקמיק עלמו ושינו דציני
ססיק ודח"י סיו עותרין מיני קטניות
כחורו ומרדל ועדשים שומפוש החיין צסיק
וא"כ חין ר"חיס מושומשמן עשה"ס .
וצינינו שאקרו כל חלו וחקרו שומשמן
י"ל שגס שמן שומשמן חקור להדליק
לדצרי הוואר כן . וחף שלכחורה יש להעיר
דשומשמן ח"ט צכלל לפון קטניות . מדחנן
צחלה פ"ק מ"ד השומשמן והקטניות .
חבל צלוחת זה ח"טו דחחנן נוחי שס אורו
ואעפ"כ מוצאר דצצרי כחאפויס ז"ל
שחאקר צכלל מיני קטניות . ומשום דכל
מיני דעירדגן נאקר והוו כל מיני זרעיס
צכלל חף שאינן מיני קטניות וכ"כ צפ"י
צחחיד קימן ק"צ שגס שמן שומשמן חקור .
[ובצ"אורי על ספרוך צארחי בק"ד .
ששועשמן שהחכר כלינו . חינו ע"ה שאט
קירין מחסין חלל הוא מין חחר הגדל
צח"י ומקרה ערין צערצית צסס סאמקויס
והוא גדול כורע ססור שאטו קורין
לערמיקקע . ומענו עופיס שמן חרצה .
זה שאטו קירין מחסין . כחאפ מוצרי

(*) כן מוצאר צכשבת הרענין ל"ס המלות עשין קי"ג ובחודשי הרעני"ח לסוכה רפ"ד (ק"ב)
ונחשבות הרענין חיס ס"ק קל"ו שחלל זה צנו של ר"י נשי"ח נכדו של רבינו הקדוש היה וכ"ה
הרבר מוצאר בקפר הקדוה שביעיו צטלה הנשיאות (ולזה נחכוון הרעני"ח צלשונו ז"ל שקראו
נשי"ח החחרון .) ומיש נחשה הרעני"ח חלק די ס"ק רכ"ד הלל צנו של רבינו הקדוש ודח"י חקר
צבעתק שדלבו מלות צנו של ר"י נשי"ח צן צנו על כ"י דצ"ר ידוע הוא צב"ח צצצלי וירושלמי
שגס חחרי רצני חלמידיו חאעורחיס ר"י יוסקן וחלמידים סיו מקדשין עדיין עפ"י כחא"ה :

קידוש החודש פיה ה"ד. שהיה צימ"א אצ"י
 ורצו שהיו גיב צימ"י ר' אחי ור' אפי .
 ומצאנו הדבר ששלמוהו לצבל בכתב (ואף
 שיש ופירשים שם הירושלמי דלענין קדר
 חפלות המועדים. האמת יורה דרכו שהוא
 דבר הלמד מצנינו שם. שכל הענין מרצו
 שם צדיעת קציעה המועדים ולא צענינו
 החפלות. גם צימ"הם לא יחמו לכתוב
 מעטב' חפלות וזכרות כדליתא בשנת
 (קצ"ו:) ואין לסתריך. זום) ולא היו
 מחזיקים אותו צקוד ומקרו עשה אל פה *)
 לבדולי הדור לבדם ולמר שה"י מחזיקים
 הכתב צקוד. אין לו ענין שבוטל
 קידוש הראיה בא"י ולא נשאר כח חושבנה
 בעלמא. למה להם להסתירו. אדרבא
 ה"ל להם למקצו צבדי שלא יבואו לירי
 עשה צמקמות החוקים מחקים גדולי
 צבל. (ולא ילמדו למשדר דיקקא להיריע
 צבל שנה העיצור כדליתא צפיג דמנחות
 (לא:) שחם היו מחזיקים הכתב צקוד.
 צביב ה"י לריבין לכך אף אחר שצטלה
 ציד הגדול והנשיאות צארץ ישראל ומי
 היה המשלח הדיקקי אלא ודאי שצקמו
 החשבון מיד צבל המקומות. ולא כלרכו
 אז לדיקקי כלל.) גם אחרי חתימת החלמוד
 צימ"י הגאונים. כצד ידוע שצימ"כו קפריס
 צונים על הקציעות והעיצור וכמו שהזכירו
 קוד העיצור לרי קעדים גאון (צצבלי הלקט
 קימ"י ח' צהצבות רית' ואצ"ו נראה שבין
 רש"י צפיג דרים (כ.) שהזכיר. שראה
 ציקודו של ר' קעדים) וכן הזכירו משמי
 דרב נחמן גאון צענינו אלו. וצדורות
 שלאחריהם חוצרו עוד קפריס הרצב עה.

ואיכ צימ"י הגאונים וחראשונים שצפי
 רש"י היה הדבר גלוי וידוע לכל ולא היה
 שייך לקרותו קוד העיצור כלל (ולדעת
 קרוב הדבר שג"ל צפריס יקוד העיצור
 צמקום קוד העיצור. וכמו שקרא רש"י
 יקודו של ר' קעדים (שקראו ר"ח צצס
 קוד העיצור צחצבותו שצציה ה"ל) אצפר
 גם שם ל"ל יקוד צמקום קוד) ויקודו של
 ר' משה הדרשן וכ"צ) ולא"כ פריש' שמשאו
 לקלקולי שלא ילמדו צצפרים שנהנה צון.
 וצירקא הישינה צצס ה"י זמנין דהוי שמדא
 כדליתא צצאלתים דרב אחאי גאון
 פרשת אמר קימ"ו וצמידושי היריעצ"א
 צצובה (שם) אצר לשון שמדא פירש
 גזירות להעציר על המלות וצגזירה כגון זו
 לא יפלא הדבר שצמ"ו הקפריס כולם וכ"צ.
 ואף לפי צירקא שלנו ופירש"י כן הוא
 מהפירש וצאמת השיס נקטו זמנין דגזרי
 גזירה שהיא גזירה המלויה צימ"הם אצל
 צלא זה גיב אחרי שחקנה זו היא לכל
 חפלות הגולה הצדדים צקלה השמים
 ולכל הזמן עד צצבא עשים לדקימ"ו צצ"א.
 איכ לא מיצעי יחידים ודאי לא יעלט הדבר
 שלא אחר מצבי הגולה צודד לצדו צארץ
 רחוקה מארצות אצ"א ואפריקא וכ"צ
 מקומות שלא נמלאו קפריס כאלו אף אחר
 מרי אלף. ואח" הצבר רש"י צעני' צהיות
 עליו צצנת חקלי' צצצת עלילות שוא
 צצבלל אשר הוא לא רחוק יותר מן י"צ
 פרקאות מעיני פ"צ. הנה על שנה א'
 חקלי' ענתה צדי לקדר לוח על כל השנה
 כראוי אצל אש חיו אש הייתי עליו עוד
 גם שנת חיר לא הייתי יכול לעשותו על

(*) ולא עוד אלא לפי הנמלא כחצו לפיכך צפרקי ר"א פ"ז ופ"ח כלל המולדות והקציעות
 נראה שגם צימ"הם היו דברים אלו כצד כחצוים צצפר אף צמון שה"י מקדשין עפ"י הרא"י (כצצואר שם
 מ"ש פ"ח כך עתידים להתעטע צקוף שיעצוד כ"ו מכה שצצצבה שצכצצ המאחר עוד
 לא נתעטע) וקוד העיצור שה"י גומים עלתא אחריתא היא. ועיני' צצ"ד צצירוש'י
 לפריא פ"ח אוח סי :

שו"ת רד"ל

שנה הטיח ולא היה לי קשר או אדם להודיע ממנו הדבר על צוריה לולי כי צרכתי כי שרי הממשלה הרמה אוהבתי אחת תקרו ודרשו ומלאו כי חף אנכי מפשע ופטרוני ה"ל לשלום לביתי בחשוון שנת הקל"ט וכל אדם יכול להעשות עלמו בכלא כי לא יהיה צטוח שלא יצילוהו רגליו למרחוק לגור במקומות כאלו ובין בחבלי המסחר או קצות אחרות הן זה היסוד וחף לא לחוקה היא מאדם העיר שלמה קצות מתהפכים כעל אדם כעל עיר יחד כגון ראשי ארץ וכ"צ. (המל"ס צורה בארצות החמים ומכללם גם ארץ איטליה אשר לא תרוב ימים נפקדו כמה יצרות ברעשי ארץ ה' יצאנו ויהי כי חרף אנה כאלם קרוב לימי המועדים אין ספק שחצבלנו הדרי העיר בנפול ומגדלם והרי"ס הבתים ולא יהיה אפשרי לחפש בקשרי הקציעות באותה שעה וצ"כ לריבין לנהוג ומסק צ"י י"ט ש"ג צמועד הסוף. ומשי חלה וכאלה רצוח לא פליג רצון בגזירותיהם שיהיה פקנס קצועם לכל אדם ובכל זמן: ור"א עוד חלה חף שבגני לא הזכירו רק גורם דו"ענין דבזרו כאן. הנה עלינו שבמקור אחרים הזכירו גזירה אחרת צ"ס ד"ס (ב) מהרם יבנה בהתיק ויאמרו אשחקד עי לא חלנו כו' חף כאן מהרם יבנה בהתיק ויסזרו לקדש עפ"י הרמ"ה צ"י ויאמרו בני סגולם (קודם קצילת יסד ל"י) אשחקד עי לא נהגא ציום א' (כדברי המחשבים ח"ו). חף עתה שיבנה בהתיק וכי יגרע כמינו לעשות שני ימים ולא ידעי דאשחקד היה קצע המועדות עפ"י חשזון שום בארץ ישראל וצ"ח ועכשיו מתדשין עפ"י הרמ"ה ודיבין לעשות שני ימים לעולם ואין לומר דגזירה זו דמאז יבנה בהתיק ויאמרו ב"י לא שייכי ב"א שם צ"ה לענין חדש שהוא להררים צ"י וכסוקים עירושלים

אבל לבני סוף לארץ אין שייך לעמוד דכשיבנה בהתיק ויתקבלו הגלויות מיד לא"י (ובכרחא מדברי השי"ת ועדכשים שקיבון גלויות יהיה קודם צנין בהתיק. אבל בזאת תולדות (קט"ו) צמד"ש הנעלם אמרו שבנין בהתיק קודם) דזה אינו דהא אמרינן בהדיא נמי חך גזירה צ"מ דצ"ה (ה) לענין צ"ה צ"מ י"ט של ר"ה צ"מ ע"ש וצ"כ י"ל דכאן נקט גזירה דזמנין דבזרי ע"ה מל"י ציוח ואסינ שאף אם המלא המלא שלא יהיה שייך גזירה זו מ"ע איכא וישם הא צמחה יבנה בהתיק:

ג מה שסיימו המעוררים. שאין זו גזירה שאינה צ"מ גם כשצ"ל העעם סוף ונהגא צמלא צ"י כל הפוסקים. הנה חף שבגני וירוש' נזכר לשון אל חסנו מנסג אצותיכם. ועפ"י הרמ"ה צ"מ מ"י י"ט הי"ד לדון להחמיר שיהיה צמ"ה צמ"ה קציעה צוולחי ולא יועיל תנאי צמ"ה מ"י צמ"ה לדידי אצל כצ"ה דעתו דעתו ז"ל וסוקצ"ה ס"ה צ"מ א"ח ק"י חקביו שאף לדין הוי חקנה ע"ש ספק. וכמ"ש הרמ"ה צ"מ צ"מ ששקצ"ה הלל וצ"ד חשזון: ע"כ קציעוהו שיהיו נהגין צמ"ה המועדות כצ"ה לעשות צ"י צ"מ ויהיה לנו כצ"ה ספק גמור כצ"ה כי אם לאו ש"כ יפה לנו ואפ"ל לדמות ע"ע של חוכה. ואנו אין לנו חלה כפי שקצ"ה וגזרו הס עכ"ל. ועפ"י ק"י הרמ"ה שם עוד לצ"ה ע"ש סמ"ה דמלא צ"מ (שהוא רצ א"י שיהי אחר תקנה הלל) לשון דהאינא לא ידעין צ"מ ד"ה ס"ה ש"ה מפני שאנו צ"מ המעב' כאלו אין לנו יודעין צ"ה. וע"ש בחוקמה ד"ה לא כ"י:

ד מה שרמ"ה לא אמרו ב"א להחמיר לקצ"ה כמנהגם וד"ה. והו"ל כמנהגם שקצ"ה אצות עליה שאין לרעם אחרים

להחירו וכפי דברי צ"ח דרפ"ד דמקמי
 (כ) שאעפ"י שאמרו לא צנחון הו"א אשכנז
 ולדין לא אשכנז משום עניות כדכ"ט"י .
 צ"ח אמר"י יוסף קב"ר קבלו עליהם אבותיהם
 שביא שבע צ"ח ויג' ונספק צ"ח ק"י
 להלכה . ואמרו צנחנות (לי"ב) מנהג
 מלחא ה"א שנהגו העם חלילה בציור ואם
 יבא אלי ויאמר צנחנל אין צומעין לו (ומה
 שכתבנו חללינו ללוחם ומעל עומם הפוס'
 צום . והתחורר צ"ח ראצ"ה שהצ"ח ק"י רש"ל
 צ"ח שם ק"י ה' דמעל שלבו כקב"ד שהיה
 צ"ח (צ"ח) . ומתא דברי צ"ח כנ"ל דאין
 מנהג קציעל שכתבנו מוצות נדחה מצי
 הפסד ללא אשכנז וכ"כ מנהג יו"ט שני
 שנקבע ע"פ סכמי הסיים וכתבנו צ"ח
 חפלות הגולה שאין עונת הפסד
 ומזון הקל עונת צום . ולא עוד אלא
 שאנו רואים שלא השגור האמוראים אף
 להפסד מותר ע"י כן כמו הכתה תעילין
 דחורייחא (ואשכנז לזה רמז הריעצ"ח
 צלשונו דלעיל שכך יפה להם אפי"ל לחרות
 ע"ע של חורה) ומתקצרות לצטלה וכ"כ .
 ואף עיקר הענין אנו רואים שהיה קשה
 הדבר צ"ח האמוראים עלמן עד שאמרו
 צ"ח כלמי שם צ"ח וצ"ח רבה פ"א
 וצפסיקהא הוצא צ"ח ק"י יוסקאל כ'
 ד"י יוסק ק"י עלי"ג וגם אלי נחתי להם
 חוקים לא עובדים והכוונה שלא נכחין
 עובדים לעיני צ"ח דעבדי כחרתי מילי דקחתי
 כמו לנהוג יום שני של פסח יו"ט ולקשור
 צ"ח קפידת העומד וכן שמיני של חג שק
 שצ"ח לישב צ"ח ולהזכיר שמיני עלתה
 (ועיין פ"ד דקובה (ע"ז) לאיכא דאמרי
 ק"ל לרי יוסקן צ"ח ח' לזה ולזה) אלא
 שצ"ח מלאו חז"ל שכך יפה להם ונדחקו
 לתקן כן ולקבול כל הקושי הזה והוא
 מעט שאמרו שראו צ"ח שם שבו חלוי
 פורק ויפוד גדול מענין האומה הישראלית

כחצר אבא צ"ח כי זה שקידוש ע"פ
 הראיה חלוי צ"ח כמו שדכ"טו שלמי צרכות
 וכתבו הרמזים צ"ח ק"י חקרא דבי
 מ"זין חלוי חירא (ויקרו כל השבוע על
 קשה חלוי מ"אוסק ירושלים כתיב הרמזים
 וכן המזכיר המזכיר ר"י חלוי צ"ח
 ליון ק"י יס"ד צ"ח חקופה כ"י מילד ל צ"ח
 כ"י חר"ך והמחזה עובד לחכ"ך כ"י) ה"א
 להיות ליון ש"ח נקודה כלל ח"י חתנת
 חל חלם לעקצ חל חלחמו ה"א המצבת
 ומקשרת ישראל להיות לו יחכ"ך לעם ד"ד
 ושם שם (ומלח חל משהופת בהורח"ה
 על חל גורל חלם וגם על חל שקושרין
 צ"ח דברים יחד (וקרובה למלח חל
 שאוסרין וקושרין צ"ח) ש"י חל חלם ש"ס
 לו לאדם ה"א חלוי וקשור שמה ולא יהיה
 נידד צ"ח . (ולחיות מ"זינים שם צ"ח
 וצ"ח (זהו לשון ליון ק"י ומ"זינות
 לקדש הקדשים) ולכן מלבד מ"זינות
 החליות צ"ח ח"ה אף בקידוש החודש
 למות ר"ח ומועדים אף שאינה מזה
 החליות צ"ח . הואיל וחלוי צ"ח ר"ח
 ומועדות ומשגון כל ימות השנה ס"י האדם
 ייחדה חירא חתה לליון לענין ידעו כי
 משם חלחות אדם וקדושה לכל ימות
 השנה ומיעד ולכן אף כשבעל קידוש
 ע"י חלוי צ"ח וקבע הלל השבוע הזה
 לארץ ישראל ולצ"ח צ"ח . צ"ח היה
 דברי הלל על חלוי משיב כתיב הריעצ"ח
 (והי"א חל דלחמו מתא ה"ח דין וד"י
 יוס' דירושלמי צ"ח) . שהיו מוסגין צ"ח
 כמו שהיו עושין מקדש צ"ח שידעו גם
 עתה בגולה שיעקר המועד והמשגון השנה
 חלוי צ"ח ויהיה חמיד עינם ולבם אל ה'
 שיעלנו לחלוינו ויעטנו צ"ח צ"ח
 ושם נעשה המועדים כחוקים (זהו שד"ס
 צ"ח פרשת עקב פס"ח ח"י וצ"ח
 רבה פ"א חת ק"י חלוי נ"ך ליו"ט על

שו"ת רד"ל

צטלהי צרכות ויכפרו ויאמרו אין לנו חלק בזה :

והנה יושבי התור שזכירו צמחצם לא ידענו ולא נקבו בשמות .

אך נעשיהם ועוצדיהם יתנו עידיהם וגי' הנה אך שועלים קערים נחצלי' כרמי' ה' לא יהי לראש ולא לזנב לאריות שועלים צמחצותיהם כי יעלה מועל מהם צמחצות התורה ופרץ צמחצת אברים ויאמרו ערו ערו עד היקוד זה על כן המה יקחו חלקם מנח שועלים יהיה ולא יעלה פרוץ חיות כאלה צמחצות צית ה' . ואם בצר עלו ידו ולא יחופשי התורה . יקרא שמש כיא יחופשי התורה . דברגליהן רפשי ועדקי התורה והאלמונה יבי שמש למרפה ולרלאון עולם . וער ועונה לא יהיה להם צאסלי יעקב) ואחם אחצ"י יקרי וגיבורי עיר המהוללה מריקדם צמחצ"י וגדולי' מעמיצ"א יע"א צרכים אחם לה' כי לא נפחה לצכס אחרי המצתים ונדיחים אלו ולא נהרחה למלא דצריהם חן צעירכס ותליחם סדבר צשאלת פי גדולי ישראל הקרובים והרחוקים כמלית סמורה שאל אחיך וינדך זקנדך ויאמרו לך . וצמחצם חכות אצותיכס קדושים אשר צאנך המה סיה שצמחה לכס ינון יעמוד לכס כל ימי סייכס להסחזק צמחצת סכמי' ויעמוד זרעכס ושחכס לעולם וחוכו לעלות לליון צרנה ולשמות ססעם לאן קדשים צמועדי' . כנפשיכס ונפש סלעיר

דוד לוריא

בין ויכד להגאון מהרש"ל ז"ל

המלכות שצבולה לרמוח כי כולם ליון לליון המלוכה לקדש הקדשים) חמו שנישעיה סס צפרחה כי מליון חלא חורה כתיב צמחצתו ככון יהיה כוי ונכרו חליו כוי לכו ונעלה כוי כי מליון כוי כי מפני זה שידעו ויאמרו כי מליון חלא חורה ימחבו חליו כדרך הכהר המושך למקום שחשפך ונחצר סס אל הים :

ונמצא

שענין י"ע שר של גליות עמה צמח"ל הוא המחזיק צדיכו . הממונה בגאולה העתידה ולישא עיניו חמד אל ליון צית סייכו . ואחון אשר מלאס לצכס להשמות שפחה כצמחה (ח"ל כחי) המה צאים צמחצת להפריד לצכ אצ"י מקישורם צמחצ נחלה ובורמים להאריך הגלות צעיה . ח"ש (צירמיה ג') חליו שודר וכל נמרו נחקו (הן המותרין שחחזון צו צני ליון צצית סייחם) צני ילאו ויחייכס כי נצערו הרועים (הן הרועים צי רולים להחעות לאן קדשים) ואת דילא דקשו עיכ לא חשכינו וכל מרעיהס כפלו (וקרוב צעירי שהמעררים אלו ללכלה צהס שרש מרה ראש ולענה נסמקייחם ומדיחים צאשכס שהסכינו להפשיע נוסח החפילה סצקקות על ציחת משיח בן דוד וגאולה העתידה צצ"יח ישחחקו עלמותיהם צגיחייכס) והיום אומרים על י"ע סני לצעלו סוחיל וכתיב הקציע"י צקפרי' . ולמחר יאמרו לצעל המצות סצמורה ססן זכר ליליחת מלכים סוחיל וככר כתיבה י"עו צכל ספרי הקראתיקי ולמחר יאמרו לך ועבוד כוי וכתיב סלוחי רבי לצני גולם

אבל משה

ויבכו בני את משה שלשים יום ויתמו ימי בכי אבל משה

(דברים ל"ד ט')

אבל בני ומספר: נערך עיי א' מאבילי ציון לעת שלשים עמי יפרדמי בחלק
לד שמתיו של אותו צדיק ואסיד רשכבה'ג הגאון רמיויל וזקליה משה עיד
המשפט והושע עיד הרמז יהודא עיד דרוש אריה עיד הסוד.

מקדשיו שנחרב סיה צעזיל טאנסט
ואצותיו טטלו. ועונותיו סרבו. כל אלה גרמו לו והסכרם אללו לסחרב
ציה קדשיו והמלכותיו. כל על מורבן
בהעיק כל ציה ישראל צוכים חמיד ומילניס
בכל זמן ורגע על הסריפס טערק סי.
ועמי סרין עסויב כללויס להנים אטיס
בציתו עסור זכר לסורבן. לכן לא כן
קילוקן של לדיקים. כיל אפילו על עון
לחת שחטאו ישראל ילקף סלדיק כד כתוב
ואמרי הענה נלקף סלדיק ולא אמרי
סרבוה. וזום נלעז פ' סכחוב ולס נפס
שסוה צמיה לדיק כידוע לחת שכולס
כחסד סככיוו עליו עסוה חסד, חד בדורו'
חחטט מלשון חסר עיחסר סי חופו
עסעדם וסוה צעגס מעס סלרן.
צעשותס ח' עכל מלות סי אסר לא העשינה
וסינו אפילו על עזירה לחת יחסר הלדיק
ועטעס זס קסס יוחר כו. גס מעטעס
כי אין סככי וסלעז ריב על מיתח סלדיקים
כמו צחורבצתיק ככיל. וסלדיק אכד כו
אכד גי' ז' סייו לחת ז' עסחלקותו. ולין
ליש עס לז, וסוה ססספד כי עיקר
ססספד על סלכ'כדכתיב על עדי קופדיס
כו. ולזס קסס למרי סקציס יוחר
חסורבסתיק וזום ריפס עם דכחוב לסון
ססחלקות סי אללו לא עייך עיחס ללדיק

איתא צמס' (עגילס כיה צו) צעזנס
לרי צסכינ סחרב אין ומספדין
בלוכו כו סנלעז וסעשותי לס מקדשיכס
קדושתן חף כססן עועמיס וכמעט צינושתיו
עסס סככתי סריסודלי בקדשה עועדת. עס
אין ומספדין סספד של יסיד חלל קורין כו
ומספדין צתן סספד של רציס עס צנערס
פיד סיספדס דרציס מחרי ריס כו. וכי.
ריש לקיס ספדיי לססוה לורבס מרבנן
דסכיס צלרעס דישראל דסוה חרי סילכחס
צכיר פירחס אחר ווי סקרס חרעס דישראל
גצרה רכס עיב. ופלל סדכר כי ריש
לקיס לא עלל חזיה ענין אחר לסספדו
קן צו חיצות אלו מכאן אהס למד
עתיק ססספד סוה לצכי וללצל. ואיחס
צודיר אחר ר' יונה אין עוללין הלכות
לפני עטוה של עם וצעהנת כסוכס עס
סעעס כדי עלל להסיס דעוה ומסיספדס
ועיקר ססספד סוה לסחעורר צעכרי
ססחלקוה סלדיק עעוה'ז. כי קסס
קילוקן של לדיקים יוחר מחורבן צסתיק
עדיר ח'כס. ונגערס דריס סיסח צוהיל
עקולס עיחת לדיקים כסריפת ציס אלקיטו
וכסותריס סעס סעדיר עם סנורס. לכן
לפטר לומר כי סעדיר קלי צעכרי דקוציס
ולפכו קסס קילוקן של לדיקים יוחר
עסורבצתיק עכרי צ' עעמיס. א' ציה

אבל משה

איש צעולם למי אשר לו הרגש שלא ישכר
 לצנו וחוסיו על עיני המיתה באשר כי
 זה סוף כל האדם ובפרט צמות לדיק
 רשכצ'היג. ולעיד נראס לומר כן כי מלד
 הדין ססיוצ לקרוע על לדיק ורצן שי
 כמו על אז ואס כר ולפי הגמרא
 (צ'ויק כיו) ססיוצ לקרוע ד' קריעות
 על הלדיק סלו שאט עוסקין בהספידו
 וסייו. א) על גוף ססיה שנסרק והוא
 על שמו משס סקבל סחורה מסיי. ג)
 על סכחז והוא גיש יפוע סלבי נעקר
 סחורה כחכז וגס סחורה סצעיפ. ג) על
 ערי יהודא סכחצ' וסייו ערי יהודא
 מצע עיש יהודא. ד) סורבהמיק וירושלס
 אשר סס נקראס צסס אריאל עיש
 אריס ססיס ארי סכחצורה וכל סלו קרעין
 סאין עססחין עייס. אכן עיו אמר
 סכצ'ס קרעו לצככס ואל סגדיכס קרעס
 צלצ סייו ססעד ואלל כמשיל. והוא
 להכגיש ססעל וסעז סעליו לוקס ממוני
 סרון סלקיס. וסיה סכחכז וסצעיפ
 עמו וילס אס צליון וססכל יסדיחיס.
 ובגעי (מייק כיו צ) צעריי ססעד סס
 עיפוח סוא ציד וקילוס צרגל. אי לואס
 נקפוץ לא ידיו זס לזס צספיקוס כפיס
 וקלוס צרגל. צכצ' ולעקס צקול ססליד
 מסייס סרץ ספסלחיו. מערוס סלס אס
 צכלמוסי וירדנסי. סצנו צלרץ סערי
 זו סערי סורס סערי ספלה סערי ססוצס.
 כפלה עערה ראשייו. אי לנו כי סעלנו
 וסייו סעל סכצ'ס כדכחצ' וסס כל עדת
 ישראל ישנו ונעלס דכר מעיני סקסל
 ועשו אסח מכל מלות הי אשר לא סעשינה
 ואסעמו (ויקרא ד' יג) סכצ'ס דקדוקיס
 צזס סספיק. א) צחילס אמר ישנו ולצקי
 ואסעמו: צ) כיון דכחצ' ישנו לעס לי
 ונעלס ואי דכפל לנו סספיק לעס לי
 ועשו אסח מכל כיו. ג) ואס גס צזס

כי כמו שזכרנו צעוהיו, כך עומד ומשנה
 צעוהיו אלא סייך לסון ססללקוס סספס
 מעוהיו לעוהיו. ובגמי דכיס קלי ועדכר
 אלל צני ארס יוצני ססרץ. ולנו קלמי סדעח
 סקולס מיתה לדיקיס כסריפת צית. סלכינו.
 וסייו כי רוצ ססכנסתונו צחורכחייק
 רק על סעד סעוצ. צלוחינו סגלות
 וסלרות סמרסס עליו יוס יוס. ועל דא
 סנו צוכיס. כן כחינו על מיתה סלדיקיס
 צנת סלנו כוליס ססכרון וסעד סעוצ.
 סלל נעלס עססלכוס ססרגס ססנושי לסחודע
 ולחקור קינת מיתו ככיל הייו לספוס
 ססר ססעל וססעס סצסצ'לו כלסק
 סלדיק. וכגון דא כחצ' מיתה סלדיקיס
 כי לנו מיתו מוס. ועיו כחצ' וינת מוס
 ולא כחצ' ויגוע וילסק וכי כי מיתה
 דכחצ' סיה לנו קלמי סעד וסצניס.
 וככר מוצא צספריס דכחינת כילוך סקדוס
 דמרגיס סופיע צכל דור ודור על ראשי
 גדולי סדור רעי ישראל ובפרט להלדיק
 סלו שאט מעסעקיס בהספידו סעמו
 מוס וולד ציוס זייין ארד כיוס סטולד
 מרגיע כידוע. צודאי סוא צדורי כמרגיע
 צדורו. נקומס לא וכספ קיס מומיס
 סקצ'ס ולסדצק צמודיו מוס סוא רחוס
 כיו. כסס סליו קסס סילוקן. סיל יוחר
 מחורצ'מיק. והוא סצעון סדור כסס
 סלדיק ולא מסי עונות כיא סליו על
 עון אסד כלסק סלדיק. וכסי צלצו
 ורעיוניו צככג סלעתי לחקור קינת
 סססלקוס סל אוחו לדיק וכספס דכיו
 וכספס צמעיו. ויגעח ולא צללס אל
 סלמין צודאי נמלא זיה ססעיו וקלקלו
 סצסצ'לו נסלל סלדיק דנא. ולא יקרא
 עליו סלדיק אצדואין איס סס על לצ סייו
 לצרותו ולספידו כסלכס ככיל:
ובי סל וסין איס סס על לצ כן סוא
 לעמיד כי סיד יחכ סדצ'ר? כי

לפסול זה הכתוב הלייל בקיור וחטאו
 וחסמו: (ד) סמיני צין עדם ישראל
 לנערי הקהל. אך לפעמיך וקטו שכלי כנחר
 עיז האופן ואם כל עדת ישראל ישנו
 סינו שיחטאו צטוג ונעלם דבר שנעלם
 אסם החטא. וכדווש תיבות ונעלם דבר
 צין פתסם המקראות שאין להם הכרע
 ונאמר. אם כל עדת ישנו סטא שוגג מה
 עושם הקציע ונעלם דבר מועלים מאתנו
 דבר היינו סמנינו עלשון מדברנא לחומתם
 כמו ורעו כנשים כדברם (ישעי' ס' י"ז)
 והוא הענשי ורשע שהוא עיני הקהל
 כדחזיל (צ"ז ד' ע"ח) צמעסם דבנא צן
 צוטא ח"ד הכי ח"ל הוא קימא עינו של
 עולם דכתיב ואם מעיני העדה כ"י. ילך
 ויתעסק צברנו של עולם דכתיב הכי מחלל
 את אקדשי כ"י עממד. גיירכס גאון עוזיכס
 חסו כונת שקולם עיחס לדיקים כסריפת
 ציה חלקינו שסריכס נקראים עיני העדה:
 ואם יעלה על דעת חזק מהס כ"י לא
 לפולס יח"י סאדס רימי קנותינו צהס
 צצעים גנה ואם צגצרות כמרכס שנה
 וכבר הגיע עת לאת חזון סאסף הלדיק
 מן סעולס. ולא שגו צזס מאוצס ולא
 צחטאיהס אה. ואין סקולכ חלוי צס
 ואם חטאו חזס חטא קל. סאדס דס
 צעקציו הלל חייסמו מתכפרת. ואדכנא
 יוסריכס הוא. עיז סכתוצ חווצר ועסו
 אמת עכל מלות ס"י אסר לא סעש"נה
 ועיז סייך סלשון עמלות אסר לא סעשינה
 כ"י חיינס עצירה עקוימת כ"י. אצל סודיע
 לכו סחורס לא כן סדבר כ"י לא עחשנות
 עססותיכס חלל ואסמו כ"י חוקימו צזה
 סטא על פשע חס צכלל סאומר אסטא
 ואסוצ ואין חססיקין סיו וצכלל אכלס
 ומחחס סיס ואמרו לא פעלתי און וצזס
 עוד יגדל סעון. כ"י צלא סחטא סיס ס"י
 ק"י או ק"ד סנס סיד ס"י חקלר? ועיז צה

לגלות הפסוק ס"י צכיפול לסון ומידעס
 סחטאס. סחטא סעיקרי סכלשון סצצבילר
 נאסף סלדיק סנעלס עד כס. ואת
 אסר חטאו עליס. צאמרוס כ"י לא צס חלוי
 עיחס הלדיק. לא כן סדבר חלל סס
 קיעאו עינו של עולם ככיל יחעסקו
 צצרינו עיז וסוא וסקריצו הקהל פכ כ"י:
כן מורי וכבותי נחמו היום. ואם כל
 עדת ישראל ישנו ונעלם מנו סחטא
 אס עשס לכו. ס"י ונעלס דבר סמקויס חקור
 סחכמת. מדברנא לחיימתא. רלס מחסינו לחן
 ישראל **מ**עיני משה עיני הקהל
 ככיל. ולוקינו צסקורים סקסמא עינו של
 עולם וחלוי פן סיו יעלה על דעת ח"י
 מאתנו שאין עונותינו גרמו לנו. אך קיבת
 חזון. וכבר כלו ימי סיו וסכתינו של אוחו
 לדיק ככיל צהס סצצעים ואם צגצרות כ"י.
 ועי' גבר יח"י ולא יקות. וחכות סוא לכו
 מיסתרו מיחס טו צעיות מיחס זמניות
 כ"י לא לעילס יח"י סאדס. והגיע יוס מיסתרו
 ומכפרת עלינו. כ"י ח"ל מכפרת. ל"כ חלל
 ואסמו. וצזס אנו נקי עוקף חלל על פשע
 ונה"י חיו צכלל סאומר אסטא ואסוצ ואכלס
 ומחחס סיס ככיל. כ"י אס עונותינו גרמו
 כל חלל וצחטאיינו גוע ונאסף הלדיק צלא
 עמוחמנו. וצלא זס ס"י יוסר ויטר. סיפולל
 מי' דבר? וכיון סאשעוטינו גרס כל זאח
 וצצבילינו נחרצ וכסרף סלרו צלצנון ונעלס
 מנו סחטא רמו לוח אס בארז י' הושע **ש**י
 נפלס סלסצת וס יעסו חיוצני סקיד
 סחטאו סצצניכס נצצת ארון סקודס. גדע ס"י
 כ"י כל קרן ישראל. סוקר חרינו. סמס וירח
 סוא כיהו רצינו. מושס יוסעי. ס"י כפיס
 ופי' כפיל. קדרו ססך ולא אור. סעיז
 ד' אה צה ליון ולוקינו צסקורים. נחעורר
 נל לצבו ונחזור צחטוצס ונסוכ לצ סלצן
 עצצרינו וכפספס צמעשינו. כלומר ציודי
 על סטא. אשעמי וכו'. ונעססס דכרינו

אבר משה

עליהם כדן עורר ופושע נעים קולנו צבכי
 נשא ירינו וככה על לבינו אשענו . צבדי
 גזלנו כיו . ולצכות מצלי סגנות ולסחלנות
 אל לבינו שבין דא צל לט סאצרון חוס
 אבידים עולמים ואין לדיק נאצד אלא לדורו
 נאצד מאור עינינו ללבש טק ואפר ומעק
 צבכי סשתעכס אצבי קודש צראש כל
 סוּכֹת . געו עוריס צמוּטת כנאלו צדיע
 ריח . צדעעות מעסי סטובל נשמחו צליל
 עושיק לפררוע מעס ידו על הסעמים סנת
 וינלש סנת עטו מושוש ר אצדה נפס . ונקרע
 לצביו אל די עליון כשצובס גמורס כריל
 וסצילו אורו למי אהל מועד צ צבי
 וצמיד צעצרים סמליים כסלכס ומורס
 ועחצ ירוסס . וכבי אצל ומקפד לי
 אפשר בלא סודלס ועיניס . חלש ידוע כי
 סלדיק צא יצו צבית סמאצדין אושו
 כדחיל (סנח קרבי) איל רב סילת סו
 סחיס כסמאצדיל דססס קליענל וסייט
 כל זמן סמאצדין אורו כל סליס
 ססס קליענל . וירלס לט סלדיק סס
 סחנו סיוס . ירלוד עס סמס זס . מעסי
 ולפי יססו יסושיני דור דוריס ואין אוצרון
 צפכי סחס אלא דצרו סל מחוסינו דצריס
 סל עיסס מעס וסו א עס ססספיר סלדיק
 סלו אס סלדיק ר אליסו לידער צעסעסיס
 יעין אלי . על עין יעקב . חס דצרו . כל
 סמככד אס סחורס גוטו מצובד על סצרוס .
 דיקק עין סלסון גוטו עיוטר . ופי סס
 כל סמככד אס סחורס צמיו . גוטו אפילו
 צעת ססצרות מעוסי וססחלקו סכעעס
 מענוק . גיף צעלמו מצובד על סצרוס
 עכיד . נעים לבינו לצרוו סל אורו לדיק .
 דצרי סכמיס ססס וסווע **מ**סס כדרנוס
 סעדקיס אס לצות צבי אדס . צושו כס
 וכצרו ככלל וצפרע . ונכסשו לסיות למליץ
 יוסר ולמחל צו עונוטי . כי עד יוס לי
 כגידו סחנו סיוס . ומסיוס **מ**סס וסווע

לשון חפוש שייך על דבר הטמון ונעלם
 עקומה . עיי צביאורי סגריח (מעלי צי
 ד) ועל ויספס (צראשית ליא ליה) סרנס
 יוציע וספסס . וטועס לט ססעלס . סמט
 סעקרי ככיל לסרסר כסעווס לחזור ולמיל
 סעווכס וספסעיס . וחס אסר סעור עלי
 כריל , סלל נהיס חיו וססווריס אסעל
 וסאצו סלין עספיקין סיו וכסווס אל סי
 כי כסלנו צערינו ולכס ונעקוק צצנינו
 סל עולס כריל ולקייס סמלס וסקריצו
 סקסל פר — וידוע זלס עין סקרבן ססו
 קס סרסורי סעווס . ואצב נכסר ארס
 רעיון על עין קרבן . וחס סססעלס צעת
 חצילו ספר קועך ידו עליו ומסרסר עקודס
 ססעל . עכיו . עקיו . חמט . וסחורס
 עליו . אסר קך כססכסן סיסמו יסאצו
 צלצו . צאסר סוק כל אדס למות וסוק כסעס
 לסחיטס ועל ידי סמטל נכקס עליו עיסס
 מן סעמיס . כידוע . ולולל סי סעווצ
 צמחו וצחקדיו סערוציס סלל ספן צמות
 סווח כי אס צציו עררט וסיס . ולו
 לסציל אר לקרבן ולסמטו כסליפתו . יעין
 צוס סיעב כי לוס סי סגיד יל
 סייווח וסו צעת סעסעט צומן ססיל סי
 עלקין ועוכסין אורו עיו סמטל אז
 צודלי קיבל עליו סעווס גמורס סרעס על
 לסעצב וקצלס על לסכס סלל יי סי ככלל
 סאוור אסעל ואסוי כן יסי צלצו לעת
 כולל סכפר סעורו וסחיטסו סו סכפרו .
 וימיר סידיו וכו ירבק סעלס וסרינס מלל
 די סעווצ וסו עסילס קליסס וכפרס
 ויס צוכס ומסלכס צלצו על מעסיו
 סרעיס מככר ולססי סעווס סלימס
 כסכליס . וס עין סקרבן . **ב**ן מורי ורבותי
 קסל עדת יסכלל . לעס כולל סקרבן סו
 ונלמס פריס ספחיט . עעדי נל . סחילצו
 כל . וכסלל אל סי לצ עסור צרל לט
 וקוס כטן סקס סכניגיס ססחליו . וסחורס

יענה צמר סי. **משה** והושע צמקום קדשו. נקי כמים וזכר לזכר. עיי (עריכ דצרכים פ"ח). נעתיך ממנו שישה צרכים עלת סי ולקס כו' שיעליך עוז צעדיך לפני רוכב ערבות. ונעשה ענין ונחל עדמעותי העשוקים. כקניה ירמיה על שורבסעיק. הרירי כנחל דעשה יומם ולילה אל תחני פוגה לך גם עירך. גתי לשון עמם ושורבם כמו ולשיסו בהם (ישעיה סי ו) עירך ככיל זו תיה עירי סערה. וכל סבוכה ומוריד דעשות על אדם כשך. על עליו תתש צנה עכבודו בחוכמו. עיל רים עת לי כל לי סקצים סופתן ועמיהן צביה גמיו עד יום עלות הפשעה לעליונים במכרותה מעוסי' לנמרי לסכרחתה הערבות וספשולות פתחסום על ידם כמה חזר צתפונם עיי סככות. כמה סתענו זלום וצככי נקסס וזום כחכפר עיכותם. ועיי קבלו עליסם לסתמיד ולסגביר צלמוד חורת סי וצמרתיו סקרוטי. ולכחם נחל עינותם לנערי עיי סככות סכרות. חס כוונת סופתן כל מרי סדעשות ופעולותיהן אסד ללמד ועמיהן צביה גמיו למריסם ולעקומם צפערי חורם. צפערי סכוכה. שערני משילות. וכי. וצבין סדעשות סכרות נחעלם נשעתו לגמי ערוצים. וסנשעם שסם לקרחת סככנים. ועללכי סכרת אצורים לרקת די עשה לקצוע גידל על ישרא וצספעיועם ישרא לנקוסם צעוטיחיה וקליחה על סעולחיסם וכל אלה צצביל סככות ססם לססלמת נפש סמת כדעליי צמדיר (דצרכים פ"ח) צערין עיתה מעעים חיל צחוסה עעם נשקו סקצים ונטל נשעתו כיי. וסקצים צוכס ואוער עיי יקוס לי עם מעעים עיי יתלצ לי עם פועלי און רוסיק אוער ולא קס כציה כיי. שמים צוכים ואוערים אצד סקיר ען כיי. סלרן צוכה ואוערת ושר צלדס און כיי ועיי סעדיך

סחי כנאכר מאסדיל (קומס י"ב) וסוא מאמר פלטי חיל סיכן עשה עת צחלקו על ראוון כיי וכיי. עיי סוליכו מלמד שסיה עשה מועל צכנפי סככנים ומחיש אוערים לרקת די עשה כיי. וסקצים אוער עיי יקוס לי כיי עיי יתלצ לי כיי. ונקסס חזון סמאמר לסציו. סלך סייך לווער עיי סוליכו כיון ססקצים ככבודו צעלמו סחעסק בקצרותו ופחשופס על זס מלמד שסיה מועל צכנפי סככנים ומחיש אוערים כיי. וכי צלמירחם סוליכו אוחו. ועוד עת צל לסמיענו ססי עשה מועל צכנפי סככנים סלח צסיס סיותו כתיב וידצר ה' אל עשה פדים אל פדים. צמיתחו עלכויר. ונצין צמעע עשי דצרי סעדיך סני' ססמח מעכנח סדל אך צתיספח סניסם סקצים צוכס. שמים צוכים. סלרן צוכס. וכוס דצרכים סס צממל. סיכן עשה עת ססחלקות נשעתו מעל סנוף צחלקו על ראוון ונקצר סנוף צחלקו על גד. ססללס עיי סוליכו כלווער סנפס סחלק אלוה עמעל סייט ללחר לעד יום כיי צכל עת לי ססרלח נפש סעת סוררת על כעולס סספל. סחשונה מלמד שסיה עשה מועל צכנפי סככנים ולא סלל סככנים עמע עיי עדין לא סספער מעוסי' לנערי ושורס שודנס צחוך סעס חסו מלילת מעכנפי סככנים. אצי סקצים צוכה ואוער עיי יקוס לי עם מעעים עיי יתלצ לי עם פועלי און. שמים צוכין ואוערים אצד סקיר כיי. סלרן צוכה ואוערת ושר צלדס און. וכל לצליו סיו צוכין. וצני ישרלל צכו אה עשה כל שלסים. צום ענה נשעתו למרוס סלל סככנה עעש. ואז עיה אוערים דרך סיר וסודס לרקת די עשה ומצפערי עם ישרלל ככיל. וגרוסיק אוער ולא קס כציה כיי. וכל זמן ססלדיק צעיר סייט כל שלסים. סוא יום. סוא סודס. סוא סדקס. ועענו סוא סיוס נצקס נסעיס

יידבר ס' אל עשה פנים אל פנים . פנים אל פנים . גי' יהושע ודל ס' אל דלדל (ברכות ק"ג ז') אל חס וחסור אל האכל מוטב . ואם לאו יהושע כו' נשחת תחתך :

אם בלחצים לשון רבים . נפלא שלפנת לשון יחיד רח' לז' אל בלחץ יהושע משה נפלא שלפנת . שלפנת עם סחיצה גי' . משה יהושע עם סחיצות סחצי הקיר . גי' משה :

מי יקום לי עם מרעים כמו ספי' כחוב . מילי יקום כו' מי לי ריה . משה יהושע לייצ' יהודאי יקום עם כו' מי ליי יחילצ' עם פועלי פון :

ירכו מסייל אל סייל עמייל ריה משה קיים יהושע יהודא לייצ' אל סיל זו סחורה סחוקת בתי' דברים יקדוה בתי' פכסיות :

אשת סיל מי ינאלא חסה זו חורה . סיל הנקרה בתי' ככיל מי' משה יהושע ינאלא וינעת ואלחח סלעין ומליח טפל על דבר ספי' לו וכלד וסמליח ס' אל זס סבא סגלחך וסערו על פיו וכלד מוטו . ספי' מולחא ציניעס זעמל רב (ציפור הגרי' אשלי) :

אשת סיל מי ינאלא עסי' כעולס . משה יהושע ארי' :

שריו סחי . עשה עם סחיצה . גי' סליו . ויפרכי בעור גי' סמות . יהושע יסודס ארי' . סצוליס בעקסר ויפרכי עם סחיצה :

כי רגע בלחץ מיי' כססקציה ובי' בלף וקלף קיים יהושע יהודה משה בלחץ . חס רחוטו של הקצ'יס לכפר על עוכה צבי' צמיחהו . בערב ליל מולטיק כי' ליה עצ'ת סרסעי' סבת ריכס' ווי סצדס נפס נפס עם סחיצה גי' יהושע יסודס . עסי' . ילין צבי יחמלא כל סעי' :

חס לכו סער צנת נעילה סער לי פנה סמס . סמס זו עשה ככילן . פנה זיוס . פנה חודה . פנה סדרה ובעבור כי יפנה סיום כלער צבי' . עירחיטי סחה לשמה . יופי סדעחינו לזרים . נבולח סערך סיום צעני סחובה . סעני מחילה . סעני חן וסקר סעני סיי' עוציס וסיי' חדס לכבר חס רבו ספילו ללחך מיהס . ונכדו צנה סלחנה נפסו לסדציק במוחיו סצי יסומיס ודיין סלמטה . דורש טוב לעמו כודך נקס וסקר . סובצ ליון ויוסצי' בלחמה . ונקייס כל סעלות ברקדוקיסס ופרטיס . ובעקרת נפס . וצנה נעשה נחת רוח לרצונו כליסיע . חכות סירחו וקלוחיו יגן עלינו סיקויס צנו . וחסס סדצקיס צמ' סלקינו מיי' כלכס סיום :

חלק הרמו

רמו לליון סקצרות מן סחורה . מנין סלמח . ורלח עלס חדס וצנה סללו ליון (מיי' ס') סכונה עלס סדס סשיך לקרותו עלס ברבחי' עלמיו ספיקי נמוסס . סבעלמוחו עסרק הריס ונעצר סלעיס . עלס ריה עבדס . לדקס . מעסיס . עבדס זו ספלס כדחיל ועצדו צכל לנכס כו' לדקס לדקס ממש . מעסיס זו סחובה . וחינו סצאלס הלז יהיס כלול סלסס דברים סלו וסס סחובה ספילה . ולדקה סעני מעצרין חס רוע סבזיה וצנה סללו ליון ליון רח' לסקסר . סקסר עם זו ימי' סקצועי' לסקסר עולה יליון :

גמ' (מגילה כ"ז ז') ססוח דסוס חני סילכתח ספרח וספרי וסוספסח כו' חיל לרי' ליספדי' ער סמח סיכי נקסדי' סלי לנל מלס ספרח דסקר ספרח עסי' גי' משה . חס סזי . עם צין סקפי' דלרעל דיסרלל לסקרי' צבל :

לכם וברי. ולבקר שיעשה עלינו כוח חיים
 על של חסי אז רנה בראותינו פליים. ערב
 בצמחנת גלות. ילן ברי זו כבודן של ישראל
 ברי גיי כבוד. ולבקר צמינת רנה אז
 חלם צטיר ירון קרני כעצים אבדע
 חרומתנס קרנות לדיק :

אשכול

הכופר דודי לי. אשכול
 עשה עם החיצה ויאל
 קמאני קעורת. טהס כעו כופר צטמים
 המכפרים על צמי דודי לי :

אשכול

הכפר. אשכול צמי משה
 עם החיצה ויאל חזומרים
 סאמר נגד יאל קצמים טצירד :

משה

אל שדי יהושע אריה
 עהיכ עולה חרייב מלית לזוקצא
 ח. גי. ה. יהודה גי שלשים אלול מלית
 צני כח :

אשרי משה

יהושע טבא לכאן
 ותלמודו צידו :

מי

לי צטמים רעו משה יהושע יהודה
 לייב צטמים ועמד טיהי עמד זו
 קהל ישראל לא חמלתי :

גדוד

כיס טנדך זו העטריך משה
 יהושע יפאל לך מיתחו יהיס
 רפואה לכפר עלך :

מי

יגור באהלך משה יהושע יגור
 באהלך משה יהושע ישכון נהר
 אדטיך. הולך חמים טהי מוליד חת
 טעס עפי החיים. וחומים קודס לאורים
 כדכתיב וללוי אמר חמד ואוריד כר אורים
 וחומים חס צמינת טעס ויח. יהושע
 הוא החומים סיינו היכה ועשה זו האורים
 טעמט עסיר ונותנת אור צינת וטיח
 משלמת סיום עם סלילה. חת הוא בדדזיל
 אורים טעמליים חת דצריהס. טועים
 טעמליים חת דצריהס :

לא

יקור טבע מיהודה. טבע גי טיש
 סיינו בצור כעו וכאית גצורתו

צמ: צורת סקמת טרת ונעירם הסולות
 מארץ ידאל. עזיקן גיי רחום טלא
 יקור ענו סרממים חמיד. עד כר יצח
 טילה גי עשה :

לא

יקור טבע מיהודה כוי. טבע מיהודה
 עולה טקיס עם יג עקרים וטלטה
 רגלים לא יקור לעולם. ומחקק עזין
 רגליו. מחקק גי רמיח עזין רגליו וסוח
 קרחא דיוטפס דהוא מרגלס דשכיחתיס :

משה

יהושע יהודה עם סכולל
 גי הסחורה וסעלוה עם סכולל :

כל

הקיבצו עקוס לחפילתו כוי וכטמת
 סומרים לו א"י אריה יהושע
 עניו. א"י אריה יהושע חסיד משלמידו
 על אצרכס אציו :

כל

הקיבצו עקוס לחפילתו סיינו ללרכיו
 בחפילת חלקי. כלור כוי אז חלקי
 אצרכס צמרו. מכאן טאין ארס רטאי
 גטחשלל על לכריוצחוד יח צרכות. וכטמת

כוי חי עניו חי ססיד חחלמידו טחיל
 ומל לן דחיל קבע חקוס דכתיב וישכס
 אצרכס בצקר. בחחלס לטודות לדי כדיו
 אל סמקוס אשר עמד טס פני סי וסן
 עמידס חלס חפילס ואחייב סיס חקצט
 חסדים ולרכיו חקקציה וחוס דיוק לשון
 חפלתו. קיבצו עקוס לחפלה :

ועל

דא טוכל להעלין עחטויל (ריס
 כיס סי) חיר טיח נתקטרו טמים
 צעצים וסיינו צחשכת העצים. ונרלס
 דמית לצנה סיינו פני יהושע כחיל צעטרים
 והשעה לחודט סיינו צליל כינו טצת
 ככצורי העס ליינר רחש חדט עוד עעטו גיע
 סחודט ויחמלף חחל ויחליפסו די לחיים
 דרפואה וכו. חיל ריני כוי. וסוחו סיום
 סיינו חייכ חתס אעו כוי סיינו חלדיק חלו
 חס יכראל וספידה ריב כוי :

אשת

סיל חורה הנקראת צטס אשה.
 סיל זו סחורה סנקרית צמים דרכיס

כ"ל שאצטו. וי יאלל כדאיהא (צ"ח) צכוח מ"ב) על כל מצידה ים חליפין מצלחיה צנח מי מציל לנו חליפתו מי מציל לנו חמורתו וסכנתו עליו חמלא: **מכר** חלל כרואים לנו גדולת האיש מעשי חייים פיה ים החלמוד וכו'.

הקדושה יתרה שמועל צעוהו הסמורי קראו צעוהו עלי אדמות. קראו דקדוק היצב צעוהו של הלויים חף שהם עלי אדמות. אם כל חלל לוקם ונו צפשינו וצוהינו גרמו לפקיר מעלינו הקדושה וסעורה. כהים שוששים צום חולי חיו לא יאבה צו ד' מרוב סעלחנו שאיל לפניה לדיק וקדוש הם צאכנו. וחולי הגענו חיו לשערי העוואם שהסכנה חללינו לסקצים להשצית ונו קודם הקדש' ויגדל עון צה עני מחעלה קדום וכו'.

מיר נקח לנו כל חלל לחוקר. לפו חיים על ראשי חיים ריה מיתה יהושע עשה על ראשי אחרתי גזרתי. ממוסם שחם חם צעלמותי ככל ששייך עליו לקרות שם עלם. וירדינה לשון שצרון. עמאלת צעולי לא זכרה לחריכה הייט האחרית וחרד פלחים פלח יהושע משם. הורד ענו עטרתו הפלחי ומפלא. אין ענחם לפ. מנחם סימל חזר ומנחם על מעשיו צצכי ודמעות כדרך המנחמים כמשיל צחלק. הדרוש שעיקר הסחיבה חלוי צצכי ונהשחלכות הנפש. וכל סכוכה וצחלצל על אדם כשר מוחלין לו על כל מינותיו צצכיל סכבוד טעמה ולכאורה חם שייך צום לשון כבוד וכו' זה לפנים משוסיד רק כבוד צעלמל סלח חיוב גמור מוטל עכא"ל. כדחזיל וצרעבים (צ"ח ע"ה אבילות) מי שאינו עתחצל כ"ה חיי זה חיי צכלל אכרי. אכן רעל לום צצכיל. סכבודי ג"י צכים טעמה איב כלריך עוד עפע צסקפידל זה צרוכ

צבי. פתח סהים יוקח צסקפל וצכי גוע יששם עלה מצבל. יששם עם סחיבים עלה יהושע אריה יהודה עסיכ. עלה מצבל מחריטש. צריקק. צסקלסכ. לחמצי. וענו ספר מלחמות סחורה וסעורים. מלחמת הדת ומנחמים. ענחג ישראל חורה. וכל ספורן כ"י ישכנו נחש. וכל ח"ח שאין טוקס וטור כנחש כ"י. וצמקירית נפשו ח' להחזיק קנן סחורה. ומלחמים ולספיצ ללומדי. צכויים צכל ספילות ישכל צרוחי וצבסמי ולימד חח העם דעת עד מקום סידו אגעת. נשים נל דעוהמי צכארות להיות לסגולם. ולקיים מיעיני זו דעוהמי צכספ שמיט. צחפץ ורלון וחשוקה כמו וככספה נפשי. וצידוי כלאר ה' הוא סלדיק כ"י פיהו עריט ולספוד שיה זו חללה לפני סכורל חיש צלחמות וצצירה סנוף. ולהראותו כ"י צכו אכמותיו ולציו דוי. ומכה לעמילה וקליחה וכפרס. ויקיים צכו ומחה ס' דעמל מעל כל פנים ויצלע סמות לכלל. ובסס ס' כדגול:

חלק הדרוש

גודע ציסודה. ציסודה ממש כוממות חלוקים. צרוכ מעשיו ולקדוהי ומנחמי לשמור דרך צהיה וסגנים חמיד על דקדוק קל לקיימו כחיקוט וכסוהי: **יהודה** חמה יודך לחיך. יודך חרתי משעע לשון חולחה על סלעת ולשון חודים ושגח. ועי' כחצרך צבי צככות סל' ידך צצורף איצך סייט חריבי פדת סחורה וסאגרת חם יודך לשון סודלחם. כלומר יפה עשיה יפה דנת כ"י שלחמת מלחמת הדת וסמט"ס. סבי וישחפו לך כ"י זו העקיימים ואל חמוט חורה אונך עי' יודך לשון חודים שעי' נחקיים סחורס וקעיטי' ומנחמי' ספ' וצגיט נחמיים כ"י

יאל. וזימלו מעשיהם. ודח דברויל על האי
 שופרא עלשון שופר דבלי צארעא קאי
 דביאל. כלו דרמעות עיינו. זלגו צבני
 דרמעות. פתח האי ספרדא. שומח לחוגי
 כהשבה. ששן ויגון סודצקו. ששן צנינו
 חר ייג מורס ויז דרצקן. ולי מורס צני נח.
 ויגון זו הקבר הנקרא גן שאולה. סודצקו.
 כהניו בחרב כפלו. ואלמנותיו לא תצניכה.
 כאלמנות נשארנו בלי זן ומפרנס ומספיע.
 והוא צבזיל עון בית ישראל. ואס העון
 סזה יסיה קטן צעיינו. עיז אור הנביא
 (ישעיהו לי ס') לכן יסיה לכס העון סזה
 כפרץ נופל. נצעה בחומס. אלו סיה
 שומרי החומות. ועיין רשיי שס. אשכ
 פתאים לפתע יבוא שברה של ירושלים
 וסומותיה נשצ'ר כוי. כמות כוי. ולא ינלא
 בצביתתו חרס לחתית אש מיקוד זו
 סרהור חצובה. או לחסוף מים מנצח זו
 בבי דרמעות על השרפיה שסרף ס':
ואת כל הבית הגדול סרף צאש (מגילה
 כ"ז) ריי ורבי'ל סיה עקום סמגדלים
 זו תורה וסיה מקום סמגדלין זו הפלה
 עיי. וסרתו כיהל וייד תורה דכתיב כי מליין
 תלא תורה כוי. וייד חפילה כנקשת
 סהמעיה לשמוע אל סהנה ואל סהפילה
 למייד מקום סמגדלין זו הפלה קאי על
 סורבן בית סנקדש לצד שסס סיה סעיקר
 ספנה וקרצנות. וייד מקום סמגדלין זו
 תורה דיין וואת כל הבית כוי כל לרבות
 סעטול לבית זו לין וירושלים:
כי תלא אש זו קלף וסיעה של סקציה
 ומלאה קוליס סטאים ועצירות ססמה
 קיץ ודכר להצערם ובהקוליס סלזו סמגדל
 סצערס. ונאלכל וכלה סלדיק ססור גריש
 סמטציע אח כל סעולם כולו צתורה וכי.
 או סקמה. סקומתן של ישראל כדסזיל
 (ינא ליס צ') חיר סציא חרי אפילו צבזיל
 לדיק אחד סעולם סתקיים. סנאמר ולדיק

מליין תלא תורה ודבר ס' מירושלים.
 ומענו ילא תורה ציראל צערי יהודה
 דסוס סליע צהון כגון סקילי'ז (* וערי
 יהודה סרץ יהודס מעש.
גור חריס. יהודס. גור על סלמנו
 צעו וסעלועות כמו גור צימי עלומי.
 חריס על גצרותיו צתורסיק וכסלחותיו
 צקיום סמלות ודקדוקיין. יהודס גיכ רוח
 על גצרותיו כדמלינו צמדי'ר יהודס סכסל
 סמו צצרכו סל מעס גצור סיה:
מטרה צי עליה. מערק צני עצירות
 סלסס הנקראים ערפי ונגעי
 צני סוס וליעס ססנאו נקי צני עליה
 סעליהן סוף מודס עבה יס סדי ליי'ז סרשי
 ססנה. יהודס צן סדי למסר יי'ז סצ'ני יס:
כרע רצן כלרי. צמידותיו סעולות
 ולקוטיו סרבות דצהון מקטע
 נגליהן וכרעיהן דרשיעס:
רביץ הנצץ תורה ציראל. רצ פעלים
 מקצבלל סרבה ציציית וסצירות
 סל סיה וירלי ס' וסויס. אף לעת זקנותו
 וסוכה לכאיה צפרו כלרי גצרותיו. ולא
 קס ולא זע מסוס צריס סצעולם כעצע סלרי:
וכרביא ססיה סנקס סצאליות.
 סיינו לזס ססיה סלוש מענו
 מכפי כמות סלרי **משה** יסוע יקימנו
 צכמותיו סגדולות וסכסצות:
רא יקור סצנו כוי סיינו כמותיו צתויסיק
 כמו צצנו סופרים זו סיה ומסוקק
 כוי. עד כי יצא סילס. ולו יקסה עמים
 עיי שופר על סיינו כשופר קולו. כשופר
 סוס סמתיעיס זו מן סקלס אל סקלס
 סלרי יסאג קול. קול גאון לרקתו וירלחו
 ומעשיי. וכל בית ישראל צסעס קול סשופר
 סוס סולך וסוק ססציתו רעיוס וספירו
 מסצבסס. וסרד סעס. חריס סאג עי לא
 (* סקלס. קאונג. לאמע. דריסק.

הוא שרבו ספורים במצלי צה יתודם
 ונחשוף נח עים צנח כחל זו סכרי
 והדפעות שחולתם רבס הן לנו החיים
 בעיני הכפרס והן למש המחה לעליהם .
 ומלך הטבע טוכל להצין חועלתם הנשגב .
 כי הצרכים והדפעות צאים מרוב השחפכות
 הנמש . והדרכות הרעיוני וכלם שחלערים
 לנו כיכ עד שדמעותינו על לחינו יחלו
 כחם השתפכות כפ שות יסיס
 בזה לסלמת נפש העת . וגם בחינס
 שחורים ומתחמים לנו על מעשינו הרבים
 ומדלדלים וכי ולא נחזור עוד לבקלה
 וכדקק מהיום והלאה במעשינו ובמלעדינו .
 סבינו וראו צמחם באס חיו קרה לאחד
 חזה קיצה פרתים צמחין ובפרט צמח
 הניף . אז כל בני משפחה ואוהביו וקרוביו
 צוכים ומתלחמים על לבנו ועל עיננו נסאו .
 לנו עניי הלון שהמורה עאכוכי חכם שום
 הכלקרוציו ולא עוד אלא שלוקח מנו הרועש
 ובשארנו כללן בלא רועה ומשה סיי רועש
 לאן . ולוקח מנו עין הקהל כחל בשלק תפסע
 וכולנו כאחד לוקי' צקורים וכעורים
 לנו מגששים . לצב מי לא ישפין כדונג
 מרוב דמעות וכי . שריו צמות יקצרו הוא
 הלדיק תפשידים ופלטים על קיום
 החותיק ופרטים צמסירות נפש . ואלמעתי
 לא תכנינת , צכו צכו להילך כי כצרו
 תולך מאתנו , וכשיצא אל די צלב פלס
 לקיות עבדים כאנרים לדי חלקינו ונחשק
 לפני פקציה נקבלת זו וערבה לדי ונכס
 יסודת זק קרצן שתבחינו מנחת יסודת
 קיסיס ירושלם כימי עולם זו ימי משם
 דכתיב יחזור ימי עולם משם . והשיצנו
 די סליך ונשובה . חדש ימינו בקדם .

חלק הסוד

(ישעיה) דררי חריאל קתחא דיושלם ,

יטיע . או השדים , עם קדם כל פעם
 שאחם חודש חוקע תחלל צה שדקות כן
 הוא החיס . והאש הגדול הלו שנסקף כיכ
 היא מפני שחללם על ידי קוליס . והעם
 בוף חזק ולא ברעא . שלם ישלם העצביר
 אח הצעה . וסכה לחנו פני העצירות
 שלנו נכלת ונאסף הלדיק גדיש . קעה . שדה
 כחל מחויבים לנו לשלם מלשיד החזק
 שחמסום בעבור הקוליס והחומים שלנו
 להחיותים . ולהלמענות . ולחיים עניים
 הלוודים מחוך הדחק שכולם סיו צוחקים
 בעץ החיים הלדיק הלו וכמה וכמה הזיקה
 ברענו לכחיא צפרע . ובמליח עולי כקף איא
 לשלי הסזיקות הריל . אי לוח כשלם לא צמה
 שיכולתנו חס שוכבם אח האש ברעושינו
 שדמעות יחלו בלי סגונות על שרטיפה
 הגדולה . בזה יהיה עעע חשלומין סינו
 לשעור על להבא שלא יסיה בנו שום חזק
 סיו ולא ישעע עוד עוד ושכר בחיכיו ואין
 סרץ ואין יוללח ואין לוחה ברמוכותיו :
דררי ומורי קראו למקינותו והס יהיו
 צעורינו ונקיין על מרצן הציח
 הלו עקים שמגדלין זו חורה והפלס .
 נחמוטעו עמודי החורם והשפלס ביסד .
 החורה . ראש וראשון צדורותינו זה לשוית
 צחיה ועמוכותכו . השפלה . על כל לשיח
 סינו הולכים אליו והוח צמקירת נפשו
 באהבה ישראל ספך שיה וסחפלל לעני
 הצוכא בהוצי' וצקש רחמים מלמניו . ולדיק
 בוזר וסקציה וקיים . נחלדל עמוד סגית
 וסירחס . סגית . עם יחומים קערים
 נכוצים צפרע ועם אחציי בכלל . וקירחס
 עמוד החיכון להסוקת הדת לצל נדת מנה
 כדס סיו חלי מהעורית חמרוים שצחמרוים
 וספלו ומנעתי רק להצביל העם ולסורחם
 סדך אשכ ילכו צה . ולולח משה צחיו
 ועוד צפרן ולולח יסודם שסבטים חכני
 שערצנו : איך היא מלכינו ופעמדינו לעת

י"ג וחי' . בגון לילית גי' תי' ד' כנצ'י
 לילתא דים כנץ גי' סיר . סי' סו'יין
 ה' קשרים דכל סד פן י"ג . הפילין חר'
 סי'יין חיר' . חי' פרוצות סי' בחים לרצעה
 דשל ראש א' דשל יד סן י"ג . וסן י"ג
 ח'יין דלרצע חיות חרים סור נטר ח'ס .
 ג'י חיות י"ג פנים וחדס סוא סי'יג סכל
 לרצע חיות ככללים צי כידוע . וצכולסון
 עי' פנים ועס פני ח'ס י"ז פנים וד'ס
 לרצע סמותיו דלדיקיא . ע'ס'ס י'ס'ס'ע
 י'ס'ד'ס א'ר'יס . א'ר'יס סוא סכלשון
 דצארצע חיות סגיל ופני' ח'ס ד'ס דגב'
 דעס'ס כידוע :

אשרי משה יוסע סגדל צחורס
 ועמלו צחורס ועיסה כי'ר
 לילולו גדל צס'ס עוי'צ וכלער צס'ס עוי'צ
 ח'יין מסי'ע וסס'ס דעיס צחלין ז'יס נס'ס'ג :
ושמתי כרכוד סג'ס'יין פליגי צס'
 ח'י' ס'יס סס'ס'ס ומיס' יס'ס'ס .
 דלח'ריין סס'ס'ס ד'ס מ'ס'ס גי'ע'ר'יס סס'ס'ס .
 ודלח'ריין יס'ס'ס'ס ד'ס י'ס'ס'ס'ס גי' יס'ס'ס'ס .
 סס'ר ד' סן לרצע ח'יין דס'ס סוי'ס דל'ס
 סח'לי' ל'ס ל'ס'ס סס'י'ד וס'מי' ס' ל'ס דע'ס'י'
ואתחנן מ'ס'ס'ס . ס'ר'יל סס'ס'ס'ס ח'ס'י'ר
 סח'לי' כ'י' כמ'יין ולח'ס'ן . ס'י'
 סק'ע'יו ע'מי'י' וד'ס ס'יס סוכ'ס ח'ס'לות . סח'ל'ס'
 גי'ע' ח'ס'ע'יו . וד'ס ס'יס ח'ז'ס . סח'ל'ס ל'ע'ס'ס'
 (סח'לים ל'י) דלח'ס'יס'ו ס'ון ס'ק'ע'יו ח'יין
 סח'ל'ס'ס כ'י' ע'ד ויס'י כוע'ס :

משה עי' סל סס'י'ד ויס'ג ח'יין וחי'י'
 סל ג'צור'ס ס'יס ס' . ס'י'יס'
 צמילולו מ'יס' :

יהושע סס'ס'ס ל'יס עי'ס סוי'ס :
יהודה א'ר'יס ע'ס ס'מי ס'ס'יס'ות עול'ס'
 כ'מי'ס ע'לות ע'ס'ס'
יהודה ס'ס סוי'יס וד'י רגלי סמ'ר'כ'ס'
 וד'ס ס'יס ח'וס ומסוק'ק ע'צין
 רגלי'ן . רגלי'ס ד'ק'רי'נ'טי' . י'ס'וד'ס א'ר'יס'

ל'ר'יס'ל . מד'ס'ס'ס דקור'צ'י קרי'ס ח'ס'ס ל'וד ס'מו
 ס'ס'ס ע'ל ס'ס'ס ח'רי'ס י'ק'ופ'ו . ס'מו ס'ע'יס' . ר'צ'
 זק'ני ע'ס'יס'ל'ס'ס ל'ל'ס'ן ע'ד ס'ס'ג'יס י'ק'ופ'ו
 כ'פ'יס'י' ס'ס . ס'ס'י'ד ד'כ'י ל'יין ח'ז'ילות ע'צ'לי'
 צ'לי מוע'ד . ד'יכ'ס כ'בי ס'יי'צ ח'וד'ס ל'כ'כ'ר ח'ס'
 ר'צ'ו צ'ס'ס'ס וצ'מו'ע'ר'ס . ס'ס'ס ד' מוע'ד
 וס'ס'ס . ויס'ע'ן צוע'ס ח'ס'י' ע'ל'ך . וכ'ס'ן - מ'א'ן
 מ'ל'כי ר'צ'ן . וכ'ס'ן דק'רי'ב ע'ל מד'ס'ס'ס
 ס'א'ר'יס'ל . וס'יס'יק'ופ'י ל'א'ר'יס'ל . א'ס'ס מ'ל'וק'ס'
 לעי'ר ק'ר'ח'ס' ד'י'וס'ל'ס'ס ול'מד'ס'ס'ס ד'נק'ר'ס'
 א'ר'יס'ל . וס'יס'ס'ס ח'ל'רי'ס וס'רי'ס ע'ל'ס'ס לע'ר'ס'
 ויל'לו'ס'ס גי'ן ס'ס'לי'ק'ס' . וד'ס ס'יס ס'ס'לי'ק'ס'
 וס'יס'ס ל'י' . ק'י'י'נ' י'ס'וס'ע'י' כ'א'ר'יס'ל כ'מ'ד'ס'ס'ס'
 ע'ס מ'צ'ס'ס מ'כ'ס'ר כ'ך עי'ת'ס ד'רי'ק'יס מ'כ'ל'ר'ס' .
ועתה א'ודיע נ'ל ח'ס'ס'ס ח'ס' . א'ס'ר ח'י'
 ע'וס'ס ל'כ'ר'ע'י' (יס'ע'יס'ס) ז' כ'ר'ס'
 ד' ל'כ'חות צ'י'ת י'ס'ר'ל'ס' . ס'ס'יר ע'ס'וכ'תי וס'יס'
 ל'צ'ע'ר . וס'יס' גי' כ'י' . ד'ס ס'יס ח'ז'ס ד'ל'י'ך
 ח'ס'יין ע'ס'ע'יס'ת'ו ד'ל'די'ק'יס ד'ס . ס'י'יס'ס מ'ס'ס'
 י'ס'וס'ע' י'ס'וד'ס א'ר'יס' ע'ס' ס'י' ס'מ'ו'ת'
 ד'ל'די'ק'יס צ'יע'ני' וס'יס'יס' . ל'צ'ע'ר . פ'ר'ן ג'ר'ו'
 ז' א'ר'יס' . ג'ר'ו ע'ס ס'כול'ל גי' א'ר'יס' ע'ס'
 ח'ק'י'ב'ס' . וס'יס'ס לע'ר'ע'ס - גי' י'ס'וס'ע' . ע'ס'
 ס'כול'ל ס'נו כ'כ'וד ל'א'יס א'ס'ר ס'ס'ס'ס כ'ל ס'ס'מ'יס'
 י'א'ס'כ'רו'ס' . ס'ע'יס גי'ע'ע'ר'יס כ'ע'ס'ס' . ס'ס'מ'יס'
 ס'י' ס'ע'יס'ס כידוע . ז' ק'ע'י'ין . צ'י' ס'ע'י' ס'ע'יס' .
 ס'י' ס'ע'יס' . ס'י' ס'מ'ו'ת' . ל'ס'ס' . ס'י' ס'מ'ו'ת'
 ד'ל'די'ק'יס ד'ג'ן . מ'ק'ד'ע'י'ן ד'נ'ס' ק'רי' ל'יס' ד'י'
 מ'ע'ס'ן וס'ק'י'ין ד'ל'ס'ון ע'וי' . צ' . וצ'יע'ד'כ'ס'
 א'יס'ס'ל'וק'ופ'ס' ס'מ'ו'ת'ס' דל'ע'יל'ס ע'ג'י'ף ד'ל'ס'ח'ס'
 א'יס'וס'ק' ל'ס' ס'ס'ס' . ס'י'יס'ס וס'ס'ס'ו'ס'ס' א'י'ך
 ח'ת'ו'ן . וד'ס ס'יס ח'ז'ס' . א'י'ך ע'וי' . צ' ל'י'ס'כ'ס' :

משה י'ס'וס'ע' י'ס'וד'ס' . י'י'ג ח'יין
 ד'צ'ח'ל'ס'ס ס'ע'ס'ס'ס' דק'וי'ב'ס' י'וד'י'ד א'ר'י'י'
 ח'ל'די'יס' . י'י'ג ע'יק'ר'יס' . י'י'ג ס'ר'ס'יס' ד'ח'ר'י'י'ג .
 ח'ר'י'י'ג ד'ס ק'יע'ס ס'לי'מ'ס ע'ר'לו'פ'ס' ד'ל'ר'ס' .
 ר'ע'יס' וס'ק'יס' . וס'יס' י'י'ג ס'ר'ק'ון ד'יד'יס' ור'ג'לי'ס'
 וס'וס'ס צ'א'מ'ל'ע'ס' . וס'י'יס'ו' ע'לות צ'ס'יע' ד'צ'ס'ון

אבל משה

צדיק מִיֵּצַד שְׁמוֹת דְּמוּיָו. הֵינּוּ עַם
 אֱלֹהֵי גַ' מִיֵּצַד. וְהַסִּיחַ דְּיוֹדִין
 צְבִיבוֹסִין גַּ' קָסִיחַ וְעַם שֶׁל מִיֵּצַד עַם אִי
 דְּלֹדֵי גַ' לְדִיק. וְהַסִּי יִזֵּן אֲחֻוּן אֲסִיחַ
 דְּיוֹדִין צְבִיבוֹסִין אֲמַסִּי יִיזֵד וְיֵז דְּעִיֵּצ.
 וְדַל הֵיט חַס אֲמַנְו לְלִדִיק כִּי עֻיֵּצ.
 עֻיֵּצ אֲחֻוּן דְּשִׁמִּים דְּקֻיֵּצִים וְעוֹב אֲחֻוּן
 צְלִיקִיִּיא דִקֵּן. כִּי עוֹב. כִּי פַעֲמִים
 עוֹיֵב גַּ' יִשָּׁר. וְיֵיב פַעֲמִים עוֹיֵב גִּימְעִי
 לְדִיק צְסִיחַ מִיֵּצַד. מִיֵּצַד פַעֲמִים עוֹיֵב גַּ'
 לְדִיק יִשָּׁר. הַצְבִּיחַ גַּ' מִיֵּצַד מִכְּלָן חִיּוּצָה עַל
 הַמַּחְסָבִלִים לְנֻכּוֹת. וְדַל חַס כִּי צִי גַ'
 הַצְבִּיחַ יִכְצו יִמִּיך :

אלופי הַיּוֹרִי וְמוֹרֵי צֶלֶן וְנִלְוֹת. עַל הַאִי
 אֲוֹלֵל דְּחֹרֶה וְצִלּוֹת. אֲוֹלֵר יִכְלַח
 ה' דְּצִי צֶרְעָה. וְאֲוֹלֵר גְּמִיחַ דְּהַסָּךְ מִיָּן וְיֵי
 לְאֲזֵל. וְיֵי לְחֻצֵּלֵה. קִרְאוּ לְמַקְוִיבוֹת לְכַסִּי
 דְּשִׁכְרִיֵּצִים (חֲגִיגָה כִּיס צ') (דְּלִמְעַן בּוֹד גְּמֵרָה
 מִכְּבִי. וְנִמְעִי מִיֵּחַ לְאֲזֵכִי. וְדִלְמִיֵּן עֵטוּף וְכַסִּי
 עוֹרִי דְּכַר רִמֵי מִכַר דְּכַרְבִּי הוֹל) וְלִדִיקִיִּיא דִקֵּן הוֹל
 אֲרִי צֶר אֲרִי דְּחַס צֶחַר דְּחַס גְּבִרִי דְּכַרְבִּי. וְכִידּוּב
 לְחֹהֲבֵי וְנִכְרִי לְדִיקִיִּיא דַל דְּחֹס לֹו לְאֲזֻחֵי
 כְּחַבֵּל מְדִיחַ עִיחַ מַשְׁבֵּט דִּיהוּדָה. וְהַסִּי יִתֵּן
 אֶל לְבוֹ. עַם צְבִיחַ. דְּכַרְבִּי שֶׁל עִיחַ דִּיקְסֵד
 יִסְפְּדוּבִיחַ. כִּי פַחַח רִמֵי וְאֲמַר רְבוּ עוֹבוֹתֵי. וְיֵי
 לֵן וְיֵי לֵן עַל מַחְסָבֹתֵה דִקֵּן. כֵּל מִיֵּן דִּין מִן עֵבֶר
 אֲלֵהֶם שְׂמִיחַ יִשְׁעֵדֵד אֲרִדְדֹחַ לְבִית אֲלֵהֶם שְׂמִיחַ
 כִּי וְכֵל דִּי לֵל לְהוֹי עֵבֶד דַּחַס דִּי אֲלֵהֶם כִּי דִינֵה
 לְהוֹי מַחְשֵׁבֵד. וְהַסְתַּלְקוּת לְדִיקִיִּיא דַל הוֹל
 דִינֵה דְּחַחְשֵׁבֵד בֵּן מִרְן דְּשְׂמִיחַ לֵךְ מַחְסָבֵן צֶרֶךְ
 כֵּד חֵטֵל אֲצוּבֵי לְקִיחַ עֵבֶדֶךְ אֵן וְנִדְוִדִין קֵסֶךְ
 מִרִיבִין כְּפִשִׁין מַעְבָּחִין דְּכַפְשִׁין חִילֵל לִית בֵּן
 לְרִלְוִיךְ מִרְן. אֲסִי לְכֹאֲרִיבִין דְּחִקוּף עַלְן. רַחֲמַנֵה
 דְּעִנֵי לְחֻצִיִּים לִיֵּחַ עֵינִין רַחֲמַנֵה דְּעִנֵי לְמִכְּבִי
 רַחֲמַנֵה עֵינִין. רַחֲמַנֵה חוֹס. רַחֲמַנֵה פְרוֹק רַחֲמַנֵה
 רַחֲמַנֵה עַלְן הַשְׁחַח צְבִגְלֵה וְצוֹמֵן קִרִּיב כְּכַרְבֵּת
 לְדִיקִיִּיא חֲדִיר צִימִיֵּו וְצִימִיֵּו חוֹסֵב. יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל
 פִּי הַמַּשְׁכֵּר אֲלִיָּו *

הַגְּמֵנָה בֵּן אִיצ וְיִרוּשָׁלַם וְמַצְפָּה לִישׁוּעָה

עַסִּיכ גִּימְעִרִיחַ דְּגִלְוִי עַסִּיכ וְעַסִּיכ הַחִיּוֹבִים
 יְהוּדָה. זִיךְ אֲחֻוּן דְּלִיֵּצַד עַם מַכְלִסִּיךְ
 דְּצִסְוֵן כִּיחַנֵה אֲרִיִּיחַח. וְיֵי מַלְקָסוֹן דְּלִחְסָלְקוֹן
 עַ' יִסְדִּיחַ עַ' עַשְׂרִיחַ. עַ' מִוֹלֵחַ גַּ' יִסוֹדֵה.
 אֲרִיָּה אֲחֻוֹת יִכְלַח הַסִּיךְ אֲרִיָּה שֶׁלֵּב כו' :
אריה אֲחֻוֹת יִרְאָה וְדַל הַכּ הַמְּוִרִיחַ
 שִׁיקְכֵר צֶחַר הַמְּוִרִיחַ
 פּוֹחַ הַכּ הַזִּמְסִים צֶחַחֵה יִכְלַח שֶׁלֵּסִי
האור עַסִּיכ גַּ' יִכְרִיִּיחַ וְדַל הֵיט אֲוֹר
 דִּיּוֹם רֶאשׁוֹן וְיִכְלַח אֲלֵהִים כִּי עוֹב
 וְהוֹל גּוֹף הַשְּׂמֵשׁ גְּבוּרֵה קְצִיחַ לְעַלְמֵה דְּלִחְסָח
 עַד כִּי יִצֵּחַ שִׁילֵה גַּ' מַשֵּׁה וְהֵיט חוֹה דְּעַחִיד
 הַקְצִיחַ לְהוֹלִיחַ חֲמֹס מַנְחִיקָה זֹו פַרִי מַשֵּׁה
 כַּפִּיחַ וְדַל הֵיט צְדִרְזִיל חוֹרֵה לֹוֵה לְבוֹ מַשֵּׁה
 מוֹרְכַס אֶל חִקְרֵי מוֹרְכַס אֲלֵל מַוֹרְכַס
 הֵינּוּ אֲוֹר מַשֵּׁה :

תורה לֹוֵה לְבוֹ מַשֵּׁה מוֹרְכַס קֵהלֵחַ
 יַעֲקֹב כִּיֵּן אֲחֻוּן דַּל הֵיט
איד אֲחֻוּן עַסִּי פַעֲמֹת לְדִיקִיִּיא גַּ' הֵיחַיֵּה :
על שֶׁלֵּסֵה דְּכַרְבִּים הַפִּיעַ עַל הַסְּחֹרֵה וְעַל
 הַעֲבוֹדָה וְעַל גְּמִיחַ לְמַסִּי לֵן גַּיִם עַל
 לִי לֵן לְכַחֲצוֹ עַל גִּיד הַעוֹלָם כִּי חוֹרֵה
 עֲבוֹדָה גִּיחַ. וְנִחְסוֹרִין הַדְּכַרְבִּים דְּגִיִם עַל
 עוֹלָה טִי רִצֵּ. הַסִּיִּין דְּהַסְּחֹרֵה וְהַעֲבוֹדָה
 הִיחִיִּים. עוֹלָה צְסִיחַ שִׁי. וְדַל הֵיט צְדִרְזִיל
 עַחִיד הַקְצִיחַ לְהַכְחִיל לְכֵל לְדִיק וְלִדִיק שִׁי
 עוֹלְמִיחַ שְׁכֹאמֵר לְהַנְסִיל אֲחֻצִיִּים :

אמרן לְלִדִיק כִּי עוֹב דַּל יוֹם הַפִּיעַחַ
 כְּדִרְזִיל עוֹב מַוֹלֵד זֹו יוֹם
 הַפִּיעַחַ. הַכּוֹנֵה כִּי פַרִי עַמְלִיָּהֶם מַחְמִיכַח
 וְסִיעוּד חִזּוֹק הַעוֹלָלִים וְיוֹנָקִים יְחוּסִים
 צֵלֵל אֶל וְחַס לְהַכְּסִיגֵם צְדִרְכֵי הִי וְעוֹלְמוֹתוֹ
 וְהַאֲכִילֵם וְהַלְבִּישֵׁם. דַּל יִשְׁכְּלוּ. וְאֲכִילֵם
 לְאֶסֶר גִּיחַ הֵיט שִׁחְפֵּלֵל מַסְקִיִּים וְצִיֵּשׁ
 מַעֲשֵׂיָּהֶם וְעוֹלְלִיָּהֶם לֹא יִנְחַק לְכֵלֵם :

נַעֲשֶׂה וְנִגְמַר בְּיוֹם נ' ז' אֲדִיר יוֹם מִיתַת מִרְעִיחַ יוֹם הוֹלֵד צְדִיקִיִּיא דְּאִנּוּ עִסּוֹקֵן כּו וְעִיָּה
 כְּבִית מִדְּרַשׁ אֲלִיָּהוּ לְזַכְרוֹן הַגְּרִיָּא וְצִקְוִיל. לְיוֹם כְּלוֹת מַאֵה שָׁנָה לְעֵלּוֹת אֲלִיָּהוּ הַשְּׁמִימֵהוּ

זכר צדיק לברכה!

רגש קודש!

מצינו ברח"ל (כ"ב כ"א א') אר"י א"ר ברם זכור אותו האיש לטוב, ויהושע בן נמלא שמו שאלמלא הוא נשתכח תורה מישראל, נבאר בזה מה הוא הזכרן ומה תועלתו, והענין כן הוא, שהזכרן הלא מצויא שתי פעולות טובות.

הא) להזכיר אשר הם עורנם בחיים חיותם, שבגן זה מתחזקים כעצמם ומשתדלים לצדוד אחריו צדדו ומפעלותיו של אותו צד"ה, וללכת באורחותיו הישרות ונכונות כאור נוגה הולך, ולהורות הדרך אשר לכו בה.

הב) פעולה לנפש הצדיק ששמו יוחק בעולם לכל ישכחהו נצח, ובגין שזוכרין מעשיו וצדקותיו, תורתו והלכותיו, שפתותיו דובבות בו, כרח"ל (יבמות צ"ד, סנהדרין צ', בכורות ל') ובירושלמי שקלים פרק מצטרפין אגורה באהליך עולמים בו דובב שפתי ישנים בו, נידול אומר בו יראה כאילו הוא עומד כנגדו כדכתיב אך בצלם יתהלך איש חוינהו לשפוטתיה דקא מדבין ע"כ, דובב הוא ענין התעוררות הנפש מתוך הגוף, וינתן בזה תנו"ל לחלק הנפש — וידוע זאת שבכל דור ודור עומדים עלינו להפיר תורתנו הק' ולהגדיל רוח הרשע לפעם את העם הנהגים בדרך עקלקלות, והקב"ה בניסיו ונפלאותיו הרבות מצולנו, כן השגיח עלינו ד' הטוב ברור אבותינו ושלח לנו ממרום איש כמלאך נאור בקודש למעט בארץ יורשבי-אילנא דחיי, ה"ה כוננא הגאון החסיד האמיתי רבינו **אליהו מוויילנא** זצוק"ל, מפניו ימוטו כל אייתי ארץ הוא הוא אשר יעדה עטרת גאון לצבי ולתפארת ולכבוד בית ישראל, ולולא אלו היה בחירו עמד בפרץ היתה התורה משתכחת בישראל, — אשר ע"כ אנחנו עם ד' היושבים בציון שישבתנו בקודש נמשכת ונאה סמך **הגר"א** זצוק"ל שהשליך את נפשו כנגד לנסוע לארצה"ק רק משמאי לא הוסכם כמבואר בס', עליות אליהו והוא היה ראש וראשון ליסוד ישוב ארצה"ק ואחריו התלמידים ויע"א, נבואו ונחזיק טובה לארוננו, נקומה ונעשה בית נכון ונשא פניה"ק ירושלים ת"ו אשר נביא אל תוכו ברכת ה', ספרים התלמוד ומפרשים פוסקים וש"ת ספרי קבלה, ומוסר, והבית הזה יכונה בשם **„מדרש אליהו“** עפ"י תקנות הנספחות לזה, ושמה יועדו חכמים מופלגים ההוגים בתורה ומעיינים בתורה ואין לאל ידם להוציא רעיונם מחוסר ספרים, וליסוד תורת הבית הזה יהיה לזכר „הגר"א" זצוק"ל.

עיקרי התקנות

א) בו יקובצו כל ספרי קודש, גפ"ת, ופוסקים, שו"ת, ספרי קבלה, ומוסר, (ומחלקה מיוחדת לכל ספרי וכ"ה הגר"א זצוק"ל) למצוא המבוקש, אם בשאלה ואם בחידוש.

ב) הבית יהיה פתוח לרוחה לכל באי למצוא מרגוע לנפשו בעיניו ובדקדוק למוד תורה"ק לכאור"א כחפצו והשגתו.

ג) תחית הבית וקיומה ע"י אחיזת חובבי התורה מוקדרי ומסחברי גאונים הומן שיתגדבו ספרים, ועל הנמנה ומשתתף לזה עליו להעניק נדבה מיוחדת על הוצאת הבית וכריכת הס' א"ר"כ או שלשה פראנק לשנת.

ד) הוצאה להנות ספרי המצוה הנטועה בקודש יפן להגאון הגדול אביר דרועים שר התורה וההוראה מן **ר"ש מלאנש** שלי"א, ולהג' הגדול **ל' יוסף חיים זאנענפעלד** הי"ו, או להסוכן שויקבע בכל עיר ועיר וממנו יוצא למטרה הנכונה, ויקבל בזה קבלה נכונה מאת הנבאים ומנהלי הבית.

ה) כשירצה ד' את מעשיו ויתגדל ויתקדש הבית, אז יכונן לתורה ולהפלה יחד להתפלל עפ"י גוסח מן הגר"א זצוק"ל, ולקבוע שיעור תמיד ללימוד, ובספריו הק' בשו"ת ושיהיה יום ב' כולו לד'.

ועתה בני ישראל אשר חכמות אבותי לכם מורשה אליכם בעלי אסופות בעלי מקרא בעלי משנה תנו ידכם לעשות ה' בגבורים לשכלל בית זה בספרים שונים להרבות בבית זה חכמה ותבונה יתירה ומטרת הבית אינה כי אם להביא ברכה ע"י ספרים מספרים שונים, ועל הוצאת הבית וכדומה יבואר לעיל התחייבות כאור"א, ולנו שפה אתה דברים אחדים ראשית חכמה ספרים! ספרים! וכבוד מים חיים ישקו העוררים, דרב עם תלמידיו תופשי התורה ומשחר' ומלאה הארץ דעה.

וקו ד' להם התקוה כי הדברים האלה ימצאו מסילות בלבבות אוהבי תורה"ק ולומדי להרשיט יד מלאה עודה ותוש' בבנין הבית הזה, והק' ועושר בביתו כרח"ל זה הקונה ספרים ומשאלין, ועיניו ביו"ד רע"א דברי הרא"ש שבוה מקיים מ"ע ועתה כתבו בו, וזות המצוה חכות הגר"א זצוק"ל יעמוד לנו ולרעינו לקנות חכמה ויכול בינה דעת, והארמון על משפטו ישב ב"ב ונרשע תשועת עולמים.

אלה המה שיתדנו אותם להיות נבאי קודש וסוכנים קבועים בכל עיר ועיר

בווארשא הרה"ג ר' ברוך משה רובינשטיין
בחהלעם הרה"ג ר' דוד אשכנזי הי"ו
בבריסק ה"י שלמה לייב אשכנזי הי"ו

בוויילנא הרה"ג ר' חיים אהרן חאזאן הי"ו
בתוראדנא הרה"ג ר' אשר ווילנער הי"ו
במינסק הרה"ג ר' יהושע זעליג מ"ס דסלאנים

מודעה

אך אצילי בני ישראל שוחררי תורת מרן הגר"א זצוק"ל די בכר אתר ואתר. אור יקר ספון וממון נתגלח הוא הביאור על הדרך הנסתר על כל סדר התפלה, והוספות רבות מכת"י ומאשר נדפס בספרים הקדושים, וגם ביאורי דינים עפ"י מעשה רב"הנדפס, ולקושי דינים מהשו"ע, ונקרא בשמו „סידור הגר"א" נסדר והונה ע"י הרה"ג החי"ב המקובל יא"ט מוה"ר נפתלי הירץ הלוי שליט"א אב"ד דק"ק יפו. יצא לאור בשני חלקים מחזיק יותר משלש מאות דפים.

גם הופיע לאור מכ"י הגר"א ז"ל ס' **שנות אליהו על משניות מס' שבת** עם הארות והערות מהג' רנ"ה הלוי הג"ל.

גם ספר **תוספת מעשה רב** עם הוספות מהרה"ג ר' יעקב כהנא, ובסופו המנהגים והשאלות **מהגר"ח זצוק"ל**, „מואלוץ" הנקרא בשם שאילתות.

גם ס' **תרגם אברהם על תרגום אונקלוס** מאת מו"ד הגאון ר' אברהם בהגר"א זצוק"ל והוא מעט מהספר כת"י מערכת התרגום שנמצא אתי ומוכן לדפוס.

גם ספר **שו"ת מהגרד"ל זצוק"ל** מביחעוו. ישן ונקרא בשמו **שו"ת רד"ל**. החפץ למלא את ידו בספרים הנו"י יפנה אלי עפ"י הבתובת דלמטה ולפי המקחים האלה.

לפנים אתר ראב"א הגון

	3 פראנק	ס' הגר"א חלק ראשון
	" 3	" " חלק שני
	" 5	שניהם ביחד
	" 1	ספר שנות אליהו הג"ל
	80	ספר תוספת מעשה רב הג"ל
	" 1	ספר תרגם אברהם הג"ל
	75	ספר שו"ת רד"ל הג"ל

דברי המו"ל ספרים הנו"י המבקש לכל תופשי דגל התורה שיעמדו לימיני ולתת עז בידי ללכת הלאה בכוח

אליהו בה"ר אלעזר לאנדא

נכר הגר"א זצוק"ל

כתובתי

Herin ELIAS LANDAU in JERUSALEM (Palastine)